

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUČ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Diplomová práce

Bc. Pavla Hrubá

**CELOROČNÍ PROJEKTY VE ŠKOLNÍ DRUŽINĚ
(JEJICH PLÁNOVÁNÍ A REALIZACE S VYUŽITÍM ŠABLON)**

Olomouc 2020

Vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu.

V Olomouci dne 1. 4. 2020

Bc. Pavla Hrubá

Poděkování

Děkuji vedoucí práce Mgr. Pavle Vyhnákové, Ph.D., za její cenné rady, podněty a připomínky, které mi při vedení mé diplomové práce poskytovala.

Obsah

Úvod.....	6
1 Volný čas.....	8
1.1 Definice volného času	8
1.2 Volný čas a výchova.....	9
1.2.1 Funkce výchovy ve volném čase a její specifika.....	10
1.2.2 Subjekty podílející se na výchově ve volném čase.....	12
1.3 Volný čas a zájmové vzdělávání	15
2 Školní družina	17
2.1 Pohled do historie školní družiny	17
2.2 Charakteristika a funkce školní družiny	18
2.3 Podmínky k činnostem	22
2.4 Povinná dokumentace školní družiny a ŠVP.....	24
2.5 Vychovatel ve školní družině	26
3 Financování zájmového vzdělávání	28
3.1 Systém financování školních družin.....	28
3.2 Dotační možnosti školních družin	30
3.2.1 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání	31
3.2.2 Specifika jednotlivých výzev a sestavení projektu	33
3.2.3 Výzva Šablony II pro školní družiny	35
4 Zásady úspěšného projektování	43
4.1 Tvorba vzdělávacího programu	43
4.2 Plánování a organizace zájmových činností	46
5 Plány jednotlivých klubů.....	50
5.1 Charakteristika účastníků	50
5.2 Popis školského zařízení, kde se výzva realizovala	52
5.3 Plány klubů.....	53
5.3.1 Klub zábavné logiky a deskových her	54
5.3.2 Čtenářský klub	63
5.3.3 Badatelský klub.....	69
5.3.4 Tandemová výuka.....	76
6 Reflexe projektu	84
6.1 Průzkumné otázky	84
6.2 Analýza dotazníků	86
6.3 Reflexe z pozice vedoucího vychovatele.....	94

6.4	Shrnutí	96
	Závěr.....	98
	Seznam zdrojů.....	100
	Seznam příloh.....	102

Úvod

Tato diplomová práce je zaměřena na možnosti, které nabízí Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání pro školní družiny. Tento program je v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a umožňuje čerpat finanční prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů. Toto téma jsem si zvolila z toho důvodu, že je naše školní družina do programu již druhým rokem zapojena a jsem přesvědčena, že řada pedagogů pracujících ve školních družinách má s těmito programy minimální zkušenosti.

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je popsat a zhodnotit možnosti využití šablon pro školní družiny a na základě šetření metodou dotazování zjistit jejich přínos pro činnosti ve školních družinách a objasnit možná úskalí těchto projektů. Dílčím cílem je navrhnout plány klubů, realizovaných v rámci Šablon II Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Tyto návrhy mohou využít pedagogové pracující ve školních družinách.

Tato diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol. V první kapitole se věnujeme volnému času. Definujeme volný čas, zaměříme se na propojení volného času a výchovy a pojmenujeme subjekty, které se podílejí na výchově ve volném čase dětí mladšího školního věku. Popíšeme a specifikujeme vztah mezi volným časem a zájmovým vzděláváním.

Druhá kapitola je podrobněji zaměřena na školní družinu. Nahlédneme do historie fungování školních družin a jejich původní náplně. Charakterizujeme školní družinu, jako místo, které děti ovlivňuje a nabízí jim možnosti kvalitních volnočasových aktivit. Objasníme funkci školní družiny, podmínky k činnostem a analyzujeme formy zájmového vzdělávání. Provedeme rozbor povinné dokumentace školní družiny a shrneme základní pravidla tvorby školního vzdělávacího programu. Specifikujeme důležitou roli vychovatele a jeho vzdělanostní a zejména osobnostní předpoklady, které mu umožňují vést a směřovat děti pro jejich další vývoj.

Ve třetí kapitole se zabýváme možnostmi financování zájmového vzdělávání a zejména školních družin. Popíšeme systém financování a dotačních možností, které nabízí operační programy určené školským zařízením pro zájmové vzdělávání. Představíme jednotlivé výzvy v rámci operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a vysvětlíme jejich specifika a přínos těchto šablon pro školní družiny.

Již jsme u čtvrté kapitoly, která je zaměřena na zásady úspěšného projektování. Popíšeme základní postupy při tvorbě vzdělávacího programu a objasníme pravidla dobrého plánování a organizace zájmových činností.

V páté kapitole se věnujeme charakteristice účastníků, tedy žáků mladšího školního věku, kteří se aktivit ve školní družině účastní. Tato část tvoří vstupní kapitolu do empirické části diplomové práce, jejímž hlavním cílem je návrh plánů jednotlivých klubů ve školních družinách, zřízených v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Představíme konkrétní školní družinu, v rámci které se jednotlivé šablony realizovaly. Popíšeme jednotlivé kluby a jejich možnou náplň s tematickými plány na činnosti a aktivity.

Šestá kapitola se zabývá analýzou dotazníků zaměřených na pohled a názory pedagogů a ředitele školy na využití šablon ve školách a školských zařízeních. V závěru se věnujeme informacím o šablonách a jejich využití.

Ve své diplomové práci vycházím z více jak dvacetileté praxe ve školní družině na pozici vychovatelky a vedoucí vychovatelky. Mým cílem je ukázat, že práce ve školní družině může být přínosná i zajímavá a s využitím dotačních programů je reálné vykonávat kvalitní práci, kterou ocení děti, rodiče a bude naplňovat i samotné pedagogy.

1 Volný čas

V první kapitole se budeme věnovat volnému času. Vymezíme základní pojmy, ke kterým patří již zmiňovaný volný čas, zaměříme se na výchovu ve volném čase, její specifika a funkci v rámci volného času. Představíme subjekty a instituce, které se podílejí na výchově ve volném čase. V závěru kapitoly blíže specifikujeme zájmové vzdělávání, které je samozřejmě nedílnou součástí volného času dětí a mládeže.

1.1 Definice volného času

K vymezení pojmu volný čas existuje řada definic. Budeme vycházet z rozdělení času, který má člověk k dispozici. Na jedné straně jsou to povinnosti, kam řadíme zaměstnání, domácnost, školu, nebo zajištění biologických potřeb, například spánek, stravu a hygienu. Na straně druhé zahrnuje volný čas odpočinek, zájmy, koníčky, nebo dobrovolné vzdělávání. Nejčastěji je termín volný čas vymezen jako prostor, který lidem umožňuje zvolit si svobodně vhodnou náplň, podle svého uvážení. V negativním pojetí je takto označován čas, který nám zbývá po splnění všech povinností. V pozitivním pojetí je to doba, ve které se můžeme svobodně rozhodnout, jakým způsobem ji vyplníme a jakým činnostem se budeme věnovat.

Z výše uvedeného vyplývá, že můžeme volný čas označit jako prostor, ve kterém se můžeme zabývat činnostmi, které nás baví, přinášejí nám radost a uspokojení. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 66) Mezi časem volným a povinnostmi není přesná hranice. Jsou určité povinnosti, které plní člověk rád, například chovatelství, nebo drobné kutilství a tyto mu přináší i jistý hmotný efekt. Tato oblast je označována jako čas polovolný. (Tůma, 2018, s. 14)

Někteří autoři se shodují na tom, že význam slovního spojení volný čas vyvolává u lidí především představy spojené s oblíbenými činnostmi, ke kterým patří výlety do přírody, sportovní aktivity, setkávání s přáteli, zábava různého druhu, nebo klid a odpočinek. V této době se může člověk sám rozhodnout, jak se svým volným časem naloží. (Pávková, 2015, s. 118) Volný čas můžeme tedy charakterizovat jako prostor pro relaxaci, odpočinek, nebo zábavu a rozvoj zájmů. Způsob trávení volného času nám slouží k načerpání energie k dalším činnostem, ale také nás obohacuje o nové vědomosti a poznatky. (Pávková, 2014, s. 11)

Každý člověk se pohybuje během svého života v různých prostředích, kde se setkává s volnočasovými aktivitami, v rámci kterých má možnost získávat nové vědomosti, dovednosti

a schopnosti. Může rozvíjet a naplňovat své zájmy a potřeby. Kvalita těchto aktivit je důležitá pro celkový rozvoj osobnosti každého člověka. Zejména děti by měly být vedeny k tomu, aby svůj volný čas naplňovaly smysluplně a naučily se s ním dobře pracovat. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 7-8)

Volný čas dětí je specifický a od volného času dospělých se liší délkou, obsahem, i mírou samostatnosti, nebo pedagogickým vlivem. Děti mají více volného času než dospělí, ale samozřejmě ani toto není pravidlem. Jsou děti s nedostatkem volna, nebo ty, které ho naopak mají nadbytek. Záleží především na dospělých, jaký příklad dávají svým dětem k tomu, aby strávily svůj volný čas kvalitně. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 66)

1.2 Volný čas a výchova

V této podkapitole se budeme zabývat vlivem výchovy na vývoj jedince. Výchova ve volném čase patří do oblasti neformálního vzdělávání a je neoddelitelnou součástí celoživotní výchovy a vzdělávání. Je také základem pro formování hodnotového systému dětí. Nejvýznamnější vliv na správný vývoj člověka má v první řadě rodina, která ovlivňuje formování vlastností a hodnot jedince. Dalším činitelem ovlivňujícím zejména vzdělávání a přípravu na budoucí život je škola. (Kratochvílová, 2007, s. 109-110)

Vztah mezi výchovou a volným časem můžeme vyjádřit trojím způsobem. Jako výchovu pro volný čas, výchovu volným časem a výchovu ve volném čase. Výchova pro volný čas zdůrazňuje cílové zaměření a přispívá k vytváření správných návyků k trávení volného času dětí a mládeže. Výchova volným časem označuje aktivity v rámci volného času, které jsou prostředkem a nástrojem k uskutečňování výchovy. Výchova ve volném čase, přihlíží ke specifickým podmínkám výchovy. Tato specifika si blíže popíšeme v další podkapitole. Často se setkáváme i s pojmem výchova mimo vyučování. Toto označení bývá považováno za synonymum, nicméně má trochu odlišný význam. Výchova ve volném čase je širším výrazem a zahrnuje výchovu dětí, mládeže, ale i dospělých, nebo seniorů. Oproti tomu výchova mimo vyučování zahrnuje nejen volnočasové aktivity, ale také dětské povinnosti, ke kterým patří příprava na vyučování, nebo sebeobsluha. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 67)

Prostřednictvím výchovy ve volném čase můžeme výchovně působit na děti a mládež v určitém prostoru, který by měl být naplněn smysluplnými činnostmi a aktivitami. Těmito aktivitami se snažíme předcházet rizikovému chování dětí a mládeže. Dobrý pedagog by měl

nenásilně, vhodnou motivací a svým výchovným působením vést děti i dospělé k hodnotným činnostem. (Pávková, 2014, s. 12)

V odborné literatuře se setkáváme s definicemi formálního, informálního a neformálního vzdělávání, nebo učení. Zatímco formální vzdělávání probíhá v tradičních institucích, ke kterým patří školy, neformálním vzděláváním označujeme dobrovolné a organizované výchovně vzdělávací aktivity, které rozvíjejí zkušenosti, postoje a hodnoty jedinců. Podle konceptu celoživotního učení, přijatého v rámci dokumentu z roku 2007, je důležitá existence nejen formálního vzdělávání, ale také neformálního a informálního učení. Toto posledně jmenované učení umožňuje získávání znalostí a dovedností z každodenních zkušeností neorganizovanou a nesystematickou formou. Všechny tyto formy učení by měly fungovat jako jeden propojený celek. (Havlíčková, Žárská, 2012, s. 6)

1.2.1 Funkce výchovy ve volném čase a její specifika

Výchova ve volném čase má své specifické funkce. Řadíme mezi ně zejména funkci výchovně vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní. (Pávková, 2014, s. 14)

Jednotlivé typy zařízení a organizací zabývajících se výchovou ve volném čase, plní tyto funkce v různé míře. (Pávková, 2002, s. 39) Jiné nároky jsou kladeny na instituce pro děti a mládež, jiné na zařízení pro dospělé, nebo seniory. Význam funkcí se v průběhu historického vývoje měnil. První instituce kladly důraz především na sociální, nebo preventivní funkci. Postupem času se dostávala do popředí funkce výchovně vzdělávací, na kterou je kladen velký důraz i dnes. Tato funkce je zaměřena na cílevědomé a záměrné formování osobnosti jedinců a na rozvíjení nových schopností, nebo vlastností osobnosti. Prostřednictvím zajímavých a atraktivních činností motivuje děti a mládež k účelnému využívání volného času a přispívá k utváření názorů na život a společnost okolo nás. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 70)

Neméně významná zdravotní funkce výchovy ve volném čase klade důraz na takové aktivity, které podporují všestranný fyzický i duševní rozvoj jedince. Jedná se zejména o vhodné uspořádání režimu dne a střídání rozmanitých činností dle biorytmu člověka, respektování věkových a individuálních zvláštností, nebo dostatek pohybových aktivit. V popředí zdravotní funkce je tvorba a upevňování hygienických návyků, dodržování zásad bezpečnosti práce a podpora dobrých vztahů v kolektivu.

Sociální funkce je často chápána pouze jako dohled nad dětmi a zajištění jejich bezpečnosti v době mimo vyučování, kdy u nich nejsou přítomni jejich rodiče. Například u

školních družin je tato funkce považována za nejvýznamnější. Funkce sociální má ale širší rozměr. Spočívá v možnostech navazování a rozvoje sociálních vztahů a nových přátelství s těmi, kteří jsou si blízcí svými zájmy a koníčky. Důležitým faktorem je také možnost stírání rozdílů mezi dětmi z různých rodinných prostředí a tím pádem předcházení vzniku sociálně patologických jevů. (Pávková, 2014, s. 15-16)

Co se týká funkce preventivní, ta spočívá především v předcházení negativním jevům a problémům vhodně zvolenými volnočasovými aktivitami. Můžeme tak předcházet lhaní, záškoláctví, šikaně, vandalismu, nebo drogové závislosti. Vhodně zvolené aktivity slouží jako nespécifická primární prevence, která je celkově efektivnější v porovnání s prevencí sekundární a terciární. (Pávková, 2014, s. 16)

Z výše uvedeného můžeme vyvodit důležité cíle výchovy ve volném čase. Zejména efektivní využívání volného času a správné hospodaření s ním, umění odpočívat a relaxovat, rozvíjet své zájmy, koníčky a vážit si volného času, jako významné hodnoty v životě každého jedince. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 73)

Podle Kratochvílové má výchova ve volném čase svůj autonomní charakter, což znamená, že se uskutečňuje mimo závazné povinnosti dětí a v jiných podmínkách. Například v rodině, ve škole, nebo zájmových útvarech. Výchovu ve volném čase můžeme nazývat také jako činnostní. To znamená, že se účastníci zapojují do činností různého charakteru, dle zaměření institucí a organizací. Například sportovní aktivity v rámci sportovních klubů, nebo Sokola, výtvarné a hudební aktivity organizované Domy dětí a mládeže, nebo Základními uměleckými školami. Prostředí, ve kterém probíhá výchova ve volném čase je jistě nestandardní. Má neformální charakter a může se uskutečňovat v tělocvičně, v přírodě, na hřišti, nebo v klubovně. Organizace těchto činností je volnější, probíhá v různých organizačních formách a skupinách, které sdružují děti a mládež s podobnými zájmy. Tím jistě přispívá k pozitivnímu klimatu dané organizace. V rámci činností by měly převládat aktivizující a motivující metody, které podporují tvořivost, sebedůvěru a aktivitu s důrazem na individuální zvláštnosti jedinců. Hodnotí se především snaha a vyzdvihuje se vše pozitivní. Nesmíme opomenout netradiční strukturu zainteresovaných pracovníků. V těchto zařízeních pracují pedagogičtí i jiní odborníci, dobrovolníci, profesionálové i amatérští pracovníci. Mohou to být učitelé, umělci, sportovci, nebo studenti. Pod pojmem animátoři mohou takoví pracovníci působit v rekreačních zařízeních, kde organizují pro návštěvníky rozmanité aktivity. (Kratochvílová, 2007, s. 111)

1.2.2 Subjekty podílející se na výchově ve volném čase

Nejdůležitějším a prvním prostředím, které na dítě působí, je rodina. To, jestli dítě vyrůstá v rodině, kde mají i dospělí své zájmy, ho ovlivňuje na celý budoucí život. Je jisté, že na děti a mládež mají silný vliv také instituce a organizace určené k volnočasovým aktivitám. V dnešní společnosti si mohou děti vybírat z nepřeberného množství aktivit a činností, kterými svůj volný čas mohou vyplnit. V této podkapitole se zaměříme nejen na vliv rodiny a přirozeného prostředí kolem dítěte, které ovlivňuje způsob trávení jeho volného času. Budeme se ale také zabývat zásadním vlivem prostředí institucionálního, které děti a mládež ovlivňuje v průběhu celého života.

Způsob trávení volného času dětí a mladých lidí, ovlivňuje ve velké míře prostředí, ve kterém se tito jedinci pohybují. Je nezbytné, aby prostředí, které člověka obklopuje, bylo dostatečně podnětné. (Kraus, 2008, s. 66).

Jak jsme již výše uvedli, mezi přirozená prostředí, která se významně podílí na způsobech trávení volného času dětí a mládeže patří rodina a rodinné prostředí. Vliv rodiny je specifický v mnoha směrech. Rodiče většinou nepůsobí na děti jako pedagogové, i kdyby pedagogické vzdělání měli a ani nelze očekávat jejich profesionální přístup. V rámci rodiny panují silné emocionální vazby, které jsou v utváření volnočasových návyků dětí klíčové. Rodinný styl života děti ovlivňuje a funguje jako návod a vzor pro budoucí životní hodnoty. Pro děti je velmi důležité, jak jejich nejbližší zachází s volným časem, jestli se věnují svým koníčkům, nebo nerozvíjejí žádné zájmy a jsou pohlceni pouze svou prací. Rodiče by měli působit jako pozitivní vzory a podporovat a rozvíjet zájmy svých dětí. (Pávková, 2014, s. 29)

Lze se tedy domnívat, že rodina plní zásadní roli v přístupu dětí k volnočasovým činnostem. Pro utváření dobrých rodinných vztahů je důležitý především společně strávený čas u nejrůznějších aktivit, na kterém se budou podílet všichni. Například sportování, společné výlety, nebo hry a tvořivé činnosti. Bylo by žádoucí, aby se na plánování rodinných volnočasových aktivit podíleli všichni členové i děti tak, aby jim přinášely radost a potěšení. Samozřejmě platí, že nic se nemá přehánět a je tedy velmi důležité, aby měl každý člen rodiny také čas pouze pro sebe. (Pávková, 2014, s. 30)

Samozřejmostí by měla být účast rodičů na různých vystoupeních a akcích svých dětí a tím jim dávat najevo svou podporu a zájem o jejich aktivity. Rozhodně by rodiče neměli své děti do aktivit příliš nutit a plánovat jim množství zájmových kroužků. Rozdílné jsou také materiální a ekonomické možnosti dané rodiny. Každá rodina je jinak finančně zajištěna a může docházet k tomu, že není možné umožnit svým dětem vše, co by chtěly. Zamysleme se

také nad tím, jaký vliv mají naopak děti na způsob trávení volného času svých rodičů, nebo prarodičů. Někdy se může stát z dospělého pasivního účastníka zájmové aktivity svého dítěte aktivní člen. Bylo by dobré, aby u dětí nedocházelo k bezdůvodnému a častému střídání zájmových aktivit, aby se naučily dosahovat svých vytyčených cílů. (Pávková, 2014, s. 31)

Dalším prostředím, které významně ovlivňuje způsob trávení volného času dětí a mládeže, je kolektiv vrstevníků. Postupně již od dětí v mladším školním věku můžeme pozorovat odloučení od vlivu rodiny. Pro děti začíná být důležitější názor vrstevníků, se kterými tráví podstatnou část dne a dochází k vytváření různě zaměřených vrstevnických skupin. Nejprve vznikají především skupiny chlapecké, nebo dívčí, které se velmi často volně obměňují. Tyto skupiny mohou mít vliv pozitivní, ale i negativní, v případě, že se dítě, nebo mladý člověk dostane do skupiny rizikové. (Melgosa, Posse, 2003, s. 65) Velmi důležitou roli hraje také postavení jedince ve skupině, jeho začlenění a míra soudržnosti celé skupiny, nebo party. (Tůma, 2018, s. 46)

Co se týká institucí a jejich propojení s volným časem dětí, musíme zmínit důležitou funkci školy, která se snaží o pestrou nabídku možností volnočasových aktivit pro své žáky. Ve svých programech tak propojuje vyučování a zájmové činnosti formou nabídky rozmanitých zájmových útvarů, pod vedením pedagogů, nebo rodičů s odbornou způsobilostí. Tyto zájmové útvary mohou být zaměřeny na sport, jazyky, nebo výchovy a umožňovat tak dětem realizovat se a účastnit se soutěží nebo olympiád. K možnostem příležitostných aktivit ve školách patří různá vystoupení, exkurze, školní plesy, výstavy prací žáků současných i minulých, atd. Záleží také na tradicích dané školy a školského zařízení. Při realizaci školních aktivit se upevňují dobré vztahy mezi pedagogy, rodiči a žáky. (Pávková, 2014, s. 32-33)

K institucím, které se významně podílejí na ovlivňování volného času dětí a mládeže patří základní umělecké školy a jazykové školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání (školní družiny, školní kluby, střediska volného času), školská výchovná a ubytovací zařízení, školská zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu a další instituce, například neziskové organizace, atd.

Základní umělecké a jazykové školy rozvíjejí talent a nadání dětí a mládeže. Tato zařízení pracují dle stanoveného programu, výsledky hodnotí známkami, ale účast je dobrovolná. Základní umělecké školy mají obory hudební, taneční, výtvarné, nebo dramatické a výuka v nich může sloužit jako příprava k dalšímu studiu na středních, nebo vysokých převážně uměleckých školách. (Pávková, 2014, s. 34)

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání jsou školní družiny, školní kluby a střediska volného času. Tato zařízení se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním,

středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, tzv. školským zákonem, vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání a pracují dle svých programů. Pedagogičtí pracovníci se výraznou měrou podílí na ovlivňování volného času dětí a mládeže. Tato zařízení jsou založena na dobrovolnosti a mají svá specifika a zvláštnosti.

Nejrozšířenějším zařízením pro zájmové vzdělávání jsou školní družiny, zřizované většinou při základních školách. Jsou určeny zejména pro žáky prvního stupně, kterým poskytují možnosti odpočinku, relaxace a zapojení do rozmanitých zájmových činností. Kompenzují školní únavu vhodnými pohybovými činnostmi na čerstvém vzduchu. (Pávková, 2014, s. 35-36) Blíže se problematikou školních družin budeme zabývat v následující kapitole.

Mezi školními družinami a školními kluby je rozdíl vyplývající z věkových zvláštností dětí. U školních klubů již není primární sociální funkce, žáci jsou samostatnější a měli by se podílet na přípravě pestrých a atraktivních programů společně s pedagogem. (Pávková, 2002, s. 114) Školní klub může být zřízen pro několik škol dohromady. Činnost klubu se řídí příslušnou vyhláškou a docházka je dobrovolná. Vychovatel ve školním klubu je rádcem, učitelem a někdy i starším přítelem. Na žáky působí svým osobním příkladem, celkovým projevem a přirozenou autoritou. Vybavení klubu by mělo odpovídat moderním trendům a poskytovat prostor pro odpočinek a setkávání vrstevníků u oblíbených her, počítačů s internetem, nebo pro četbu i občerstvení. Pobyt v klubu je za úplaty dle příslušné vyhlášky o zájmovém vzdělávání. (Pávková, 2014, s. 37-38)

Střediska volného času jsou zaměřeny nejen na práci s dětmi a mládeží, ale také s dospělými. Rozlišujeme dva typy: domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností (které se zaměřují pouze na jednu činnost), například modeláři, stanice přírodovědců, nebo techniků. (Tůma, 2018, s. 65) Domy dětí a mládeže nabízí činnosti pravidelné, formou účasti v zájmových útvarech, nebo příležitostné akce, jako jsou soutěže, výlety, vystoupení, přednášky a semináře. K tradičním akcím patří pobytové tábory během letních prázdnin, které jsou často tematicky zaměřeny, nebo oblíbené tábory příměstské. Střediska v poslední době často pracují i s talentovanými žáky, nebo handicapovanými, kterým umožňují lepší integraci. Ve střediscích pracuje pedagog volného času s odpovídajícím vzděláním, nebo řada externistů. Prostory střediska by měly být účelné a vyhovovat určeným zájmovým činnostem. Pobyt v těchto zájmových útvarech je zpoplatněn dle příslušné vyhlášky. (Pávková, 2014, s. 39-40)

Na výchově ve volném čase dětí a mládeže se také významně podílí nestátní neziskové organizace, tedy zejména spolky. (Tůma, 2018, s. 75) K těm všestranně zaměřeným a

nejpočetnějším patří Junák, Pionýr, nebo Sokol. Tato sdružení vytváří pestrou nabídku volnočasových aktivit pro děti a mládež. (Pávková, 2014, s. 55-56) Nestátní neziskové organizace obohacují svou nabídkou výchovně vzdělávací činnosti škol a umožňují dětem rozvíjet jejich dovednosti a vědomosti tak, aby byly připraveny do života. V současné době plní v nemalé míře důležitou roli i obce, které nabízí programy pro zájmovou a vzdělávací činnost. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 150)

1.3 Volný čas a zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání je nedílnou součástí celoživotního učení a je právně ukotveno v § 111, zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Uskutečňuje se ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání a napomáhá dosahovat vzdělávacích cílů dle školského zákona. Zájmové vzdělávání sice neposkytuje stupeň vzdělání, ale jeho funkce relaxační, hygienická, nebo sociální a preventivní je neméně důležitá pro zdravý rozvoj osobnosti (*Zájmové vzdělávání*, 2020 [online]). Je jisté, že zájmové vzdělávání je prioritou všech institucí, které se zabývají zhodnocováním volného času dětí a mládeže. Zájmové vzdělávání přispívá k obohacování denního programu dětí a poskytuje odborné pedagogické vedení v rámci všech činností. Předpokládá se, že tyto aktivity budou zajímavé, atraktivní, podnětné a obsahově bohaté. (Hájek, 2007, s. 18)

Hlavní náplní volného času dětí jsou tedy zájmové činnosti, které tvoří zároveň nejdůležitější obsah výchovy a vzdělávání ve školní družině. Děti si prostřednictvím svých citových vazeb k nejrůznějším zájmovým aktivitám uspokojují nejen svou touhu po poznávání, ale učí se také uplatňovat své nově nabyté poznatky v každodenním životě. Zájmové vzdělávání rozvíjí osobnost dítěte po všech stránkách, osobnostně i společensky ve smyslu výchovy, sebevýchovy, nebo vzdělávání a sebevzdělávání. Přispívá k vhodné relaxaci a odpočinku. (Chudíková, 1988, s. 12)

Specifičnost zájmových činností spočívá v jejich obsahu, metodách a formách možné práce. Jejich organizace je volnější, založena na dobrovolnosti s možností zvolit si činnosti podle svých zájmů. Zájmové činnosti poskytují příležitosti k samostatné a tvořivé práci a formují vzájemné přátelské vztahy mezi dětmi. (Kratochvílová, 2004, s. 222 - 223)

Zde by bylo vhodné se zmínit konkrétně o formách a metodách práce ve ŠD, ale tomuto tématu se budeme věnovat více v kapitole 4.2.

V rámci školní družiny se předpokládá, že nabídka zájmových aktivit bude pestrá a bude pokrývat všechny oblasti zájmového vzdělávání.

Estetickovýchovné činnosti rozvíjejí kreativitu, nebo tvořivost prostřednictvím výtvarných prací.

V rámci společenskovední oblasti získávají děti poznatky o společnosti a jejích tradicích, seznamují se se zdravým životním stylem a přispívají k utváření dobrých vzájemných vztahů mezi dětmi.

Aktivity přírodovědné a vlastivědné formují prostřednictvím vycházek, nebo výletů vztah dětí k přírodě a k životnímu prostředí.

Hudebně pohybová oblast a činnosti v rámci ní rozvíjejí u dětí cit pro rytmus, umožňují spontánní zpěv, nebo je seznamují s nejrůznějšími hudebními nástroji.

Pracovně technická oblast a její činnosti umožňují dětem používat rozličné materiály, zlepšují manuální zručnost dětí, jemnou motoriku, ale také prohlubují samostatnost a trpělivost při práci.

Aktivity v rámci sportovní oblasti jsou pro děti mladšího školního věku velmi důležité z hlediska kompenzace školní zátěže a patří jistě mezi nejoblíbenější. Prostřednictvím pohybových, míčových, nebo terénních her, zimních sportů, plavání, soutěží a olympiád rozvíjejí nejen fyzickou zdatnost dětí a jejich obratnost, ale učí je také dodržování sportovních pravidel a chování fair play. (Hrubá, 2018)

V současné době řeší pedagogové množství konfliktů, které mezi dětmi vznikají a proto je zejména školní družina místem, kde je možné pedagogicky působit na děti ve směru nácviku sociálních dovedností. Ve školní družině nejsou primární vědomosti dětí, ale především sociální dovednosti a vztahy k vrstevníkům. Děti by měly být vedeny ke schopnosti vyjádřit svůj názor, požádat o pomoc, přijmout pochvalu, nebo vést rozhovor s dospělým, nebo spolužákem. (Hájek, Pávková, 2011, s. 83-84)

2 Školní družina

V kapitole o školní družině se budeme zabývat nejen obecnou charakteristikou tohoto školského zařízení, ale hned v úvodu nahlédneme krátce do historie mnohdy přehlíženého, ale nepostradatelného školského zařízení pro zájmové vzdělávání. Popíšeme specifické funkce školní družiny, nebo podmínky umožňující pestrou nabídku činností ve školních družinách a zaměříme se na povinnou dokumentaci. V závěru kapitoly se budeme zabývat osobností vychovatele a jeho předpoklady k výkonu této náročné profese.

2.1 Pohled do historie školní družiny

Povědomí o školní družině tak, jak ji známe dnes, můžeme datovat někdy od roku 1978, kdy se začaly zřizovat školní družiny jako samostatná mimoškolní zařízení. Vývoj školních družin však můžeme vnímat již od 17. století. Školní družiny neměly vždy institucionální charakter. V rodinách s dobrým socioekonomickým statusem byly děti často svěřovány do odborné péče soukromých učitelů, kteří je učili tanci, zpěvu, společenskému chování, nebo výuce cizích jazyků. V této době hrálo roli i pohlaví dětí. V chudých rodinách, převážně zemědělců a řemeslníků pomáhaly děti s pracovními povinnostmi svým rodičům a zbytek volného času, pokud jim vůbec nějaký zůstal, trávili společně s nimi. (Hájek, Pávková a kol., 2011, s. 19-21)

Již v době působení J. A. Komenského byla role učitelů v době mimo vyučování velmi významná. Komenský zdůrazňoval nutnost regenerace a volnočasových aktivit pro děti, především her. Většina učitelů se věnovala dětem ve svém volném čase, po skončení vyučování. Snažili se vyrovnávat ty oblasti, které byly opomíjeny ve školách, například přírodní vědy, hudební výchova, dějepis, nebo zdravotní péče.

Určitý požadavek na výchovu mimo vyučování vznikl až na počátku 19. století. Obyvatelé se stěhovali do měst, kde očekávali lepší pracovní uplatnění. Se zavedením povinné školní docházky v roce 1774 se začala nabízet otázka, co s dětmi po vyučování, kdy jsou rodiče ještě v zaměstnání. Na počátku vznikaly různé spolky, které zajišťovaly nejen útočiště pro děti, ale pořádaly zábavné, vzdělávací i pobytové akce. K nejvýznamnějším spolkům patří Sokol, Orel, nebo Junák. S koncem 19. Století vznikají první instituce.

Postupně byly zřizovány útulky pro chudé děti, o které se rodiče nemohli starat. (Hájek, Pávková a kol., 2011, s. 20)

Tyto útulky jsou předchůdci školních družin a klubů. Plnili převážně sociální funkci, ale kromě možnosti plnění školních povinností umožňovaly dětem také rekreaci, hry, nebo pobyt venku. Tato představa již zhruba odpovídá současnému zaměření družin, i co se týká požadavku pedagogické kvalifikace vychovatelek. Postupně se ustálil název družina a také zaměření na výchovnou stránku instituce. Po válce docházelo ke zdůrazňování kolektivní výchovy a až v této době se vznikem školského zákona v roce 1960 se družiny staly součástí školské soustavy (Bendl, 2015, s. 136)

Jak je již uvedeno výše, mohou se od roku 1978 školní družiny zřizovat jako samostatná mimoškolní zařízení, ale této možnosti je využíváno minimálně. Tato školská zařízení se specifickým charakterem výchovy se řídí vyhláškou MŠMT č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. (Hájek, Pávková a kol., 2011, s. 21)

2.2 Charakteristika a funkce školní družiny

Školní družina je školské zařízení pro zájmové vzdělávání. Má mnohaletou tradici a je určena zejména pro žáky prvního stupně základních škol. V rámci nabídky činností ve školní družině, se děti seznamují s velkou škálou volnočasových aktivit, které pomáhají rozvíjet jejich vědomosti, dovednosti a schopnosti. Práce s dětmi ve školní družině je specifická tím, že vyžaduje aktuální reakce vychovatelky¹ na rozpoložení dětí v družině a zejména ve své třídě a tomuto je nutné přizpůsobovat plánovaný program. (Hájek, 2011, s. 7)

Jak je již výše uvedeno, je školní družina určena především pro žáky prvního stupně, tedy děti ve věku od šesti do deseti let. Děti jsou rozděleny do jednotlivých oddělení, kdy každé má kapacitu nejvýše třicet účastníků. Počet účastníků na jednoho pedagoga stanovuje ředitel školy a samozřejmě při tom zohledňuje druh vykonávané činnosti. Na prvním místě je ale vždy zajištění bezpečnosti všech dětí. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 144)

Školní družiny se řadí mezi školská zařízení pro zájmové vzdělávání a v rámci těchto institucí jsou těmi nejvíce početnými. Také počet vychovatelů a vychovatelek je jistě mnohem vyšší, než kolik je pedagogů volného času, pracujících s dětmi a mládeží ve Střediscích volného času, nebo Domech dětí a mládeže. Musíme si říci, že práce s dětmi ve školní družině

¹ Ve školních družinách pracují v převážné většině ženy, tudíž budu dále užívat pouze pojem vychovatelka.

není pouze o hlídání dětí rodičům, kteří jsou v zaměstnání, ale tato práce je velmi specifická a odlišuje se od práce učitele během dopoledního vyučování. Je zřejmé, že část rodičů vnímá školní družinu pouze jako zařízení, které zajistí odborný dohled nad jejich dětmi po skončení vyučování a dobou, než odejdou domů, nebo do zájmového kroužku. Školní družiny zajišťují provoz nejen ve dnech školního vyučování, ale mohou být také v provozu o prázdninách a organizovat zájmové činnosti a aktivity ve dnech volna. To, jestli bude, nebo nebude družina v provozu, stanovuje ředitel školy. (Hájek, 2011, s. 10)

Zájmové vzdělávání ve školní družině má zajistit kvalitní naplnění volného času dětí, naučit je pracovat se svým volným časem a nabídnout jim rozmanitou škálu atraktivních a zajímavých činností. Školní družina by měla být prostředím bezpečným a veškeré aktivity by měly dětem zábavnou formou umožňovat jejich všestranný rozvoj. V rámci činností ve školní družině dochází nejen k volnočasovým návykům ale i k naplnění předem stanovených cílů. Cílem výchovy a vzdělávání ve školní družině je tedy především rozvoj dítěte, osvojení si základních společenských hodnot, výchova k samostatnosti a ke smysluplnému a kvalitnímu využití volného času. (Hájek, 2011, s. 11) Veškerá plánovaná činnost ve školní družině by měla také směřovat k získávání určitých kompetencí. Tyto kompetence jsou souhrnem znalostí, schopností, postojů a hodnot, které jsou předpokladem pro úspěšné začlenění do společnosti. Stanovené kompetence účastníků ve školní družině by měly vycházet a navazovat na klíčové kompetence uvedené ve školním vzdělávacím programu dané školy. Jedná se zejména o tyto kompetence, které se dají rozvíjet ve školní družině: (Hájek, 2011, s. 12 – 13)

- **Kompetence k učení** – žák se učí s chutí, dokončí započatou práci, umí kriticky zhodnotit své výkony, samostatně pozoruje, získané poznatky dává do souvislostí, uplatňuje zkušenosti v praxi,
- **Kompetence k řešení problémů** – žák si všímá okolního dění, přemýšlí o nesrovnalostech a příčinách, plánuje a hledá různé možnosti řešení problémů, nevyhýbá se řešení problému, rozlišuje správná a špatná řešení, je schopen svá rozhodnutí obhájit,
- **Komunikativní kompetence** – žák ovládá řeč, správně formuluje sdělení, komunikuje s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjádřit své pocity, naslouchá druhým, dokáže komunikovat kultivovaně,
- **Sociální a interpersonální kompetence** – žák odhaduje rizika svých nápadů, přistupuje zodpovědně k povinnostem, rozpozná nevhodné chování, vytváří příjemnou atmosféru, dokáže spolupracovat, prosadit se a přijmout kompromis, je tolerantní k odlišnostem,

- **Občanské kompetence** – žák si uvědomuje svá práva i povinnosti, vnímá nespravedlnost a šikanu, dbá na svou bezpečnost a zdraví, respektuje tradice, kulturu a životní prostředí,

- **Kompetence k trávení volného času** – žák se orientuje v možnostech volnočasové náplně, umí si vybrat zájmovou činnost, rozvíjí své zájmy ve skupině i individuálně, umí odmítnout nevhodnou volnočasovou nabídku. Tato kompetence je pro školní družiny specifická. (Hájek, 2011, s. 12 – 13)

Konkrétní činnost školní družiny je vymezena ve vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, § 8. Musíme zdůraznit, že pro každou výchovnou činnost, tedy i tu ve školních družinách, platí, že se řídí určitými pedagogickými zásadami, ke kterým řadíme například zásadu přiměřenosti, názornosti, plánovitosti, motivace, uspokojování potřeb, nebo zásadu vyzdvihování kladných rysů osobnosti.

Dle Úmluvy o právech dítěte, musí být každému dítěti umožněno mít a kvalitně naplňovat svůj volný čas. V rámci činností ve školní družině dochází k vytváření návyků pro využívání volného času dětí nyní i do budoucna. Předpokládá se samozřejmě kladný příklad vychovatelek v družinách a vytvoření podnětného prostředí s nabídkou atraktivních činností. Na vychovatelky ve školních družinách jsou kladeny specifické požadavky nejen ve smyslu pedagogického ovlivňování volného času dětí, ale také motivace a vytváření podmínek k činnostem tak, aby se děti účastnily programu relativně dobrovolně a rády. K tomu je samozřejmě nutné znát věkové zvláštnosti dětí a také sledovat nejnovější trendy týkající se volnočasových aktivit. (Hájek, 2011, s. 23)

Těmto posledně uvedeným tématům – vývojové charakteristice dětí mladšího školního věku a požadavkům na pedagogy ve školních družinách se budeme věnovat později v dalších kapitolách.

„Školní družina má výchovnou vzdělávací a rekreační funkci pro žáky základní školy v době mimo vyučování a v době školních prázdnin pro žáky prvního stupně. Do jisté míry plní i funkci sociální. Její činnost probíhá zejména v době od konce vyučování do konce pracovní doby rodičů, ale i před vyučováním, tzv. ranní družiny.“ (Hájek, Harmach, 2004, s. 33)

Obecně platí, ať již u dětí, nebo dospělých, že den můžeme rozdělit na tři části. Je to doba pracovní, kam řadíme pobyt dětí ve škole a také jejich přípravu na vyučování. Další část je spojena s regenerací a uspokojováním základních biologických potřeb, jako jídlo, hygiena a spánek. Třetí část dne tvoří volný čas, kdy se dítě může věnovat svým zájmům a těm činnostem, které ho baví a naplňují. Je ale pravdou, že pobyt dítěte ve školní družině může být

považován a chápán rodiči a dětmi rozdílně. Je totiž na rozhraní času volného a mimopracovního. (Hájek, 2011, s. 15) Oblasti volného času jsme se věnovali v první kapitole a z tohoto důvodu se již nebudeme touto tematikou podrobněji zabývat.

Hlavním požadavkem a očekáváním rodičů co se týká odpolední náplně školní družiny, je jistě vhodné, zajímavé a poutavé naplňování volného času jejich dětí. (Hájek, 2011, s. 15)

Školní družina by měla dětem nabízet smysluplné využití volného času v době před začátkem vyučování, v ranní družině a odpoledne po vyučování. Děti by se měly ve školní družině naučit samostatnosti, společenskému chování, zdokonalit se v sebeobsluze a také se naučit vystupování v kolektivu vrstevníků a dospělých. Nabídka činností, které školní družina nabízí, může být určena i pro děti, které nejsou zapsány k pravidelné docházce do družiny.

To, jakým způsobem bude organizována činnost v jednotlivých odděleních, záleží především na osobnosti daného pedagoga. Nabídka činností ve školní družině volně navazuje na školní učivo a probíhá v souladu se ŠVP školského zařízení. (Hrubá, 2018)

Školní družina je místem, kde mají děti možnost odpočívat, relaxovat, ale také se nenásilnou formou věnovat přípravě na vyučování. V rámci odpočinkových činností mohou děti využívat koberec, na kterém se věnují klidným hrám dle svého výběru, nebo si zvolí jednoduchou zájmovou činnost, práci s literaturou, nebo poslech hudby. Tyto činnosti slouží k regeneraci sil, ale také umožňují rozvoj osobnosti dítěte, seberealizaci, nebo důležitou kompenzaci případných neúspěchů ve škole. (Kaplánek, 2017, s. 123) Co se týká přípravy na vyučování, je tato činnost v dnešní době chápána spíše jako možnost věnovat se takovým aktivitám, které souvisí s procvičováním učiva zábavnou formou. Například didaktické hry, exkurze, vycházky spojené s poznáváním přírody, nebo četba. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 145 – 146) Z výše uvedeného můžeme jistě vyvodit, že hlavní funkcí školní družiny je především:

- Celkový harmonický rozvoj osobnosti dítěte,
- utváření dobrých vztahů v kolektivu dětí školní družiny,
- podpora efektivního využívání volného času dětí,
- odpočinek, relaxace a kompenzace školní zátěže,
- obohacování denního programu dítěte,
- podpora individuálního rozvoje dítěte nabídkou zajímavých a podnětných činností,
- zajištění odborného pedagogického vedení při činnostech. (Hájek, 2011, s. 10 -11)

2.3 Podmínky k činnostem

Podmínky pro kvalitní práci ve školních družinách jsou na jednotlivých školách různé. Ideální samozřejmě je, pokud má školní družina své samostatné prostory, ať již pro jednotlivá oddělení družiny, nebo tělocvičnu, či prostory na výtvarné a pracovní činnosti. Pokud má ještě i své venkovní prostory pro sportovní vyžití dětí, umožňuje to vychovatelkám pracovat s dětmi lépe a kvalitněji. V případě, že tomu tak není, což se týká velké části školních družin, jsou děti celý den ve stejném prostředí a to je pro jejich všestranný rozvoj nevyhovující. Záleží především na možnostech dané školy, ale také na přístupu vedení školy a vnímání pozice školní družiny a její důležitosti v rámci školy.

Musíme si tedy říci, že důležitým činitelem školních družin jsou nejen vychovatelky, děti, nebo rodiče, ale pro správné fungování tohoto školského zařízení musí být zajištěny zejména podmínky materiální, personální, ekonomické, nebo bezpečnostní. Tedy odpovídající prostředí, prostory a vybavení.

Základním předpisem je vyhláška Ministerstva zdravotnictví, která vymezuje **prostory** pro pobyt žáků ve školní družině tak, aby umožňovaly činnosti, pro které jsou zřízeny. (Vyhláška č. 410/2005 Sb.) Nejmenší plocha volného místa na jednoho účastníka činí 2 m². Prostory by měly být členité, variabilní, umožňovat komunikaci mezi dětmi a vychovatelkou, nebo poskytovat příležitosti pro individuální činnosti ve skupinách. Uspořádání stolů je tedy vhodné tak, aby na sebe děti vzájemně viděly, například do kruhu. Část podlahy by měla být pokryta kobercem, vhodné jsou i relaxační polštáře, nebo vaky s možností snímatelného potahu. Pro realizaci zájmových činností jsou většinou jednotlivá oddělení vybavena stoly a židlemi, s možností upravení dle velikosti dětí. Samozřejmě by měl být variabilní, vhodně uspořádaný nábytek v příjemných barevných odstínech. Veškeré vybavení by mělo být lehce udržovatelné, omyvatelné, kvalitní a bezpečné. Celkový dojem jistě doplní vhodná výzdoba tvořená dětskými pracemi na nástěnkách, zavěšena na barevných sítích, nebo vystavena na policích. (Hájek, 2011, s. 41 - 42)

V případě, že má školní družina své venkovní prostory, nebo má možnost využívat školní hřiště, bylo by vhodné, aby měly děti například pískoviště, prolézačky, nebo houpačky. V některých družinách si mohou děti zapůjčit i koloběžky, nebo chůdy. Tradičně jsou školní družiny vybaveny sportovním náčiním, jako míči, švihadly, florbalovými hokejkami, lany, nebo obručemi.

Materiálové vybavení jednotlivých družin závisí nejen na finančních možnostech školy, její velikosti, nebo umístění, ale často především na postoji vedení školy. Podle Vyhlášky o zájmovém vzdělávání a §11 je pobyt ve školní družině poskytován za úplatu. (Vyhláška č. 74/2005 Sb.) Záleží na tom, jakou finanční částku uvolní ředitel školy na pravidelné dovybavení družiny. Je samozřejmé, že v každé školní družině by měl být k dispozici velký výběr stavebnic, stolní hry úměrné věku dětí a samozřejmě hračky, jako auta, nebo panenky. Neméně důležitý je také výtvarný materiál, jako křídly, pastelky, barvy, různé druhy a typy papírů a kartonů, nůžky se zaoblenou hranou, lepidla, nebo dětmi oblíbené modelovací hmoty. (ŠVP ŠD)

V poslední době se hovoří o nedostatečné čtenářské gramotnosti u dětí, a z tohoto důvodu je výhodou, pokud má družina přístup do školní knihovny a ještě lépe, pokud má knihovnu vlastní. Ke standardnímu vybavení patří v každém případě dětské časopisy a knihy. Je dobré mít v každém oddělení klidný koutek ke čtení a odpočinku. Také vybavení hudebními nástroji, ať již klávesovými, nebo strunnými slouží k doprovodu nejrůznějších hudebních a pohybových aktivit s dětmi.

V dnešní době je již většina školních družin vybavena televizory, CD, DVD přehrávači a další audiovizuální technikou. Tato by měla spíše podpořit činnosti, které v družině probíhají, rozvíjet dětskou osobnost a nesloužit tak pouze k pasivnímu sledování pořadů. V některých družinách jsou k dispozici počítače, nebo mohou děti se svými vychovatelkami navštěvovat školní počítačovou učebnu. I tyto činnosti by měly být do programu družiny začleňovány v rozumné míře. (Hájek, 2011, s. 43)

Pokud se krátce zmíníme o **personálních podmínkách** ve školních družinách, musíme zdůraznit, že je sice důležité výše uvedené materiální vybavení družiny, ale přinejmenším stejně důležité je to, kdo organizuje a vede aktivity a činnosti. Tedy pedagog, v našem případě vychovatelka školní družiny. Předpoklady pro výkon činnosti upravuje zákon o pedagogických pracovnících. (Zákon č. 563/2004 Sb.) Vychovatelka řídí, motivuje a provází účastníky zájmového vzdělávání ve školní družině. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 71) Velmi záleží na kolektivu vychovatelek, to, jestli je určena vedoucí vychovatelka v rámci družiny, vztahy na pracovišti, ale také jaký je poměr žen a případně mužů vychovatelů. To vše určuje a ovlivňuje celkové klima dané školní družiny. Dále se budeme tématu osobnosti vychovatele blíže věnovat v další podkapitole.

„Znalost bezpečnostních předpisů by měla být předpokladem a nedílnou součástí profesní přípravy pedagogických pracovníků“. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 183) Co se týká bezpečnostních podmínek, musí školní družina zajistit bezproblémový chod instituce. Vyhledává a zhodnocuje možná rizika v rámci všech zájmových činností. Podmínky zajištění bezpečnosti, ochrany zdraví dětí a prevenci sociálně patologických jevů jsou obsaženy ve vnitřním řádu školní družiny. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 74) Podrobněji se budeme dokumentací školní družiny zabývat později.

2.4 Povinná dokumentace školní družiny a ŠVP

„Školní družina jako školské zařízení má podle školského zákona § 28 povinnost vést pedagogickou dokumentaci o své činnosti.“ (Hájek, 2011, s. 45) Řadíme sem především:

- Školní vzdělávací program ŠD² (příloha č. 4),
- Vnitřní řád ŠD,
- evidence žáků – školní matrika, ve většině případů společná se školou,
- doklady o přijetí žáků – zápisní lístek,
- kniha úrazů – většinou bývá společná se školou,
- Přehled výchovně vzdělávací práce – třídní kniha,
- rozhodnutí o zápisu do školského rejstříku – zpravidla je součástí zápisu dané školy.

Veškerý způsob vedení dokumentace a evidence žáků stanovuje ředitel školy. Žádné konkrétní požadavky nejsou legislativně určeny, nejsou ani konkrétně předepsány žádné formuláře. Každá družina si může vytvořit svoji vlastní přihlášku, nebo odhlašovací lístek, či jiné druhy používaných tiskopisů. Podrobné informace a předpisy můžeme nalézt ve školském zákoně. Všechna dokumentace podléhá skartačnímu řádu a může být vedena v podobě elektronické i tištěné.

Vnitřní řád ŠD vydává podle § 30 školského zákona ředitel školy. Tento dokument stanovuje podmínky provozu školní družiny, měl by reflektovat místní podmínky a na jeho vytvoření by se měly podílet společně s vedoucí vychovatelkou všechny vychovatelky ŠD. S vnitřním řádem jsou na začátku školního roku prokazatelně seznámeni všichni žáci a rodiče. Pro pedagogy je to závazný dokument a žádná ustanovení v něm nesmí být v rozporu

² ŠD – školní družina. Abychom neustále nevypisovali celý název, budeme častěji uvádět tuto zkratku.

s platnou legislativou. Obsahuje zejména: práva a povinnosti žáků a zákonných zástupců, lokalizaci školní družiny a provozní dobu, podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků, podmínky přihlašování, odhlašování a vyzvedávání žáků z družiny, platby za pobyt v družině, zajištění pitného režimu, provozu o prázdninách a v rámci ředitelského volna, nebo postup při nevyzvednutí dítěte ze ŠD. Vnitřní řád musí být stručný, přehledný, rámcový a vyvěšen na přístupném místě. (Hájek, 2011, s. 45 – 47)

Další součástí povinné dokumentace školní družiny je **přihláška**, nebo zápisní lístek. Závazný tiskopis není stanoven a tak si řada školních družin vytváří svůj vlastní. Měl by obsahovat následující – identifikační údaje žáka, upozornění na případné zdravotní problémy, údaje o zákonných zástupcích s kontaktními informacemi, rozsah docházky a způsob odchodu z družiny a také souhlas se zpracováním osobních údajů.

Informace o průběhu vzdělávání dětí ve školní družině se zaznamenávají do přehledu výchovně vzdělávací práce, tzv. **třídní knihy**. Každá vychovatelka vede svou třídní knihu za své oddělení ŠD. Obsahuje jmenný seznam dětí, adresy a kontakty na rodiče, přehled docházky do zájmových útvarů, týdenní skladbu zaměstnání a záznamy realizovaných činností v rámci oddělení ŠD. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 37 – 41)

Co se týká **zápisu do školského rejstříku**, je většinou školní družina zahrnuta do zápisu společně se školou. Podobně je to s vedením knihy úrazů, nebo školní matrikou. **Knihou úrazů** je převážně vedena jedna pro celou školu, tedy zahrnuje i úrazy ve školní družině. **Školní matrika**, pokud je vedena pouze školským zařízením samostatně, obsahuje podle §3 školského zákona následující – identifikační údaje žáka a zákonných zástupců, zdravotní způsobilost a případné zdravotní nebo sociální znevýhodnění. (Hájek, 2001. S. 45)

Nesmíme také opomenout **docházkový sešit**, který je přehledem pravidelné docházky dětí do ŠD ráno i odpoledne a **roční plán** činností, který je součástí výroční zprávy školy.

Podle školského zákona zpracovávají všechna školská zařízení svůj **školní vzdělávací program** – ŠVP. Na rozdíl od škol, které vychází při své tvorbě z Rámcového vzdělávacího programu – RVP, školská zařízení žádný takový dokument nemají. Školní družiny si vypracovávají svůj ŠVP samy a tento dokument by měl navazovat na vzdělávací program dané školy. Na tvorbě programu by se měly podílet všechny vychovatelky, reflektovat místní podmínky a na základě silných i slabých stránek vytvořit rámcový program na období jednoho vzdělávacího cyklu. ŠVP školní družiny má být dokumentem inspirativním, umožňujícím realizovat pestré a poutavé aktivity, které budou rozvíjet zejména kompetence k naplňování volného času. (Hájek, 2011, s. 51 – 53) ŠVP školní družiny je určen účastníkům

a zákonným zástupcům, pedagogům i evaluačním orgánům, jako České školní inspekci. Je to veřejný dokument a jako takový musí být umístěn na přístupném místě, nebo zavěšen na webových stránkách daného školského zařízení. ŠVP obsahuje konkrétní cíle vzdělávání, délku a časový plán vzdělávání, formy a obsah vzdělávání, podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání, popis materiálních, personálních a ekonomických podmínek a popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 59 – 60)

2.5 Vychovatel ve školní družině

Děti často vnímají svou vychovatelku jako svůj vzor a osobu, ke které mají blízký vztah. Doba, kterou některé děti stráví ve školní družině, tvoří mnohdy větší část dne než čas, strávený se svými rodiči. Z toho plyne, že osobnost vychovatelky, je pro rozvoj dětí velmi důležitá.

Profesi vychovatele řadíme do kategorie pedagogických pracovníků. Tato kategorie je legislativně upravena podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ze kterého vyplývá, že pedagogickým pracovníkem je ten, kdo vykonává přímou pedagogickou činnost, je zaměstnancem školy a má příslušnou odbornou kvalifikaci. (Bendl a kolektiv, 2015, s. 33). Co se týká vzdělanostních předpokladů má vychovatelka minimálně středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou, případně vysokoškolské bakalářské, nebo magisterské studium pedagogického směru. Má znalosti z vývojové psychologie, především dětí mladšího školního věku a své vědomosti z biologie dítěte, nebo sociální psychologie uplatňuje v každodenní práci. Nezbytná je také znalost z oblasti speciální pedagogiky, bezpečnosti práce, nebo základů práva. Vychovatel by měl být na veškeré aktivity ve školní družině dobře připraven. Předpokládá se tedy, že se bude soustavně vzdělávat a rozšiřovat si tak své dovednosti a vědomosti. To umožňují především akreditované kurzy pořádané vzdělávacími institucemi, nebo možnost samostudia dle zákona o pedagogických pracovnících č. 563/2004 Sb. (Hájek, 2011, s. 35-36)

Vládní nařízení stanovuje také míru povinnosti výchovné práce, to znamená práci přímou a nepřímou. Přímá výchovná práce zahrnuje především samotnou práci s dětmi ve školní družině po celou dobu provozu, včetně ranní družiny, stravování a odpolední výchovné vzdělávací činnosti. Do nepřímé činnosti řadíme veškeré aktivity spojené s přípravou na

činnosti: plánování, vedení dokumentace, příprava a nákup materiálu, komunikace s rodiči, dozory, nebo účast na pedagogických poradách. (Hájek, 2011, s. 35-37)

Práce vychovatele ve školní družině má svá určitá specifika a odlišuje se od vzdělávacího procesu ve škole. Musíme zmínit zejména tyto odlišnosti:

„Účast není společensky stanovenou povinností jako školní docházka, ale je motivována především dobrovolným a relativně samostatným rozhodnutím jedince, zařízení nevydávají žádná legislativně podložená vysvědčení. Přijímání do těchto zařízení nepodléhá správnímu řízení. Program činnosti a jeho postup vychází více ze skutečné úrovně zájmů, než ze závazných norem stanovených pro školní vzdělávání, je zde vytvářen dostatečný prostor pro individuální přístup a vlastní tempo činnosti. Pro tato zařízení nejsou stanoveny vzdělávací standardy. Časová volnost dává možnost využití rozmanitých forem a metod práce. Jsou umožněny činnosti v rozmanitých prostorách, které mohou být dynamičtější, snadněji měnitelné a mohou i více podporovat tvořivost než tradiční školní učebny.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 141-142)

Můžeme s jistotou říci, že jedním z hlavních předpokladů pro práci vychovatelky je kladný vztah k dětem. Ve svém oddělení by měla vytvářet příjemnou atmosféru, připravovat pro děti atraktivní a zajímavé činnosti, povzbuzovat děti a kladně je motivovat ke všem nabízeným aktivitám. Samozřejmostí je fyzická zdatnost na takové úrovni, aby mohla vychovatelka s dětmi absolvovat výlety, vycházky, nebo sportovní akce. (Hájek, 2011, s. 33)

Z výše uvedeného vyplývá, že na profesi vychovatelky jsou kladeny nemalé nároky. Pro úspěšnou práci jsou důležité zejména některé vlastnosti osobnosti, kam řadíme: schopnost empatie, komunikace, umění naslouchat, nekonfliktnost, optimismus, schopnost vést skupinu dětí a vstřícný vztah k nim. Některé vychovatelky mohou mít určité vrozené předpoklady pro tuto práci, jiné se v průběhu své profesní dráhy k tomuto dopracují svým úsilím. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 132-133)

3 Financování zájmového vzdělávání

V této kapitole se zaměříme na možnosti financování školských zařízení pro zájmové vzdělávání. Představíme dotační možnosti školských zařízení, především školních družin a blíže se seznámíme s operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Nahlédneme na specifika jednotlivých výzev v rámci operačního programu a podrobněji popíšeme výzvu Šablony II pro školní družiny.

3.1 Systém financování školních družin

Podle vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání je toto vzdělávání ve školní družině poskytováno zpravidla za úplatu. Výši úplaty stanovuje zřizovatel a její splatnost je zakotvena ve vnitřním řádu dané školní družiny. Výše úplaty, jak je již uvedeno výše, se stanovuje dle pravidel vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v §11 - §14. *„Je-li výše úplaty stanovena rozpočtem, nesmí rozpočtované příjmy na účastníka překročit rozpočtované výdaje na účastníka o více než 20 %. V ostatních případech nesmí výše úplaty překročit 120 % průměrných skutečných neinvestičních výdajů na účastníka v uplynulém kalendářním roce ve stejné nebo obdobné činnosti. Do rozpočtovaných výdajů, popřípadě do skutečných neinvestičních výdajů se nezahrnují výdaje podle § 12 poskytované ze státního rozpočtu.“* (Vyhláška č.74/2005 Sb.) Ze státního rozpočtu jsou poskytovány finanční prostředky podle počtu dětí daného školského zařízení, nejvýše do jejich povoleného počtu uvedeného ve školském rejstříku. Školská zařízení jsou prozatím financována normativní metodou, která vychází z republikových normativů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a jsou zveřejněna ve Věstníku. Důležitý je krajský normativ stanovený krajským úřadem za podmínek stanovených ve vyhlášce č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů. Jednotkou ve školní družině je žák přijatý k pravidelné denní docházce. (Heřmanová, Macek, 2009, s. 23)

S novelou školského zákona č. 167/2018 Sb. se mění způsob financování regionálního školství, který má dopad i na financování školních družin. Pojem regionální školství zahrnuje školy a školská zařízení, které se řídí školským zákonem a jsou zřizovány územně samosprávnými celky, kam řadíme především obce, nebo kraje. Zřizovatelem mohou být i soukromé subjekty, církve, nebo MŠMT. V rámci těchto změn bylo nutné novelizovat také vyhlášku č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Nový způsob

financování regionálního školství vstoupí v platnost 1. ledna 2020. Vyhlášku č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání mění vyhláška č. 163/2018, která částečně upravuje organizaci školní družiny a to zejména tvorbu oddělení ŠD a stanovuje pro družiny hodnoty PHmax. Těmito hodnotami rozumíme stanovení přímé pedagogické činnosti ve školních družinách dle níže uvedené tabulky. (*Reforma financování regionálního školství, 2020 [online]*)

celkový počet oddělení	TÝDENNÍ MAXIMÁLNÍ ROZSAH PROVOZU ŠKOLNÍCH DRUŽIN																				celkový PHmax za školní družinu
	pro jednotlivá oddělení																				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	32,50																				32,50
2	32,50	25,00																			57,50
3	32,50	25,00	22,50																		80,00
4	32,50	25,00	22,50	17,50																	97,50
5	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50																130,00
6	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00															155,00
7	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50														177,50
8	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50													195,00
9	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50												227,50
10	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00											252,50
11	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50										275,00
12	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50									292,50
13	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50								325,00
14	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00							350,00
15	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50						372,50
16	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50					390,00
17	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	22,50				412,50
18	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	22,50	22,50			435,00
19	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	22,50	22,50	22,50		457,50
20	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	22,50	22,50	22,50	22,50	480,00
21	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	32,50	25,00	22,50	17,50	22,50	22,50	22,50	22,50	502,50

Tabulka 1. Týdenní maximální rozsah provozu ŠD, zdroj: *Metodika stanovení PHmax pro školní družiny, 2020 [online]*

V rámci změn, které nastávají od 1. 1. 2020 s reformou financování regionálního školství, dochází k „narovnání systému rozdělování peněz, školy dostanou prokazatelně víc peněz na zkvalitnění vzdělávání, ředitelé získají jasná pravidla pro financování, systém bude předvídatelný, zjednodušení ekonomické administrativy, pravomoci ředitelů nejsou změnou nijak omezeny.“ (*Reforma financování regionálního školství, 2020 [online]*)

Současný systém financování, respektive systém financování regionálního školství územních samosprávných celků (dále jen RgŠ ÚSC) do konce roku 2019, byl postaven pouze na principu financování na žáka, umožňoval velké rozdíly ve výši krajských normativů, které nebyly předvídatelné, zásadní důsledky v odměňování pedagogů měly změny v počtech žáků, to znamená, že byla zvýhodňována škola s větší naplněností tříd. (*Reforma financování regionálního školství, 2020 [online]*)

Co se týká nového systému financování, jak je již uvedeno výše, ten přináší změny zejména v zajištění rovnosti financování tím, že nahradí nynější krajské a republikové

normativy novým systémem centrálních normativů z MŠMT. Vztahuje se na školy mateřské, základní, střední, konzervatoře a školní družiny, pro které stanoví maximální možný rozsah vzdělávání, nebo přímé pedagogické práce, který bude hrazen ze státního rozpočtu. To umožňuje větší transparentnost a také pravdivost a správnost vykazovaných údajů. MŠMT tedy stanoví normativ na jednoho pedagogického pracovníka včetně nárokových i nenárokových složek, které zohledňují naplněnost tříd a oddělení, nebo inkluzi. Po předložení údajů o pedagogických pracovnících ministerstvu školou, nebo školským zařízením, je definován nárok na odpovídající příděl prostředků ze státního rozpočtu. V případě, že nárok nepřekračuje stanovené PHmax, je danému zařízení přiznán celkový objem tarifních platů. V opačném případě jsou přiznány tarifní platy a příslušenství ve výši PHmax. V odůvodněných případech může školy a školská zařízení dofinancovat ze své rezervy krajský úřad. Z tohoto nového způsobu financování vyplývá několik pozitiv: zajistí transparentní financování, odstraní nerovnosti v odměňování pedagogů, nebo vyřeší problémy škol při snížení počtu žáků. (*Reforma financování regionálního školství, 2020 [online]*)

3.2 Dotační možnosti školních družin

V této podkapitole se budeme věnovat dotačním možnostem školních družin, zejména takovým, které nabízí ministerstvo a evropské fondy. Představíme Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, v rámci kterého se blíže zaměříme na výzvy Šablony II a specifikujeme si veškerou agendu spojenou s těmito programy.

Na úvod musíme říci, že školní družiny nemusí být závislé pouze na výše uvedeném financování, i když se tak ve většině případů děje. Ale je možné využívat některé dotační programy, které nabízí pravidelně, nebo jednorázově například kraje, nebo města. Co se týká školních družin, mohou využít dotace z rozpočtu města, které jsou zaměřeny na sportovní, nebo volnočasové aktivity. (*Dotační programy na rok 2020 [online]*) Žadatel může podat žádost na jednorázovou akci zaměřenou na sport, nebo aktivní trávení volného času. O takovou dotaci může požádat školní družina například na akce typu oslav Dne dětí, nebo sportovních utkání mezi družinami různých škol. V rozpočtu města je na tyto dotace vyčleněna určitá finanční částka. V rámci některých regionů pracují tzv. Místní akční skupiny (dále jen MAS), které sdružují obce a další organizace, prostřednictvím kterých je možné získat finanční prostředky na rozmanité aktivity. (MAS Šternbersko, 2020 [online]) V rámci

těchto Místních akčních skupin vznikají akční plány na určitá období, které se zaměřují na spolupráci škol a dalších subjektů. Například projekt s názvem „*Podpora zvyšování kvality neformálního vzdělávání v Olomouckém kraji*“, je zaměřen na podporu účastníků neformálního vzdělávání, rozvoj kompetencí, nebo vzájemnou výměnu zkušeností mezi pracovníky. (*Podpora zvyšování kvality neformálního vzdělávání v Olomouckém kraji*, 2020 [online]) My se nyní zaměříme podrobněji na Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, který umožňuje čerpat prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů.

3.2.1 Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Tento víceletý Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je jedním z programů Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, v rámci kterého je možné čerpat finanční prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF), momentálně v období 2014 – 2020. (*Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání*, 2020 [online])

Cílem tohoto programu je přispět ke zlepšení ekonomiky České republiky tím, že bude pracovní síla motivovaná, vzdělaná a schopná větší konkurenceschopnosti.

Operační program je zaměřen:

- „na zvýšení kvality vzdělávání, zajištění podmínek pro kvalitní výzkum, propojení vzdělávání a výzkumu s trhem práce a posílení principu rovného přístupu ke vzdělávání,
- na snížení rizika neúspěchu mladých lidí ve vzdělávání, což bude mít významný vliv na kvalitu jejich života i na jejich úspěch na trhu práce,
- na zlepšení kvality a efektivity vzdělávání a odborné přípravy, spravedlivost, sociální soudržnost a aktivní občanství, zlepšování kreativity a inovativnosti a rozvoj podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.“ (*Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání*, 2020 [online])

Program přispívá k naplnění priorit strategie Evropa 2020, kam řadíme: „Inteligentní růst“, „Mládež v pohybu“, „Růst podporující začlenění“, iniciativu „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“ a „Evropská platforma pro boj proti chudobě“. (*Operační*

program *Výzkum, vývoj a vzdělávání*, 2020 [online]) Následující tabulka nám přiblíží některá další doporučení evropských i národních strategických dokumentů.

OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ	
Strategie Evropa 2020	<p>Národní cíle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udržet max. hranici 5,5 % osob předčasně odcházejících ze vzdělávání. • Podíl osob ve věku 30 až 34 let s dosaženým terciárním vzděláním ve výši alespoň 32 %.
Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020)	<p>Strategické cíle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zlepšit kvalitu a efektivitu vzdělávání a odborné přípravy. • Podporovat spravedlivost, sociální soudržnost a aktivní občanství. • Zlepšit kreativitu a inovace, včetně podnikatelských schopností, na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy. <p>Společné evropské referenční úrovně pro oblast vzdělávání:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podíl 15letých žáků, kteří mají problémy se čtením, matematikou a přírodními vědami, by měl být nižší než 15 %. • Předškolního vzdělávání by se mělo účastnit alespoň 95 % dětí ve věku od 4 let.
Specifická doporučení Rady 2014²	<p>Zajistit, aby akreditace, řízení a financování vysokého školství přispívaly k jeho zkvalitňování a k jeho větší orientaci na trh práce. V základním vzdělávání zatraktivnit učitelské povolání, zavést komplexní hodnotící rámec a podpořit školy a žáky se slabšími výsledky. Zvýšit inkluzivnost vzdělávání, konkrétně pak podporou účasti sociálně znevýhodněných a romských dětí, a to zejména v předškolním vzdělávání.</p>
Priority Národního programu reforem ČR 2014 (NPR)	<ul style="list-style-type: none"> • Rovný přístup ke vzdělávání. • Podpora odborného vzdělávání a spolupráce mezi školami a zaměstnavateli. • Podpora vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání. • Další vzdělávání.
Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro roky 2012 až 2020 (SMK)	<p>Zvýšení kvality a dostupnosti předškolní výchovy prostřednictvím rozšiřování a zkvalitňování sítě mateřských škol.</p> <p>Posílení inkluze a zvýšení kvality vzdělávání, zejména:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zavedení standardů výsledků a monitoringu jejich dosahování. • Zvyšování kvality učitelů. • Zkvalitnění práce managementu škol. • Zkvalitnění kariérního poradenství ve školách. • Dosažení diverzifikace a zvyšování kvality a excelence vysokých škol.
Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020	<ul style="list-style-type: none"> • Snižovat nerovnosti ve vzdělávání. • Podporovat kvalitní výuku a učitele jako její klíčový předpoklad. • Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém.
Další vybrané dokumenty naplňované operačním programem	<p>Strategie romské integrace do roku 2020, Strategie celoživotního učení České republiky, Priority pro oblasti v gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v budoucím období kohezní politiky EU 2014–2020, Národní strategie ochrany práv dětí, Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, Stav genderové rovnosti v resortu MŠMT a Návrh střednědobého strategického plánu v oblasti genderové rovnosti, Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj České republiky, Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice, Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020.</p>

Tabulka 2. Strategické dokumenty, zdroj: (*Evropské a národní strategické dokumenty zaměřené na oblast vzdělávání*, 2020 [online])

V rámci operačního programu se setkáváme zejména s pojmy šablony, nebo také s označením prioritní osa. Rozlišujeme tři prioritní osy: PO1, zaměřenou na výzkum, PO2, zabývající se zkvalitněním vzdělání na vysokých školách a PO3, která se zaměřuje na rovný přístup a zvýšení kvality ve vzdělávání předškolním, primárním i sekundárním. Tato poslední jmenovaná prioritní osa se vztahuje na oblast, kterou se v této práci zabýváme. (*Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání*, 2020 [online]) Co se týká pojmu šablony, označuje tzv. projekty zjednodušeného vykazování, které jsou jednoduché, administrativně nenáročné a reflektují potřeby dané instituce. (*Šablony II*, 2020 [online])

Řada škol již byla zapojena do výzvy Šablony I s číslem 02_16_022 v období 2016 – 2019. Hlavním cílem byla podpora profesního rozvoje pedagogů prostřednictvím dalšího vzdělávání, nebo vzájemného sdílení zkušeností mezi pedagogy. Také možnost zřízení pozice školního asistenta, nebo psychologa a pomoc se zařazením žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do vzdělávání prostřednictvím aktivit typu klubů zábavné logiky a deskových her, čtenářských klubů, nebo doučování. Rozdíly mezi Šablonami I a Šablonami II jsou zejména v možnostech širšího počtu žadatelů pro Šablony II, které jsou nově určeny i pro základní umělecké školy (ZUŠ) a školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Bližší specifikaci výzvy Šablony II se budeme věnovat v následujících podkapitolách. (*Výzva č.02_16_022*, 2020 [online])

3.2.2 Specifika jednotlivých výzev a sestavení projektu

Operační program nabízí možnost zapojit se do jednotlivých výzev a čerpat finanční prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Tyto výzvy jsou vyhlášeny vždy na určité období s maximální finanční částkou, kterou je možné v rámci dané výzvy vyčerpat. Vždy je jasně dáno, kdo může žádat o dotaci, pro které instituce je určena, co je cílem výzvy, nebo jaké jsou povinné a volitelné aktivity.

V případě Šablon II rozlišujeme dvě výzvy. Výzva č. 02_18_064 – Šablony II pro hlavní město Praha (více rozvinutý region), pro který je určen maximální celkový objem finančních prostředků 580 mil. Kč a Výzva č. 02_18_063 – Šablony II mimo hlavní město Praha (méně rozvinuté regiony), která má k dispozici částku 5 645 mil. Kč. Texty obou jmenovaných výzev i jednotlivé šablony jsou téměř totožné. V této práci se zabýváme posledně jmenovanou výzvou. (*Šablony II*, 2020 [online])

Šablony II jsou zaměřeny na podporu společného vzdělávání, kam řadíme například školní asistenty, nebo psychology, dále na podporu nových metod ve výuce, formou rozvoje matematické i čtenářské gramotnosti, na znalosti cizích jazyků a zvládnání ICT dovedností. Neméně důležitá je podpora profesního rozvoje pedagogů, propojení teorie s praxí, prostřednictvím spolupráce s odborníky a zlepšení spolupráce s rodiči. Na jednotlivé aktivity neboli šablony, které jsou specifikovány v textu výzvy, dostává daná instituce dotaci. V rámci výzvy jsou podporovány šablony na personální podporu, další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP), pomoc a podporu žákům ohroženým školním neúspěchem, na tandemové vzdělávání, projektovou výuku a zájmové kluby. Každá šablona má jasně dané konkrétní požadavky na realizaci, na průběh a následné výstupy s výsledky. O dotaci mohou žádat školy mateřské, základní, základní umělecké a školská zařízení pro zájmové vzdělávání, kam patří střediska volného času, školní kluby a školní družiny, které si blíže popíšeme v dalším textu. Co se týká výše výdajů, ta je pro školské zařízení, v našem případě pro školní družinu, dána finanční částkou 100 000 Kč na subjekt plus 1800 Kč za každého přihlášeného účastníka k docházce do školní družiny. (*Šablony II*, 2020 [online]) Žádost o dotaci musí být podána elektronicky, prostřednictvím předepsaného formuláře IS KP 14+, který je k dispozici na webových stránkách pro žadatele o dotace. (*Výzva č.02_16_083*, 2020 [online])

Každá instituce, která splňuje podmínky výzvy, může podat jednu žádost o poskytnutí dotace. Objem finančních prostředků na výše uvedenou výzvu je v dostatečné výši a umožňuje tak poskytnout podporu všem žadatelům, kteří jsou oprávněni podporu žádat. Samotné podání žádosti je jednoduché, protože žadatelé si sestavují svůj projekt formou výběru předem daných šablon. Všechny šablony neboli aktivity, jsou pro dané zařízení závazné, ale poskytují přitom i dostatečný prostor pro realizaci zajímavých aktivit. K tomu, aby mohly být finanční prostředky čerpány, musí všichni žadatelé vyplnit elektronický dotazník. Výstupy z tohoto dotazníku jsou ihned k dispozici a jsou povinnou přílohou k žádosti. Instituce, které byly zapojeny do projektu Šablony I, mohou realizovat tuto další výzvu až po ukončení předchozího projektu, ale je možné, aby již souběžně probíhalo hodnocení nové žádosti. Elektronický dotazník vygeneruje školám a školským zařízením oblasti, které jsou pro jejich zařízení nejslabší a v čem mají naopak dobré výsledky. Zařízení si musí zvolit alespoň jednu šablonu ze slabé oblasti a potom již volí dle časových a kapacitních možností další šablony až do výše maximální finanční částky na daný projekt. Na konci projektu je hlavním manažerem vypracována závěrečná zpráva o realizaci (ZZoR) a opět vyplněn dotazník, který nám umožní zjistit, k jakým došlo změnám a pokrokům.

Hodnota každé šablony je předem stanovena s ohledem na nákup pomůcek a administrativní náklady. Pedagog zapojený do projektu může využít finanční prostředky na jakékoliv výdaje spojené s jeho realizací. Podle druhu instituce, která o dotaci žádá, jsou jednotlivé aktivity rozděleny a specificky očíslovány Každá šablona musí být realizována v pěti po sobě jdoucích měsících, ve kterých probíhá výuka, ale může být po dobu hlavních prázdnin přerušena a pokračovat v dalším školním roce. V následující podkapitole si představíme konkrétní šablony pro školní družiny. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

3.2.3 Výzva Šablony II pro školní družiny

V této podkapitole již představíme konkrétní možnosti aktivit neboli šablon, které se mohou ve školních družinách v rámci výzvy Šablony II uskutečňovat. Jsou to tyto aktivity:

- Personální podpora – školní asistent, speciální pedagog, sociální pedagog.
- Osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů ŠD/ŠK (školních družin/školních klubů) – vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemná spolupráce pedagogů, sdílení zkušeností pedagogů z různých škol a školských zařízení prostřednictvím vzájemných návštěv, tandemové vzdělávání, zapojení odborníka z praxe do vzdělávání v ŠD/ŠK, nové metody ve vzdělávání
- Aktivity rozvíjející ICT v ŠD/ŠK – využití ICT ve vzdělávání
- Zájmové a rozvojové aktivity v ŠD/ŠK – klub pro účastníky, projektový den v ŠD/ŠK, nebo mimo zařízení (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

V rámci šablony **personální podpory** může být zřízena pozice školního asistenta s cílem poskytnutí podpory účastníkům ohroženým školním neúspěchem. Pedagog, ve spolupráci s ředitelem školy, musí vyznačit minimálně tři účastníky, kteří jsou málo motivovaní ke školní práci, mají kázeňské problémy, špatné vedení z rodiny, nebo vyrůstají v problémovém sociokulturním prostředí. Školní asistent musí splňovat kvalifikační předpoklady dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Spolupracuje s rodiči, pomáhá s přípravou na vyučování, pomáhá překonávat bariéry mezi ŠD a rodinou, které vyplývají z odlišného socioekonomického prostředí, nebo pomáhá rozvíjet volnočasové aktivity žáka. Konkrétní náplň práce školního asistenta stanoví ředitel. V rámci školní družiny může být zřízena pozice speciálního pedagoga, který pracuje s účastníky s podpůrnými

opatřeními prvního stupně PO1 (vyhláška č. 27/2016 Sb.), vytváří podmínky pro jejich vhodnou integraci a podílí se na tvorbě individuálního vzdělávacího plánu (dále jen IVP). Opět se jedná o minimálně tři účastníky navštěvující školní družinu, se kterými bude speciální pedagog pracovat. Pozice sociálního pedagoga umožňuje podporu školním družinám pro účastníky ohrožené školním neúspěchem ze stejných důvodů, jako jsme již zmiňovali u výše uvedeného školního asistenta. Pracovní náplní sociálního pedagoga je poskytování mediace mezi rodinou žáka a institucemi jako policií, obcí, nebo zdravotnickým zařízením. Je určitým zprostředkovatelem komunikace mezi školní družinou a rodinou účastníka, zabývá se ochranou dětí a prevencí problémového chování, nebo provádí sociálně právní poradenství a terapii s ohroženými žáky. Samozřejmým předpokladem je odborná kvalifikace se zaměřením na sociální pedagogiku, nebo sociální práci. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Šablony, zaměřené na **osobnostně sociální a profesní rozvoj pedagogů ŠD/ŠK**, se týkají dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) v oblasti čtenářské a matematické gramotnosti, cizích jazyků, inkluze, osobnostně sociálního rozvoje, kariérového, nebo polytechnického vzdělávání, ICT, nebo možností projektové výuky. Tato šablona je zaměřena na profesní růst pedagogů ve školních družinách prostřednictvím seminářů, nebo workshopů, které rozvíjejí kompetence a rozšiřují jejich znalosti a dovednosti. Předpokladem je dobré naplánování DVPP tak, aby bylo možno všechny šablony splnit.

Šablona **vzájemné spolupráce mezi pedagogy ŠD** se týká stejných oblastí, jako u profesního rozvoje pedagogů. Specifikem této šablony je spolupráce pedagogů v malém týmu v průběhu deseti po sobě jdoucích měsíců, s uplatněním principu 3S (společné plánování, společná výuka, společné zhodnocení). Skupina tří pedagogů uskuteční minimálně tři setkání a v rámci vzájemných hospitací naplánují, zrealizují a následně zhodnotí některé výše uvedené aktivity. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Další šablona, která se zaměřuje na **sdílení zkušeností pedagogů z různých školských zařízení prostřednictvím vzájemných návštěv**, je jistě pro řadu pedagogů ve školních družinách velmi přínosná. Jejím cílem je výměna zkušeností mezi pedagogy z různých školních družin. Jedná se o příklady dobré praxe, na které je vyčleněno 16 hodin během deseti měsíců ve kterých probíhá výuka. Pedagog si po domluvě s vedením školy určí oblast, ve které se chce více zdokonalit a podle toho osloví školské zařízení, se kterým by chtěl spolupracovat. Návštěvy se samozřejmě konají v průběhu pracovní doby obou

zúčastněných pedagogů, aby byla návštěva dostatečně inspirativní. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Tandemovým vzděláváním ve školní družině se bude zabývat i empirická část této diplomové práce. Tato šablona je zaměřena na spolupráci pedagogů školních družin a škol (viz Tabulka č. 3) a je určena pro dva pedagogy, kteří společně naplánují a uskuteční deset schůzek během pěti po sobě jdoucích měsíců školního vyučování. Tandemové vzdělávání je společným vzděláváním se stejným uplatněním obou pedagogů, kteří společně plánují, realizují i hodnotí činnost. Protože se budeme náplni této šablony později věnovat, uvádíme si zde i podrobnější tabulku. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

2.V/7 Tandemové vzdělávání v ŠD/ŠK

Investiční priorita	IP 1
Specifický cíl	SC 2 (02.3.68.2)
Cíle a popis realizace aktivity	<p>Cílem je prohloubit spolupráci pedagogických pracovníků školních družin a školních klubů (a pedagogických pracovníků základních škol a budoucích pedagogů) v oblasti podpory společného vzdělávání a rozvoje klíčových kompetencí účastníků. Díky spolupráci se zlepší kvalita vzdělávání, která bude mít pozitivní vliv na výsledky účastníků.</p> <p>Aktivita je určena pro dva pedagogy, kteří společně naplánují a zrealizují 10 vzdělávacích jednotek v průběhu pěti po sobě jdoucích měsíců, ve kterých probíhá výuka. Po každé vzdělávací jednotce proběhne reflexe včetně zhodnocení využitých metod a vlivu na vzdělávací procesy a výsledky účastníků.</p> <p>Celý cyklus je tvořen 10 vzdělávacími jednotkami (1 vzdělávací jednotka = 45 minut) a 10 hodinami přípravy na vzdělávání a reflexe (1 hodina = 60 minut). Jedná se celkem o 20 hodin vzdělávání každého pedagoga.</p> <p>Druhý pedagog v oddělení nemusí být nutně pedagogický pracovník stejného školského zařízení. Může se jednat i o pedagogického pracovníka jiné školní družiny/školního klubu, nebo základní školy, nebo studenta navazujícího magisterského, nebo studenta 4. nebo 5. ročníku magisterského studijního programu zaměřeného na přípravu k výkonu regulovaného povolání pedagogického pracovníka.</p>

Cílová skupina	Pedagogičtí pracovníci školních družin, školních klubů a základních škol včetně vedoucích pedagogických pracovníků
Výstup aktivity	Dva absolventi deseti ucelených bloků vzájemné spolupráce pedagogů v celkové délce dvacet hodin vzdělávání každého pedagoga
Jednotka výstupu	Dva absolventi uceleného bloku vzájemné spolupráce pedagogů v délce dvě hodiny vzdělávání každého pedagoga
Dokládání výstupů ve zprávě o realizaci projektu	Sken záznamu z realizace tandemové výuky obsahující: <ul style="list-style-type: none"> • identifikace školského zařízení; • seznam 10 vzdělávacích jednotek s uvedením data, stručného popisu průběhu přípravy, a reflexe využitých metod a vlivu na výsledky účastníků pro každou jednotku; • prohlášení, že pedagogové (případně student VŠ) jsou zaměstnaní u příjemce; při zapojení pracovníka z jiného
	školského zařízení/školy sken potvrzení o zaměstnání); v případě zapojení studenta VŠ sken potvrzení o studiu, nebo indexu ze 4. nebo 5. ročníku; <ul style="list-style-type: none"> • jména a podpisy spolupracujících pedagogů (případně studenta VŠ) a statutárního orgánu.
Dokládání výstupů pro kontrolu na místě	1. originál záznamu z realizace tandemového vzdělávání; 2. originál třídní knihy s vyznačením 10 hodin, ve kterých proběhlo tandemové vzdělávání; 3. originál potvrzení o zaměstnání pro spolupracující pedagogy (pro pedagogy příjemce může být nahrazeno originálem pracovní smlouvy), v případě zapojení studenta VŠ kopie potvrzení o studiu nebo indexu ze 4. nebo 5. ročníku a originál pracovní smlouvy/DPČ/DPP; 4. rozhovor s pedagogy, případně fyzická návštěva tandemového vzdělávání (pokud by kontrola na místě probíhala v době konání tandemového vzdělávání).
Indikátor výstupu	5 40 00 Počet podpořených osob – pracovníci ve vzdělávání
Celkové náklady na aktivitu v Kč	8 150
Celkové náklady na jednotku výstupu v Kč	815

Tabulka 3. Tandemové vzdělávání, zdroj: (Přehled šablon a jejich věcný výklad, Tandemové vzdělávání 2020 [online])

Šablona **zapojení odborníka z praxe do vzdělávání** má zlepšit kvalitu vzdělávání vzájemnou spoluprací obou zúčastněných, kdy společně plánují, vyučují i hodnotí uskutečněné aktivity, které probíhají po dobu deseti po sobě jdoucích měsíců v průběhu školní výuky. Tato spolupráce může probíhat ve všech odděleních školní družiny, kdy odborníkem může být pracovník, uznávaný ve svém oboru, výtvarný, či jiný umělec, nebo rodilý mluvčí.

Nové metody ve vzdělávání v ŠD/ŠK umožňují především získávání nových inovativních přístupů k zájmovému vzdělávání ve školních družinách prostřednictvím spolupráce s využitím mentoringu. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Na aktivitě se podílejí tři pedagogičtí pracovníci, kdy jeden pedagog – expert, předává zkušenosti dalším pedagogům – začátečníkům. Tito tři pracovníci společně naplánují a zrealizují pět setkání s cílem seznámit se s novými metodami výuky v oblastech čtenářské a matematické gramotnosti, cizích jazyků, inkluze, osobnostně sociálního rozvoje, kariérového, nebo polytechnického vzdělávání, ICT, nebo možností projektové výuky. Pedagog – začátečník sám zorganizuje krátkou aktivitu s využitím nových metod, kterou samostatně povede. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Aktivity, zabývající se **využitím ICT ve vzdělávání ŠD/ŠK** umožňují pedagogům pravidelně a dlouhodobě prohlubovat a rozvíjet digitální kompetence prostřednictvím nových vzdělávacích metod.

Využití tabletů a mobilních zařízení, s možností vždy jednoho zařízení na jednoho účastníka, přispívá ke značné individualizaci výuky a rozvoji kvalitního vzdělání. Zapojený pedagog může využít metodickou, nebo didaktickou poradu s ICT odborníkem, nebo nabídku DVPP v této oblasti. Účastníci této šablony mají k dispozici notebooky a tablety a prostřednictvím těchto zařízení se učí zpracovávat text, samostatně vyhledávat informace, nebo tvořit videonahrávky. Výhodou je také jejich mobilita, přenositelnost a dotykové ovládání. Při práci s ICT nesmíme zapomínat na výukové cíle, ke kterým společně se žáky směřujeme. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

V rámci **zájmových a rozvojových aktivit ŠD/ŠK** jsou zejména ve školních družinách dobře využitelné jednotlivé kluby pro účastníky. Všechny tyto volnočasové aktivity přispívají k rozvoji kompetencí účastníků a vyžadují pečlivou přípravu s využitím aktivizačních metod vzdělávání. Nižší počet účastníků umožňuje pedagogům zohlednění individuálních zvláštností žáků. Důležitá je pravidelná reflexe a motivující a pestré aktivity. Pro přihlášené účastníky je docházka do klubu povinná a případná

nepřítomnost musí být řádně omluvena. Činnost klubu musí být realizována mimo pracovní dobu pedagoga. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Patří sem následující kluby:

- **Čtenářské kluby** jsou primárně zaměřeny na čtení knih, rozhovory o četbě, nebo návštěvu a práci ve školní knihovně.
- **Kluby zábavné logiky a deskových her** se orientují na rozvíjení logického a strategického myšlení formou rozmanitých společenských, nebo deskových her.
- Zaměření **klubu komunikace v cizím jazyce** je zejména na rozvoj komunikačních dovedností. Může pracovat jako filmový klub, kdy žáci sledují společně zahraniční nedabovanou produkci, nebo formou dramatického klubu, kdy hrají účastníci hry, nebo nacvičují pohádky. Další možnosti mohou být skupinová práce, projekty v cizím jazyce, korespondence mezi žáky z jiné zahraniční školy, nebo organizace akcí s cílem seznámit žáky s kulturou jiného národa.
- **Badatelský klub** ve školní družině je zaměřen na rozvoj přírodovědných, nebo technických dovedností, na schopnost pracovat s informacemi a celkový rozvoj a podpora badatelských dovedností účastníků.
- Jak již z názvu vyplývá, je **klub sociálních a občanských dovedností** orientován na rozvoj komunikace, vzájemné tolerance a týmové práce formou projektů, dobrovolnických aktivit, nebo realizací školního parlamentu. (*Přehled šablon a jejich věcný výklad*, 2020 [online])

Plány jednotlivých klubů s náplní schůzek zpracovává vždy vedoucí klubu a je možné je upravovat dle aktuální situace. Náplni některých z těchto uvedených klubů se budeme věnovat v empirické části diplomové práce. Z tohoto důvodu zde uvedeme pro představu tabulky, které se ke klubům vztahují. Všechny informace jsou uvedeny v jedné společné tabulce, kterou níže uvádíme.

2.V/11 Klub pro účastníky ŠD/ŠK

Varianty aktivit	<p>a) čtenářský klub</p> <p>b) klub zábavné logiky a deskových her;</p> <p>c) klub komunikace v cizím jazyce;</p> <p>d) badatelský klub;</p> <p>e) klub sociálních a občanských dovedností.</p>
Investiční priorita	IP 1
Specifický cíl	SC 2 (02.3.68.2)
Cíle a popis realizace aktivity	<p>Cílem aktivity je realizace klubu pro účastníky školní družiny a školního klubu. Aktivita má formu volnočasové aktivity a vede k rozvoji klíčových kompetencí účastníků. Takto získané znalosti, dovednosti a kompetence se také promítají i do povinné složky vzdělávání žáka. Aktivita umožňuje vedle rozvoje účastníků i profesní rozvoj pedagogických pracovníků.</p> <p>Klub bude zřízen pro podporu žáků v jedné z výše uvedených variant aktivity (a, b, c, d, e).</p> <p>Klub je možno zřídit pro nejméně šest účastníků. Podmínkou zřízení klubu je zařazení nejméně dvou účastníků ohrožených školním neúspěchem.</p> <p>Při identifikaci účastníků ohrožených školním neúspěchem je možné sledovat následující oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none">• nízká motivace ke vzdělávání;• kázeňské přestupky;• nedůsledné rodičovské vedení;• sociokulturně znevýhodněné prostředí.
	<p>Výběr účastníků je zcela v kompetenci ředitele ŠD/ŠK.</p> <p>V období pěti po sobě jdoucích měsících, ve kterých probíhá výuka, bude realizováno minimálně 16 schůzek v délce trvání 90 minut. Klubové schůzky se konají zpravidla jedenkrát týdně. Na přípravu a následnou reflexi každé schůzky je určena časová dotace 2,5 hodiny.</p> <p>Pokud v jednom týdnu klub odpadne, může ŠD/ŠK v dalším týdnu realizovat klub dvakrát.</p>

	<p>Pro naplnění výstupu je nezbytné, aby průměrná návštěvnost aktivity byla min. 75 % z celkového počtu zapsaných účastníků⁶⁵.</p> <p>Činnost klubu nesmí být poskytována účastníkům za úplatu. Klub je pro ŠD/ŠK novou aktivitou. To bude promítnuto do ŠVP školského zařízení⁶⁶.</p>
Cílová skupina	Účastníci zájmového vzdělávání
Výstup aktivity	Ucelený proces zřízení, vybavení a realizace klubu
Dokládání výstupů ve zprávě o realizaci projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. čestné prohlášení statutárního orgánu o zapojení alespoň dvou účastníků ohrožených školním neúspěchem; 2. čestné prohlášení statutárního orgánu, že klub je zřízen jako nová aktivita, která je účastníkům poskytována zdarma; 3. sken třídní knihy klubu s tímto minimálním obsahem: <ul style="list-style-type: none"> • celkový počet přihlášených účastníků k datu konání každé schůzky; • počet přítomných účastníků z každé schůzky; • jméno vedoucího klubu; • stručný popis náplně/průběhu každé schůzky; • datum a čas konání každé schůzky.
Dokládání výstupů pro kontrolu na místě	<ol style="list-style-type: none"> 1. identifikace účastníků ohrožených školním neúspěchem pro minimálně dva účastníky; 2. originál ŠVP školského zařízení; 3. originál třídní knihy klubu; 4. plán aktivit klubu; 5. kontrola přímo v klubu (pokud by kontrola na místě probíhala v době konání klubu): diskuze s vedoucím klubu, případně s účastníky, kontrola, že vedoucí klubu vykonává svoji činnost mimo stanovený týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti.
Indikátor výstupu	5 12 12 Počet rozvojových aktivit vedoucích k rozvoji kompetencí
Celkové náklady na aktivitu v Kč	17 833

Tabulka 4. Kluby pro účastníky, zdroj: (Přehled šablon a jejich věcný výklad, Klub pro účastníky ŠD/ŠK, 2020 [online])

4 Zásady úspěšného projektování

V této kapitole se znovu podrobněji zaměříme na zájmové činnosti, které se budou prolínat celou empirickou částí práce. Musíme říci, jak správně naplánovat a zorganizovat tyto činnosti a vytvořit vzdělávací program tak, aby byly aktivity pro žáky zajímavé a atraktivní a zároveň rozvíjely všechny stránky dětské osobnosti.

4.1 Tvorba vzdělávacího programu

V první řadě musíme objasnit, jakým způsobem vytvoříme dobrý vzdělávací program pro účastníky zájmového vzdělávání. Vzdělávání je ve své podstatě řízené učení, tedy záměrné a vědomé a musí být uskutečňováno podle plánu. Pro školy a školská zařízení jsou to rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP) a školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP). V případě školských zařízení pro zájmové vzdělávání jsou to ŠVP, které si školní družiny zpracovávají samy. Vzdělávacím programem může být druh výše uvedeného kurikulárního dokumentu, který obsahuje cíle a koncepci vzdělávání, učební plán, nebo individuální studijní plán pro nadané, nebo naopak handicapované jedince. (Prášilová, 2013)

Vzdělávací program je projekt, který žákům umožní překlenout výkonnostní mezeru, což je prostor mezi tím, co žák momentálně umí a zvládá a co chceme, aby se naučil. K tomu nám slouží kvalitně připravený vzdělávací program neboli projekt výuky. Rozlišujeme dva možné postupy při tvorbě programu. První postup můžeme využít v případě, že budoucí stav, ke kterému se žáky směřujeme, je odvozen ze stavu nynějšího a klademe si otázky typu: Kde jsme nyní? Kam směřujeme? Jak se tam dostaneme? Jak zajistíme, abychom se tam dostali? Jak poznáme, že jsme se tam dostali? V tomto případě se nám jedná o maximální rozvoj osobnosti jedince, tedy žáka, nebo účastníka zájmového vzdělávání. Druhý postup využijeme tehdy, pokud víme, že budoucnost bude odlišná od současného stavu a ptáme se tedy: Kam směřujeme, kde bychom chtěli být? Kde jsme nyní? Potom následují další otázky, podle výše uvedeného prvního postupu. Tento postup nám umožňuje dosažení jasně stanoveného cíle a předem nastaveného standardu. (Prášilová, 2013) Oba postupy můžeme využít v rámci tvorby volnočasového programu.

Je samozřejmé, že první verze nebude bezchybná, a proto je nutné vytvoření verze pilotní, kterou musíme otestovat na vzorku cílové skupiny a upravit. Teprve následující verzi,

označujeme jako definitivní, ale i tu ještě upravujeme tak, aby vznikla konečná podoba vzdělávacího programu. Při jeho tvorbě musíme zohledňovat i podmínky, které mohou tvorbu projektu omezovat. V rámci školního projektování je to zcela jistě rámcový a školní vzdělávací program, předpisy a zákony vztahující se ke škole, specifika účastníků (věk, schopnosti, pohlaví), aprobovanost pedagogů, potřebný materiál, čas na přípravu a realizaci, místo a prostory, nebo pořadatel (škola, externisté). Nesmíme opomenout finanční náročnost programu, která je při jeho tvorbě zásadní. (Prášilová, 2013)

Postupů pro tvorbu vzdělávacího programu existuje několik, ale obecně můžeme při tvorbě programu, nebo projektu postupovat následujícím způsobem: zjistíme vzdělávací potřeby zúčastněných osob (pomocí rozhovoru, pozorování, diskuse), dle toho stanovíme hlavní programový cíl, který rozpracujeme do cílů dílčích, uspořádáme je postupně až k určení měřitelného výkonu, vybereme učivo, metody, formy, pomůcky a stanovíme způsob ověřování dosažení cílů.

Cíl je „základní stavební jednotkou pedagogického projektu.“ Cíle směřují náš projekt k určitému stavu, kterého má být dosaženo, jsou významné z hlediska efektivity programu, jeho řízení, pomáhají při zpětné vazbě, motivaci i závěrečné kontrole a hodnocení. (Prášilová, 2013)

To, že cíle mají určité vlastnosti, blíže rozebereme v další kapitole. Nyní se zaměříme na uspořádání výukových cílů vzdělávacích, postojových, nebo výcvikových. K jejich přesné formulaci můžeme využít taxonomie výukových cílů, při jejichž formulaci využíváme aktivní slovesa.

Taxonomie kognitivních cílů – autor Niemierko rozlišuje dvě úrovně:

- Vědomosti (zapamatování a porozumění poznatkům) – znát, pojmenovat, vybrat, seřadit, definovat, dokázat, vysvětlit, předvést.
- Dovednosti (používání vědomostí v typových situacích pomocí specifického transferu s využitím dřívějších vzorů, nebo používání vědomostí v problémových situacích pomocí transferu nespécifického) – aplikovat, použít, vyzkoušet, rozhodnout, specifikovat, porovnat, zdůvodnit. (Obst, 2016, s. 47)

Taxonomie kognitivních cílů – podle Blooma má šest kategorií:

- Znalost (zapamatování) – doplnit, napsat, reprodukovat, přiřadit.
- Porozumění (schopnost použít) – interpretovat, přeložit vyjádřit jinak, vypočítat.

- Aplikace (transfer do nových situací) – navrhnout, plánovat, řešit.
- Analýza (objasnění vztahů mezi prvky) – provést rozbor, rozlišit, analyzovat.
- Hodnotící posouzení (posoudit hodnotu myšlenek, výtvorů) – argumentovat, posoudit.
- Syntéza (tvořivost) – kombinovat, skládat, vyvodit závěry. (Obst, 2016, s. 49)

Taxonomie afektivních cílů – podle Niemierka, je založena na postupném zvnitřňování hodnot:

- Účast na činnosti – věnování pozornosti něčemu, nebo vykonávání činnosti.
- Podjímání se činnosti – přizpůsobení situaci, zatím je činnost málo upevněná.
- Naladění k činnosti – na základě vnitřní potřeby.
- Systém činnosti – regulace činností pomocí přijatých zásad jednání, které se stávají součástí osobnosti jedince. (Obst, 2016, s. 51)

Taxonomie psychomotorických cílů – autor R. H. Davey, je založena na utváření pohybových dovedností, s návazností jednotlivých kategorií:

- Imitace – nápodoba činností na základě pozorování a podnětů.
- Manipulace – nácvik činností dle návodu a instrukce.
- Zpřesňování – pohyb se stává přesnějším a účinnějším.
- Koordinace – zkoordinování několika činností v daném řazení.
- Automatizace – maximální dovednosti při minimální energii. (Obst, 2016, s. 52-53)

Jak jsme již uvedli výše, je se stanovenými cíli spojeno i hodnocení vzdělávání. Hodnocení nám dokazuje, zda bylo dosaženo vytyčených cílů a uspokojena vzdělávací potřeba. Hodnocení slouží jako zpětná vazba, nebo motivace a je předpokladem pro aktivní přístup žáků k učení. I z tohoto důvodu je nutné zařazení počáteční evaluace pro zjištění vstupních znalostí, dále průběžného hodnocení, v rámci kterého se zaměříme na názory účastníků a efektivní využití metod, nebo pomůcek a hodnocení výsledné, na základě kterého vidíme reakce účastníků. Je tedy důležité uvést v projektu metody, kterými budeme ověřovat dosažení cílů. To můžeme ukázat na modelu Kirkpatricka, který se ptá čtyřmi otázkami: Líbilo se jim to? Naučili se to? Použili to v praxi? Došlo ke změně efektivity a výkonnosti? V prvním případě můžeme využít dotazník, nebo rozhovor, ve druhém případě test, zkoušku, nebo analýzu úkolů. Pozorováním, nebo rozhovorem zjistíme využití v praxi a to, jestli nastala změna, uvidíme až po určitém čase pomocí zjištěných výsledků. (Prášilová, 2013)

Z výše uvedeného vyplývá, že vzdělávací program tvoříme pro rozmanité aktivity, nejen školní, ale i volnočasové. Těm se budeme věnovat v empirické části diplomové práce. Vzdělávací program můžeme zpracovat do textu, nebo tabulky, ale obecně musíme znát: rozsah akce, pro koho je určena, cíle a způsob, kterým ověříme jejich dosažení, učivo, metody, formy, prostředky výuky, nebo pomůcky a další materiály. (Prášilová, 2013) V rámci volnočasových činností vytváříme program pro žáky mladšího školního věku. Jejich charakteristikou se budeme zabývat v další kapitole.

4.2 Plánování a organizace zájmových činností

Úvodem musíme definovat co je to zájem a z toho vyplývající zájmová činnost. I když jsme se tématem zájmových činností zabývali již v první kapitole, nyní se zaměříme více na ty skutečnosti, které se vztahují k plánování a organizaci.

Základem všech volnočasových aktivit jsou takové činnosti, pro které jsou zájmy to základní a určující. Zájmy jsou spojovány s motivací a do jisté míry stálým zaměřením osobnosti na předměty, nebo činnosti, které poutají pozornost jedince a přináší mu pocity uspokojení. Zájmy řadíme mezi vlastnosti výkonové i aktivačně motivační, to znamená, že aktivují k výkonu činnosti a umožňují snadněji překonávat překážky. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 164)

Dle Kratochvílové jsou zájmy také charakterizovány konkrétním zaměřením na něco, co nás zajímá, je to postoj, nebo cit, bez kterého není možné dosahovat vytyčených cílů. Je to tedy pohnutka, neboli motiv, který je pro jedince emocionálně přitažlivý. (Kratochvílová, 2004, s. 185-186) Zájmy se v průběhu života mění a rozvíjejí. Jejich vývoj je ovlivňován nejen osobností jedince, ale také vlivy okolního prostředí, vzory, nebo stylem výchovy v rodině a výchovným vedením ve škole. (Kratochvílová, 2004, s. 190-191)

Člověk, jako tvor společenský, realizuje nejčastěji své zájmy ve skupinách, kam řadíme například zájmové kroužky, oddíly, kluby, nebo rozmanité neformální skupiny. V případě dětí jsou to kolektivy pod odborným pedagogickým vedením, které jim napomáhá k úspěšným výsledkům. V rámci těchto skupin dochází k socializaci jedince a k utváření kvalitních volnočasových návyků. Zájmové činnosti plní funkci výchovnou i vzdělávací, jsou prostředkem k seberealizaci a relaxaci. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 163-165)

Zájmové činnosti jsou rozděleny do oblastí, které jsme již blíže specifikovali v kapitole 1.3, proto se jim nyní již nebudeme věnovat.

Dle Vyhlášky č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, § 2 rozlišujeme následující **formy zájmového vzdělávání**:

- *pravidelnou, zájmovou, výchovnou, rekreační, nebo vzdělávací činnost včetně možnosti přípravy na vyučování* – například zájmové útvary s přihlášenými účastníky a pravidelnou činností,
- *příležitostnou zájmovou, výchovnou, rekreační, nebo vzdělávací činnost včetně možnosti přípravy na vyučování* – například besedy, vystoupení, výlety, kterých se mohou zúčastnit i ostatní žáci, nebo rodiče,
- *táborovou činnost a další obdobnou činnost* – soustředění a prázdninové tábory,
- *osvětovou činnost včetně shromažďování a poskytování informací pro děti, žáky a studenty, popřípadě i další osoby a činnosti vedoucí k prevenci rizikového chování a výchově k dobrovolnictví* – poradenská a informační činnost,
- *individuální práce a vytváření podmínek pro rozvoj nadání dětí, žáků a studentů* – práce s nadanými dětmi a dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami,
- *využití otevřené nabídky spontánních činností* – využití hřišť, knihovny, posilovny, individuální hry pod pedagogickým dozorem,
- *vzdělávací programy navazující na rámcové vzdělávací programy škol.*

Uvedený výčet forem zájmového vzdělávání nemusí být konečný a úplný. Základní aktivitou ve školní družině zůstává hra a nejrůznější spontánní činnosti. Tyto se prolínají celým denním režimem družiny a daného oddělení. Většina aktivit se uskutečňuje v malých skupinách, které umožňují individuální přístup a rozvíjení vzájemných vztahů mezi dětmi. Velmi důležitá je dobrá, pozitivní, vstřícná komunikace a přístup pedagoga.

Každá oblast zájmové činnosti má také jiný obsah a používá rozdílné metody, umožňující dosažení vytyčených cílů. Metodou výuky se rozumí společná činnost pedagoga a žáků, která směřuje k dosažení cílů. Obecně můžeme metody výuky dělit na informačně receptivní, problémové a výzkumné. (Obst, 2016, s. 66)

Co se týká výběru vhodných metod, které se mohou využít při plánování a realizaci zájmových činností, musíme zmínit následující dělení: **klasické výukové metody** – slovní (vyprávění, rozhovor, popis, nebo dramatizace), názorně demonstrační (pozorování, předvádění činností, instruktáž), praktické a dovednostní (návčik pohybových dovedností,

pracovních činností, nebo výtvarných činností), **aktivizující metody** - diskusní, metody řešení problémů, heuristické, inscenační, situační, nebo často využívané didaktické hry a **komplexní výukové metody** – brainstorming (výměna nápadů), projektová výuka, otevřené učení, nebo výuka dramatem. Z tohoto členění vyplývá, že průběh zájmových činností je podobný, jako školní výuka, s cílem osvojit si určité vědomosti, nebo dovednosti. I v rámci zájmového vzdělávání se předpokládá znalost didaktiky výtvarných, hudebních, nebo sportovních činností a základních didaktických zásad. (Kaplánek, 2012)

Zájmové vzdělávání ve školních družinách dětem nabízí aktivity, které jsou v souladu se školním vzdělávacím programem daného zařízení. Prostřednictvím tohoto programu, který musí mít každá školní družina zpracován, dochází k naplňování vzdělávacích cílů, které vychází z cílů základního vzdělávání. (*Zájmové vzdělávání*, 2020 [online]) K těm patří zejména motivace pro celoživotní učení, rozvoj tvořivého myšlení a logického uvažování, schopnost otevřené komunikace a spolupráce, respektování úspěchů vlastních i ostatních, podněcování k rozvoji zodpovědné osobnosti, rozvíjení dobrých vztahů k lidem, prostředí a přírodě, k ochraně svého zdraví, vedení k toleranci, ohleduplnosti a respektování jiných kultur a pomoc s rozvojem vlastních schopností, dovedností a profesní orientace. K cílům zájmového vzdělávání patří v každém případě i dosažení **klíčových kompetencí**. (*RVP ZV*, 2020 [online]) Jak jsme již uváděli v kapitole 2.2, jsou souhrnem vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro celkový harmonický rozvoj jedince. Cílem je tedy vybavit žáky takovými kompetencemi, které jsou pro ně dosažitelné. (Obst, 2006, s. 38) V rámci zájmového vzdělávání, dochází ještě navíc k rozvíjení kompetencí k trávení volného času dětí, které napomáhají k aktivnímu životnímu stylu.

Všechny zájmové činnosti uskutečňované ve školní družině, jsou cílevědomé aktivity, a tudíž si musíme vyzdvihnout důležitou funkci výukových cílů při jejich plánování. Dle Obsta je **výukový cíl** základním stavebním kamenem a charakterizuje představu o kvantitativních a kvalitativních změnách jednotlivých žáků ve stanoveném čase v oblasti kognitivní, afektivní a psychomotorické. Jestliže mají být výukové cíle funkční a účinné, musí mít určité vlastnosti. K těm patří komplexnost, konzistentnost, kontrolovatelnost a přiměřenost výukových cílů. (Obst, 2016, s. 44)

Komplexnost zahrnuje změny v osobnosti žáka v oblasti kognitivní, afektivní i psychomotorické. Žák musí vědět, co se má naučit a na jaké úrovni, jaké má získat dovednosti a jaké si upevnit hodnoty a postoje. Co se týká **konzistentnosti**, je důležitá návaznost vyšších cílů na cíle nižší, tedy určité hierarchické uspořádání podle míry obecnosti. Výukový cíl musí

být formulovaný tak, aby nám jasně stanovil požadovaný výkon žáka, normu a podmínky k realizaci výkonu. To znamená, že cíle musí být **kontrolovatelné**. (Obst, 2006, s. 48-50) Musí být také **přiměřeně** náročné, ale pro většinu žáků splnitelné. To dokáže určit pouze pedagog, který zná úroveň znalostí žáků ve své třídě. Nadaným žákům tak může stanovit cíle náročnější. (Kalhous, Obst a kol., 2009, s. 276 – 278) Protože jsme se cílům a jejich taxonomii věnovali již v předchozí kapitole, nebudeme si již dále touto problematikou zabývat. Nyní již volně navážeme kapitolou, která je zaměřena na popis jednotlivých klubů zřízených ve školní družině.

5 Plány jednotlivých klubů

V této části diplomové práce se zaměříme na bližší charakteristiku účastníků, tedy v našem případě mladších žáků, kteří navštěvují školní družinu. Popíšeme konkrétní školské zařízení, ve kterém se dané šablony realizovaly a předložíme plány klubů a tandemového vzdělávání ve školní družině, podle kterých je možné tyto aktivity realizovat.

5.1 Charakteristika účastníků

Děti, které se účastní činností ve školní družině, řadíme do období mladšího školního věku. Dítě vstupuje do školy mezi šestým a sedmým rokem a rozdíly mezi jednotlivými dětmi jsou v tomto období velmi významné. Někteří autoři označují tuto etapu obdobím latence a strážlivého realismu. Realistický přístup můžeme pozorovat v kresbě, řeči, hře, nebo zájmech. (Šimíčková – Čížková, 2008, s. 93)

Se vstupem dítěte do školy, nastává nejen pro něj, ale i pro celou rodinu, nová životní etapa. Další novou autoritou je pro dítě učitel a zejména v první třídě, která je pro dítě nejnáročnější, je rozhodujícím činitelem, který ovlivňuje motivaci dítěte pro jeho další školní úspěšnost, či neúspěšnost. (Lisá, Kňourková, 1986, s. 192)

Školní povinnosti jsou pro většinu dětí značnou zátěží. Dosud si většinou hrály, ale nyní jsou nuceni k práci, určité disciplíně a nemalé nároky jsou také kladeny na koncentraci a zejména úmyslnou pozornost. To, že se musí obejít delší dobu bez rodičů, zapojit se do nového kolektivu a zvládnout srovnávání s ostatními spolužáky je pro děti často velmi psychicky náročné. Důležitá je atmosféra ve třídě, osobnost pedagoga a zralost dítěte pro vstup do školy. Školní zralost můžeme chápat jako „*takový stupeň vývoje tělesných i duševních vlastností dítěte, který je nutným předpokladem úspěšného zvládnutí školních požadavků*“. (Šimíčková - Čížková, 2008, s. 84)

Období mladšího školního věku je obdobím plynulým, školák je snaživý, iniciativní a pracovitý. Můžeme říci, že jde o nejstabilnější úsek vývoje v případě, že dítě vyrůstá v přiměřených podmínkách. Období je charakteristické dvěma strukturálními změnami organismu. Zpočátku vidíme mezi dětmi velké individuální rozdíly v růstu i hmotnosti, které se zpomalují kolem osmého roku. Zvyšuje se odolnost organismu, dochází ke zdokonalení činnosti svalů a pohyblivosti kloubů, zvyšuje se objem srdce a hmotnost mozku. Motorika se zklidňuje, pohyby jsou přesnější a koordinovanější a přetrvává radost školáka z pohybových

činností, které mu kompenzují školní zátěž. (Šimíčková - Čížková, 2008, s. 94) Dobrá tělesná zdatnost je předpokladem k lepším výkonům a je pravdou, že ti obratnější a šikovnější jsou mezi svými vrstevníky více oblíbeni. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 120) Výrazné pokroky můžeme pozorovat u zrakového a sluchového vnímání. Školák je pozorný a často kritický k vnímaným jevům. I když je silně orientován na přítomnost a to, co je nyní, dokáže již rozlišit pojmy jako brzy, zítra, včas, později, nebo za chvíli. Školákova představivost bývá často označována pojmem eidetismus, kdy máme na mysli velmi dobrou schopnost vybavení předchozích vnímaných jevů. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 122)

Co se týká dalších psychických procesů, jako paměť, pozornost, myšlení, nebo řeč, tak opět hovoříme o rostoucí aktivitě dítěte. Paměť, zpočátku mechanická, se vlivem názorného vyučování zdokonaluje. Záleží na osobnosti učitele, jeho vedení a motivaci k záměrnému zapamatování nových poznatků. Pozornost mladšího školáka má velký vliv na učení a je tudíž předpokladem pro úspěšné školní výsledky. Je ovlivněna organizační formou výuky, zejména střídáním práce a relaxace, nebo zařazováním alternativních vyučovacích přístupů. Schopnost školáka logicky myslet je ovlivněna opět motivací, například pochvalou, nebo známkou, ale také zadáváním úkolů přiměřených věku dětí. Ve vývoji řeči dítěte spatřujeme rozdíly nejen ve výslovnosti, ale také ve slovní skladbě, nebo zásobě. Průběh osvojování si psaní a čtení je pro děti velmi únavný. Záleží nejen na dispozicích každého jednotlivého dítěte, ale také na podnětném rodinném prostředí. Do určité míry převládá ještě citová ovlivnitelnost, ale z důvodu ústupu lability a egocentrismu je mladší školák postupně schopen seberegulace. (Šimíčková - Čížková, 2008, s. 94 – 97)

S touto schopností se pojí umění sociálního porozumění a zvládnutí odložení uspokojení svých potřeb až po splnění školních povinností. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 131) V tomto období převažují city kladné, ale v případě, že dítě nevyrostá v harmonických rodinných podmínkách, mohou se objevit i pocity strachu ze špatné známky, nebo trestu. City jsou v tomto věku často povrchní, nestálé a někdy se děti jeví jako bezcitné, když se posmívají, nebo žalují. Je to z toho důvodu, že se zatím nedokáží vžít do pocitů ostatních vrstevníků. Postupně se rozvíjejí i city intelektuální, jako zvědavost a radost z poznávání. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 88) Období mladšího školního věku je dobou navozování nových společenských vztahů a kolektivního života. Školák se odpoutává od rodiny, která pro něj zůstává i nadále základní jistotou a navazuje vztahy s vrstevníky. Objevují se pocity sounáležitosti v rámci vrstevnické skupiny a rozvíjejí se kamarádské vztahy. Teprve ke konci období se skupiny začínají diferencovat na chlapecké a dívčí a tyto se mezi sebou liší reakcemi, nebo náplní jejich činností. Nesmíme opomenout vztahy mezi dětmi a učitelem,

kteří jsou zpočátku založeny na obdivu a náklonnosti, ale postupně jsou více kritické. (Šimíčková - Čížková, 2008, s. 98)

Hlavní činností mladšího školáka je učení, které je spontánní i záměrné a probíhá při všech činnostech v průběhu celého dne. Velký význam, zejména kompenzační, má hra, která se ale postupně mění. Je složitější, promyšlenější, má pravidla a děti při ní spolupracují. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 90) V tomto období se objevují první zájmy, které jsou zatím nestálé a velmi individuální. Školák zkouší, co ho baví a mohlo by ho naplňovat. V případě školního neúspěchu je úspěšná seberealizace v zájmové činnosti vhodnou kompenzací. Možnost seberealizace je jistě jednou z nejsilnějších a nejdůležitějších lidských potřeb. (Šimíčková - Čížková, 2008, s. 99)

5.2 Popis školského zařízení, kde se výzva realizovala

Tato školní družina je součástí jedné ze tří základních škol v menším moravském městě. Družina má nyní 5 oddělení a její kapacita je 150 žáků. Pracuji zde již 27 let, nyní desátým rokem na pozici vedoucí vychovatelky. Společně se mnou jsou zde zaměstnány ještě další čtyři kolegyně vychovatelky a jedna asistentka pedagoga. Naše školní družina je určena zejména pro žáky z prvních, druhých a třetích tříd. Žáci z vyšších ročníků mohou družinu navštěvovat v případě, že jsou to žáci dojíždějící. Čtyři oddělení naší družiny jsou umístěny v přízemí, v samostatné části školní budovy. V jednotlivých odděleních jsou většinou žáci z první a druhé třídy a tyto skupiny jsou doplněny staršími dětmi do celkového počtu 30 žáků. Oddělení družiny pro žáky dojíždějící a s nepravidelnou docházkou je umístěno v prostorách hlavní budovy, kde se nachází ředitelna a třídy 2. stupně.

Každé oddělení družiny je vybaveno nastavitelným nábytkem, který odpovídá věku dětí, v příjemném barevném provedení a také koberci na relaxaci a odpočinkové činnosti. V každé třídě je dostatečné množství her, rozmanitých hraček a stavebnic. Každoročně máme možnost dovybavení a obnovení nových společenských a stolních her a stavebnic, s přihlédnutím k přání žáků. Pořizujeme i výtvarný materiál, jako barvy, pastelky, výkresy, nebo sportovní náčiní.

Provoz školní družiny je ráno před vyučováním od 5:45 do 7:45 hodin a odpoledne po vyučování od 11:40 do 16:30 hodin. Žáci se mohou věnovat odpočinkovým, rekreačním, nebo zájmovým aktivitám prostřednictvím pestré nabídky rozmanitých činností. Mohou se účastnit

činností, které nabízí kluby v rámci školní družiny. Školní družina může také využívat hřiště s umělým povrchem, nebo moderně vybavené tělocvičny. V blízkém okolí školy je les a městský park, který skýtá možnosti ke sportování i vycházkám.

V průběhu školního roku pořádá družina tradiční akce, ke kterým řadíme zejména: podzimní seznamovací odpoledne pro děti, výlety na bazén, cyklovýlety, pálení čarodějnic, čertovské hrátky, maškarní karneval, zpívanky v družině, pečení vánočního cukroví, jízdy zručnosti na dopravním hřišti, strom pro zvířátka, bruslení nebo sáňkování.

Často v naší školní družině absolvují pedagogické praxe studenti ze středních, vyšších odborných nebo i vysokých škol pedagogického směru.

Naše školské zařízení pracuje dle Školního vzdělávacího programu s názvem „Od hraní k vědění“ a řídí se Vnitřním řádem školní družiny. Rodiče mají možnost přihlásit své děti do družiny každoročně v průběhu měsíce dubna vyplněním přihlášky na další školní rok. Toto přihlášení potvrdí svým podpisem společně se seznámením s vnitřním řádem ŠD na začátku září daného školního roku. (Hrubá, BP, 2018)

5.3 Plány klubů

V této části diplomové práce předkládáme návrhy plánů jednotlivých klubů, které byly ve školní družině zřízeny v rámci šablon. Jedná se o tematické plány na období, ve kterém kluby svou činnost realizovaly. Jak jsme již uváděli v předchozích kapitolách, pracují tyto kluby vždy dle přesně určeného harmonogramu a jedná se zpravidla o šestnáct schůzek během jedné etapy. V případě tandemového vzdělávání je to mírně odlišné, ale podrobně se s touto náplní seznámíme později. V rámci školního roku je možné uskutečnit etapy dvě i více. Projekt je realizován v průběhu dvou let, proto nabízíme několik variant plánů, aby byl možný výběr. Tyto předložené plány byly realizovány ve výše uvedené školní družině. Nejprve si ukážeme plány klubu logického myšlení a deskových her, které jsou většinou v rámci šablon využívány nejčastěji. Potom následují plány klubu čtenářského a badatelského. Nakonec ukážeme možnosti, které školním družinám nabízí tandemová výuka. Celý tento soubor může být vhodně využit pedagogy ve školních družinách jako návrh plánů činností v rámci zřízených aktivit v jednotlivých školských zařízeních.

5.3.1 Klub zábavné logiky a deskových her

Klub zábavné logiky a deskových her navštěvovali žáci prvního a třetího ročníku ŠD. Schůzky klubu probíhaly formou volnočasových aktivit v 90. minutových celcích. V průběhu klubu vždy žáci vystřídalí několik her. Pedagogové se snažili, aby hry byly zábavné a zajímavé i pro žáky se specifickými potřebami, zejména s poruchami chování, učení a znevýhodněným sociálním prostředím. Ke střídání her docházelo v určitých intervalech tak, aby žáci neztratili o činnost zájem. Veškeré aktivity, které se v klubu uskutečnily, pomáhaly k rozvoji logického a strategického myšlení žáků. Nové informace a poznatky tak mohou žáci využít ve vyučovacích hodinách (například přírodovědná hra „Zvířata v kostce“, „Evoluce“, „Stopy, názvy, zvuky“ aj.). Klub zábavné logiky a deskových her splnil své cíle a byl pro žáky velkým přínosem. Klub navštěvovali pravidelně a nepřítomnost žáků byla pouze v době nemoci.

Při všech schůzkách klubu pracovaly děti ve skupinách po čtyřech, kdy docházelo ke vzájemné interakci a spolupráci starších a mladších žáků. Činnosti skupin se měnily asi po 20 minutách. V případě, že byly některé děti s řešením úkolu hotovy dříve, byl pro ně nachystaný další materiál, nebo desková hra, kterou již znaly a mohly tak vhodně vyplnit zbývající čas.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Dotace šablony - Klub zábavné logiky a deskových her – PLÁN varianta 1

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Seznámení s náplní kroužku Logické hry.	Seznámení s pravidly nových her: Abalone, Pentago, Ubongo, Twister.	Abalone, Pentago, Ubongo, Twister.	Třída
2.	Logické hry.	Seznámení s pravidly nových her: Smart – IQ puzzle, Dostihy a sázky.	Smart – IQ puzzle, Dostihy a sázky.	Třída

3.	Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost a slovní zásobu.	Seznámení s pravidly nových her: Digit, Kuřecí olympiáda, Krycí jména.	Digit, Kuřecí olympiáda. Krycí jména.	Třída
4.	Hry rozvíjející paměť. Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost.	Seznámení s pravidly nových her a upevnění pravidel her: Abalone, Pentago, Twister, Země město – cestovní hra.	Deskové hry: Abalone, Pentago, Twister, Země město – cestovní hra.	Třída
5.	Strategická hra. Hry rozvíjející prostorovou představivost.	Seznámení s pravidly deskových her: Osadníci z Katanu, Swish.	Deskové hry: Osadníci z Katanu, Swish	Třída
6.	Hry rozvíjející paměť a vědomosti.	Seznámení s pravidly nových her: Cestujeme po hradech a zámcích, AZ Kvíz Junior.	Deskové hry: Cestujeme po hradech a zámcích, AZ Kvíz Junior.	Třída
7.	Verbální hry. Hry rozvíjející logické myšlení a strategii.	Seznámení s pravidly deskových her: Mágové z Hexanu, V kostce – Příroda.	Deskové hry: Mágové z Hexanu, V kostce – Příroda.	Třída
8.	Rozvoj postřehu. Verbální hry + rozvoj fantazie.	Seznámení s pravidly deskových her: Panic Lab, Story cubes.	Deskové hry: Panic Lab, Story Cubes.	Třída
9.	Rozvoj postřehu. Hry s prvky matematiky a strategie.	Seznámení s pravidly deskových her: Monopoly, Ligretto.	Deskové hry: Ligretto, Monopoly.	Třída
10.	Rozvoj logiky a strategie.	Seznámení s pravidly deskových her: Mozkovna Logické hádanky, Ovce Boj o pastviny.	Deskové hry: Mozkovna Logické hádanky, Ovce Boj o pastviny.	Třída
11.	Hry rozvíjející fantazii a paměť.	Seznámení s pravidly deskové hry: Dixit. Upevnění pravidel deskové hry: Ovce Boj o pastviny.	Deskové hry: Dixit, Ovce Boj o pastviny.	Třída
12.	Hry rozvíjející logiku a postřeh.	Seznámení s pravidly deskové hry: Da Vinci Code. Upevnění pravidel deskové hry: Pentago.	Deskové hry: Da Vinci Code, Pentago.	Třída

13.	Hry rozvíjející paměť, znalosti, postřeh.	Turnaj v Piškvorkách. Upevnění pravidel deskové hry: Panic Lab, Mágové z Hexanu.	Desková hra: Panic Lab, Mágové z Hexanu.	Třída
14.	Strategické hry. Hry rozvíjející postřeh a prostorovou představivost.	Upevnění pravidel deskových her: Osadníci z Katanu, Ubongo.	Deskové hry: Osadníci z Katanu, Ubongo.	Třída
15.	Hry rozvíjející postřeh, trpělivost a jemnou motoriku.	Seznámení s pravidly her: Věž velká přírodní, Chňapni pejska.	Deskové hry: Věž velká přírodní, Chňapni pejska.	Třída
16.	Hra rozvíjející postřeh. Hra rozvíjející matematické myšlení.	Turnaj v Piškvorkách. Vysvětlení pravidel hry: Pirátské kostky.	Deskové hry: Pirátské kostky.	Třída

Dotace šablony - Klub zábavné logiky a deskových her – PLÁN varianta 2

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Rozvoj postřehu a vnímání.	Seznámení s pravidly - hra Panic Lab. Práce ve skupinách – opakování her, které žáci umí.	Skupinová práce - Panic Lab.	Třída
2.	Hry na rozvoj znalostí a rozvoj postřehu.	Seznámení s pravidly: hra V kostce! Zvířata. Upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Panic Lab.	Skupinová práce – V kostce! Zvířata.	Třída
3.	Hry rozvíjející sociální interakci a postřeh.	Seznámení s pravidly - hra Cortex, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - V kostce! Zvířata.	Skupinová práce - Cortex.	Třída

4.	Hry na rozvoj znalostí.	Seznámení s pravidly - hra Země, město. Upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu – Cortex.	Skupinová práce - Země, město.	Třída
5.	Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost.	Seznámení s pravidly -hra IQ Fokus, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Země, město.	Skupinová i samostatná práce - IQ Fokus.	Třída
6.	Hry na rozvoj znalostí.	Seznámení s pravidly - hra Mysli a spojuj! Zvířata - upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - IQ Fokus.	Skupinová práce - Mysli a spojuj! Zvířata.	Třída
7.	Hry rozvíjející prostorovou představivost, taktiku, skupinovou práci a rozvoj znalostí.	Seznámení s pravidly - hra Bláznivá ZOO. Upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Mysli a spojuj! Zvířata.	Skupinová práce - Bláznivá ZOO.	Třída
8.	Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost.	Seznámení s pravidly - hra Abalone, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Bláznivá ZOO.	Práce ve dvojicích, Abalone.	Třída
9.	Hry na rozvoj znalostí, rychlosti a postřehu.	Seznámení s pravidly - hra Jungle speed Safari, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu-	Skupinová práce, Jungle speed Safari.	Třída

		Abalone.		
10.	Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost.	Seznámení s pravidly – hra Pentago, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Jungle speed Safari.	Práce ve dvojicích, Pentago.	Třída
11.	Verbální hry.	Seznámení s pravidly - hra Story cubes, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu – Pentago.	Skupinová práce, Story cubes.	Tělocvična
12.	Hry rozvíjející plošnou a prostorovou představivost, matematických dovedností.	Seznámení s pravidly - hra Nalož a jeď, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Story cubes.	Skupinová práce, Nalož a jeď.	Třída
13.	Verbální hry, sociální interakce a spolupráce.	Seznámení s pravidly - hra Activity junior, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Nalož a jeď.	Soutěž družstev, Activity junior.	Třída
14.	Hry na rozvoj rychlosti, postřehu a matematických dovedností.	Seznámení s pravidly - hra 6 bere, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu - Activity junior.	Skupinová práce, 6 bere.	Třída
15.	Hry rozvíjející postřeh.	Seznámení s pravidly - hra Ligretto, upevnění pravidel her -	Skupinová práce, Ligretto.	Třída

		deskové hry pro dvojice a skupinu - 6 bere.		
16.	Hry rozvíjející postřeh, plošnou a prostorovou představivost a paměť.	Seznámení s pravidly - hra Logické hádanky, upevnění pravidel her - deskové hry pro dvojice a skupinu – Ligretto.	Skupinová i samostatná práce, Logické hádanky.	Třída

Dotace šablony - Klub zábavné logiky a deskových her – PLÁN varianta 3

Lekce	Plán schůzek	Téma
1.	Člověče, nezlob se, Mikádo, Cink.	Hry s prvky matematiky, rozvoj postřehu, soustředění a motoriky.
2.	Jenga - padající věž, Ubongo, Cink.	Rozvoj motoriky, pozornosti, soustředění, kombinačních schopností a představivosti.
3.	Pexetrio (pohádkové), Dobble (obrázkové, s geometrickými tvary a čísly), Grabolo.	Hry rozvíjející paměť, s prvky matematiky, rozvoj slovní zásoby, postřeh.
4.	Piškvorky, hledání rozdílů na obrázku, Sudoku, Z lesa do lesa, pohybová hra.	Prostorová a plošná představivost; logické hry.
5.	3x15 STOP, Z lesa do lesa, Twister, pohybové hry.	Rozvoj prostorové představivosti, postřehu, rychlé reakce a motoriky.
6.	Bomba, Kris kros, Kdo jsem, Tik tak bum, Scrabble Junior, Slovní kopaná.	Logické hry, rozvoj komunikačních schopností, postřehu a slovní zásoby.
7.	Sudoku (doplňování symbolů do tabulek), turnaj v Piškvorkách, 3x15 STOP, Tleskaná.	Prostorová a plošná představivost, strategické a logické myšlení.
8.	Evoluce, Pexeso, Stopy, názvy, zvuky.	Rozšíření znalostí a vědomostí v přírodovědné oblasti, multimediální propojení.
9.	Trojúhelníky (spojování bodů do trojúhelníků), hry a soutěže s vánoční tematikou, Kufř; doplňování symbolů do tabulky, bludiště.	Rozvoj kombinačních schopností a postřehu.
10.	Molekuly, Košík plný ovoce, Z lesa do lesa, Twister, Triomino, Domino	Pohybové hry, rozvoj paměti a pozorovacích schopností.
11.	Stopy, názvy, zvuky, Zvířata do krabice, Moje první Česko.	Rozšiřování znalostí, vědomostí a komunikačních schopností.

12.	Jenga padající věž, Bomba, Kris kros, Trojúhelníky.	Rozvoj motoriky, pozornosti, soustředění, kombinačních schopností a představivosti. U logických her, rozvoj komunikačních schopností.
13.	6 bere, Ligretto, Uno (karetní hry).	Logické hry, rozvoj kombinačních schopností s prvky matematiky a postřehu.
14.	Souhvězdí, Zvířata do krabice, Moje první Česko, Farmář.	Rozšiřování znalostí a vědomostí, komunikačních a pozorovacích schopností.
15.	3x15 STOP, Piškvorky, jazykolamy, doplňovačky.	Rozvoj jazykových dovedností, logických a strategických schopností.
16.	Hry dle vlastního výběru dětí, pohybové hry.	Pohybové hry, rozvoj paměti, pozorovacích schopností a sociálního myšlení.

Dotace šablony Klub zábavné logiky a deskových her – PLÁN varianta 4

Lekce	Plán schůzek	Téma
1.	PŘÍRODOVĚDNÉ HRY Pexetrio - poznávání rostlin a stromů, Mistr živlů.	Hry na rozvoj paměti, pozornosti, postřehu, soustředění a rozšiřování vědomostí a znalostí.
2.	HRY V PŘÍRODĚ Evoluce, Molekuly, Rostliny větě – křížovka, Kompot	Pohybové hry na rozvoj vůle, rychlé reakce, postřehu a paměti. Hry na rozvoj sociálních dovedností.
3.	CINK, ČLOVĚČE, NEZLOB SE, DĚDEČKOVA KRABÍČKA, SLOVNÍ FOTBAL.	Hry na rozvoj rychlých reakcí, postřehu, pozornosti, soustředění, motoriky a plošné představivosti.
4.	UBONGO, VĚŽ Z KOSTEK, LABYRINTH, BOMBA, KUKAČKA.	Hry na rozvoj představivosti, trpělivosti, motoriky, pozornosti, soustředění, paměti, jazykových dovedností a slovní zásoby.

5.	SUDOKU, KIMOVA HRA, ABECEDA, KDO JSEM?, PEXETRIO.	Logické hry, hry na rozvoj rychlé reakce, postřehu, paměti a strategického myšlení. Verbální hry na rozvoj slovní zásoby.
6.	LOGIC, PIŠKVORKY, ACTIVITY JUNIOR, CINK, KRIS- KROS.	Hry na rozvoj strategického a logického myšlení, rozvoj slovní zásoby, rozvoj postřehu, pozornosti, paměti a rychlých reakcí.
7.	HLEDÁNÍ ROZDÍLŮ, TRÍDĚNÍ TVARŮ PO SLEPU, BINGO, TRIOMINO.	Logické hádanky, rozvoj pozornosti, soustředění, trpělivosti, představivosti, hmatových schopností a hry s matematickými prvky.
8.	HLEDEJ ČÍSLO, SLOVNÍ EXPRES, PESTRÝ ŠAŠEK, UBONGO, KDO JSEM?	Rozvoj prostorové a plošné představivosti, rozvoj slovní zásoby, rozvoj pozornosti, soustředění, postřehu a slovní zásoby.
9.	DOMINO, SUPERFARMÁŘ, KLOBOUČKU, HOP!, VĚŽ Z KOSTEK, HLEDEJ ČÍSLO.	Hry s prvky matematiky, rozvoj soustředění, postřehu, trpělivosti, rozvoj pozornosti, motoriky a rychlých reakcí.
10.	HÁDANKY, KVÍZY, JAZYKOLAMY, IQ PUZZLE, LABYRINTH MINI.	Hry na jazykový rozvoj, rozvoj komunikačních dovedností, prostorové představivosti, soustředění a pozornosti.

11.	QWIRKLE, LIGRETO, UNO, 6 BERE, RABOLO, KOMPOT, ELEKTRIKA.	Rozvoj pozornosti, soustředění, postřehu a trpělivosti. Rozvoj paměti a kombinačních schopností. Pohybové hry na rozvoj vůle, postřehu, reakce a sociálních dovedností (týmová spolupráce).
12.	SLOVOLAM, DOBBLE, CINK, OSADNÍCI Z KATANU - JUNIOR, KUKAČKA.	Rozvoj slovní zásoby, postřehu, pozornosti, představitosti, paměti, rychlé reakce, logického a strategického myšlení.
13.	KRIS - KROS, DĚDEČKOVA KRABIČKA, LOGIC, VŠECHNY KOSTKY DO KRABICE.	Rozvoj jazykových schopností, postřehu, pozornosti, motoriky a paměti. Senzorická hra - dřevěný hlavolam: rozvoj hmatových schopností a prostorové představitosti.
14.	BOMBA, HLEDEJ ČÍSLO, KLOBOUČKU, HOP!, MOJE PRVNÍ ČESKO.	Rozvoj komunikačních schopností, hry s prvky matematiky, rozvoj postřehu, soustředění, pozornosti, trpělivosti, rozšiřování vědomostí a znalostí.
15.	PESTRÝ ŠAŠEK, IQ PUZZLE, TŘÍDĚNÍ TVARŮ PO SLEPU, UNO, 6 BERE.	Logické hry, hry na rozvoj prostorové představitosti a hmatových schopností. Karetní hry na rozvoj kombinačních schopností, paměti, postřehu a rychlých reakcí.
16.	UBONGO, OSADNÍCI JUNIUR, TRIOMINO, JAZYKOLAMY.	Rozvoj komunikačních schopností, pozornosti, soustředění, paměti a postřehu. Hra s prvky matematiky, hry dle výběru dětí.

5.3.2 Čtenářský klub

Čtenářské kluby byly určeny žákům 1. – 3. tříd, kteří navštěvovali školní družinu. V rámci aktivit, které kluby nabízely, se mohli žáci zapojit do klasických čtenářských klubů, zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti, ale také do klubu zaměřeného na angličtinu. K aktivitám řadíme zejména tyto: návštěvy školní a městské knihovny, okresní knihovny, den otevřených dveří, beseda se spisovatelkou, dramatická četba, divadelní představení, jazykolamy, příprava na soutěže, vědomostní jazykové testy, pohádky, romány, komiksy, sci-fi, cestopisy, vzdělávací literatura (slovníky, encyklopedie, křížovky, časopisy), pracovní literatura (kuchařka, výroba dle návodu), beseda s osobností regionu, recitační soutěž, recitační a umělecký přednes, nové trendy ve čtení (čtečka, tablet), spisovatelé Šternberska a okolí a spolupráce se staršími spolužáky.

Čtenářský klub se zaměřením na anglický jazyk byl určen pro žáky 1. tříd. Schůzky probíhaly každé úterý v kmenové třídě v době od 11.45 do 13.15 hodin. Činnost klubu je zaměřena na mladší žáky navštěvující školní družinu. Cílem klubu je přiblížit nový jazyk komunikativní metodou, založenou na hrách, písničkách, nebo říkankách. Žáci pracují s pomocí vizuální opory v učebnici, používají pracovní sešity a rozšiřující materiály. Prostřednictvím bohatého repertoáru nápadů na učební aktivity a efektivním didaktickým hrám, používaným pro zpestření výuky se žáci naučí základům jazyka přiměřeným věkovým a individuálním schopnostem dětí.

Cílem náplně čtenářských klubů je vyvolat v žácích chuť učit se novému jazyku, správně je motivovat a vytvořit pozitivní vztah k tomuto druhu učiva.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Dotace šablony – Čtenářský klub – PLÁN varianta 1

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Čtenářský klub a jeho pravidla, představení	Seznámení s pravidly čtenářského klubu, seznámení	Rozhovor, několik knih na zařazení podle abecedy, přinesené	Třída, školní knihovna

	přinesené knihy, návštěva školní knihovny.	s prostorami knihovny, způsobem řazení knih a chováním v knihovně.	knihy, pracovní texty.	
2.	Návštěva městské knihovny.	Orientace v knihovně, vyhledávání knih, způsoby výpůjček.	Beseda v knihovně, půjčování knih v praxi.	MKZ – městská kulturní zařízení
3.	Práce s knihou z knihovny, práce s textem, vyhledávání slov, která do textu nepatří.	Seznámení s knihou „Povídání o pejskovi a kočičce“ – Josef Čapek, výběr knihy v knihovně, samostatná práce.	Sada knih ze školní knihovny, pracovní listy, práce s textem. Práce ve skupinách – čtení.	Třída
4.	Pohádka	Oblíbené pohádkové postavy.	Sada knih ze školní knihovny, rozstříhaný text – sestavení příběhu	Třída, školní knihovna
5.	Astrid Lindgrenová: Děti z Bullerbynu.	Samostatná četba, pracovní list.	Pracovní listy - samostatná práce, hra – štafeta – najdi slovo.	Třída
6.	Jazykolamy, přísloví, pranostiky. Práce se čtenářskými kostkami.	Rozpoznání přísloví a pranostiky. Zvládnutí jednoduchého jazykolamu.	Internet – lidové pranostiky s obrázky. Pracovní list - vytvoř přísloví, pranostiku (rozdělené texty). Čtenářské kostky.	Třída
7.	Komiks – seznámení s komiksem, četba komiksu, tvorba jednoduchého komiksu. Hra: Tik, tak bum.	Četba komiksu, jednoduchého vlastního komiksu.	Komiks – Astexix, pastelky, psací potřeby.	Třída
8.	Hlavní hrdina mé knihy - vlastnosti, doporučení knihy, čtení ukázky.	Seznámení s knihou dle vlastního výběru, hraní se slovy.	Knihy ze školní knihovny, pracovní list s textem z knihy, práce ve dvojici, pexeso.	Školní knihovna
9.	Růžový keř.	Vlastní dokončení příběhu.	Práce s příběhem, práce ve skupině, pracovní list.	Třída

10.	Astrid Lindgrenová: Pipi Dlouhá punčocha.	Pracovní list, práce s textem.	Práce s textem, videoukázky z filmu.	Třída
11.	Dostal jsem knihu pod stromeček.	Ukázky knih, které čteme, práce s textem.	Brain Box.	Třída
12.	Kocour Modroočko.	Práce s textem, vyhledávání informací, dokončení příběhu.	Zkrácený text z knihy Kocour Modroočko, pracovní list.	Školní knihovna
13.	Knihy se zvířecím hrdinou.	Výběr knih ze školní knihovny, ukázky filmů – Pod trnkovým keřem...	Práce s textem, vyhledání knih v rejstříku knihovny.	Školní knihovna
14.	Čtete si v rodině.	Schůzka klubu s rodinnými příslušníky – čtení oblíbené knihy.	Spolupráce s dobrovolníky- čtení mladším kamarádům.	Třída
15.	Knihy s dětským hrdinou.	Současné problémy v dětské literatuře – Pan Smrad'och, Útěk Kryspína N., Lentilka pro dědu Edu.	Průřez tématy v knihách, vybrané ukázky.	Třída, školní knihovna
16.	Literární postava.	Malá čarodějnice, Rákosníček, Děti z Bullerbynu, O letadélku Káněti.	Ukázky různých knih - různé typy postav – pohádkové, zvířecí, dětské, fantastické.	Školní knihovna

Dotace šablony – Čtenářský klub – PLÁN varianta 2

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Čtenářský kroužek a jeho pravidla, četba přinesené knihy, návštěva školní knihovny, představení knihy, tvorba příběhu.	Seznámit se s pravidly při čtení ve čtenářském klubu. Prezentace přinesených knih a odpověď na otázku „Proč je to moje oblíbená kniha?“ Vymyslet společně příběh.	Rozhovor, zápis. Přinesené knihy, kostky – Story cubes.	Třída, školní knihovna

2.	Ilustrace, ilustrátor – práce s připravenými knihami, ukázky.	Samostatná četba, vysvětlení pojmů ilustrace, ilustrátor, práce s ilustracemi v knize, pokus být ilustrátorem přečtené ukázky.	Knihy, pracovní listy, pastelky.	Třída
3.	Práce s knihou z knihovny – popis a charakteristika postavy. Hra: Brain box	Výběr knihy v knihovně, samostatná četba, práce s textem a pracovním listem, obohacení slovní zásoby.	Výběr knihy, práce s textem, popis postavy.	Třída, školní knihovna
4.	Hlavní hrdina mé knihy - vlastnosti, doporučení knihy, čtení ukázky.	Probudit zájem o čtení knih, které budou představeny, tvorba krátkého příběhu na dané téma – hra orientace v textu, vyhledání a vyznačení dané informace.	Knihy, skupinová práce, kostky – Story cubes.	Třída
5.	Jazykolamy, přísloví, pranostiky, jazykové hry.	Vysvětlení rozdílu mezi příslovím a pranostikou. Zvládnutí jednoduchého jazykolamu.	Ukázky.	Třída
6.	Puzzle, pracovní listy – sv. Martin.	Práce s textem, odpověď na otázky, tvorba otázek, domýšlení příběhu.	Přinesené knihy, připravené pracovní listy, pastelky lepidlo, psací potřeby.	Třída
7.	Komiks – seznámení s komiksem, četba komiksu, tvorba vlastního komiksu.	Četba komiksu, tvorba vlastního komiksu.	Komiks	Třída
8.	Knihy jako předloha k filmům a seriálům.	Pejsek a kočička, Dášeňka, Ferda Mravenec, Malá mořská víla, Příběhy včelích medvídků, Nekonečný příběh,	Ukázky knih a filmů (večerníčků) vytvořených podle literárních předloh, YouTube, Internet.	Třída

		Jak krtek ke kalhotkám přišel.		
9.	Návštěva městské knihovny.	Orientace v knihovně, vyhledávání knih, způsoby výpůjček.	Beseda v knihovně, půjčovní knih v praxi.	MKZ - městská kulturní zařízení
10.	Literární postava a já - práce s vlastní knihou a pracovním listem, hra.	Samostatná četba, samostatná práce – pracovní list, prezentace pracovních listů v kruhu, hra.	Vlastní kniha, pracovní list.	Třída
11.	Vánoční příběh – čtení vánočního příběhu, pracovní listy, společné vyhodnocení pracovního listu.	Společná četba nahlas, společné vypracování pracovních listů.	Pracovní listy. Hra Brain box.	Třída
12.	Hry na rozvoj slovní zásoby – slovní fotbal, Město, jméno, zvíře, věc,...	Hry na rozvoj slovní zásoby – samostatná práce, skupinová práce.	Koncept, psací potřeby, papíry.	Třída
13.	Práce s textem – nakladatelství Šafrán - čteme s porozuměním.	Text, pracovní listy, práce ve dvojici. Prezentace přečtené knížky. Hra příběh – rozvoj slovní zásoby.	Připravený pracovní list + příběh.	Třída
14.	Čteme s rodinou.	Schůzka klubu s rodinnými příslušníky – čtení oblíbené knihy.	Oblíbené knihy.	Třída
15.	Hod' si kostkou: společná četba – stejná kniha – práce se čtenářskými kostkami.	Četba stejné knihy, práce se čtenářskými kostkami.	Výběr vhodné společné knihy, čtenářské kostky.	Knihovna
16.	Práce s knihami ve dvojicích, reprodukce textu, Hra Story cubes.	Výběr knih pro četbu ve dvojicích, tvorba pracovních listů.	Pracovní listy, knihy.	Třída

Dotace šablony – Čtenářský klub Aj – PLÁN varianta 3

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Hello. What's your name? How are you? Thank you.	Seznámení se se správným přízvukem a výslovností.	A song - Hello. How are you?	Třída
2.	Feelings. How are you? I'm happy, I'm sad.	Poznává základní myšlenky jednoduchých dialogů.	Cards with feelings. Hello! Super Simple Songs.	Třída
3.	Actions. Let's play, let's sing.	Rozumí jednoduchým pokynům a splní požadovanou činnost.	Cards with actions. A game Simon says.	Třída
4.	Colours. I like red. And you? I like blue.	Seznamuje se s rozdíly mezi grafickou a mluvenou podobou slova.	Cards with colours. A song - Red and yellow.	Třída
5.	Numbers from 0 to 10. How old are you?	Počítá věci kolem sebe.	Cards with numbers 0 - 10. How are you? / How old are you?	Třída
6.	Animals at home. Do you like..?	Přiřazuje mluvenou a psanou podobu slov.	Cards with animals at home. A game - Who am I?	Třída
7.	Animals at the zoo. Do you like?	Přiřazuje mluvenou a psanou podobu slov.	Cards with animals at the zoo. A game - Who am I?	Třída
8.	Family. Have you got?	Čte základní slovíčka.	Cards with family. The Finger Family Song.	Třída
9.	Body parts. Show me.	Využívá jednoduchých říkadel a písniček k procvičení výslovnosti a slovní zásoby.	Cards with body parts. A song - Head and shoulders.	Třída
10.	Classroom. Where is your book? My book is on the desk.	Pojmenovává základní věci kolem sebe ve třídě.	Cards with school things. My classroom song.	Třída
11.	Clothes. What are you wearing?	Poznává základní myšlenky jednoduchých dialogů.	Cards with clothes. Getting Dressed song.	Třída

12.	Presents and things. What's this? It is a..? Is it a door? No, it isn't. It is a window.	Přirazuje mluvenou a psanou podobu slov.	Cards with presents and things. Song: What's this? What's that?	Třída
13.	Food and drink. Do you like pizza? Yes, I do. No, I don't.	Využívá jednoduchých říkadél a písniček k procvičení výslovnosti a slovní zásoby.	Cards with food and drink (fruit and vegetables, drink). Song: Do you like broccoli, ice-cream?.	Třída
14.	Days of the week. What day is it today? It's Monday.	Seznamuje se s rozdíly mezi grafickou a mluvenou podobou slova	Cards with days of the week. Days of the Week Song - 7 Days of the Week.	Třída
15.	Occupations. Who is this? This is a doctor.	Poznává základní myšlenky jednoduchých dialogů.	Cards with occupations. Jobs Song for Kids What Do You Do?	Třída
16.	The books.	Seznamuje se s dětskými obrázkovými slovníky, jednoduchými dětskými knihami v angličtině.	The books.	Třída

5.3.3 Badatelský klub

Cílem aktivity byla realizace badatelského klubu se zaměřením na výtvarné činnosti. Klub byl určen pro účastníky zájmového vzdělávání ve věku 6 až 9 let, kteří navštěvují školní družinu. V rámci volnočasových aktivit, zaměřených především na práci s netradičními výtvarnými materiály, byli žáci vedeni nejen k rozvoji klíčových kompetencí, ale získali i nové znalosti, dovednosti a schopnosti ve výtvarné a polytechnické oblasti. Aktivita umožňovala vedle rozvoje žáků i profesní rozvoj pedagogického pracovníka. Činnost klubu byla zaměřena zejména na výtvarné a pracovní činnosti přiměřené věku dětí. Zajímali jsme se o to, jak vznikl papír a jak s různými druhy papíru pracovat, jaké možnosti nám nabízí přírodniny a jakým způsobem je můžeme zpracovávat, co je možné vytvořit ze dřeva, jak zdobit sklo, nebo jakým způsobem využít plasty a odpadový materiál. Naučili jsme se

pracovat s informacemi v encyklopediích a vyhledávat si zajímavosti na internetu. Společně jsme vytvořili netradiční výrobky z různých materiálů. Uskutečnili jsme společná badatelská odpoledne, na které jsme někdy přizvali i rodiče žáků.

Každá schůzka trvala 90 minut a řídila se dle zvolené metody práce. V úvodu schůzky proběhlo přivítání, sdělení náplně aktivity, případně praktická ukázka hotové práce, nebo výrobku. Poté se žáci sami rozdělili do pracovních skupin. Všechny aktivity byly vybrány tak, aby byly zvládnutelné i pro děti slabší, či sociálně znevýhodněné. Na konci každé schůzky byla činnost společně zhodnocena pedagogem i samotnými žáky. Jednotlivé schůzky se dle počasí a možností uskutečňovaly buď ve třídě, nebo venku. Badatelské kluby nabízí nepřehledné množství možností, jakou náplň mohou obsahovat. Záleží opět na věku dětí a jejich schopnostech, ale také na možnostech daného školského zařízení. Mohou být zaměřeny na práci v exteriéru, fotografování, pracovní aktivity v dílnách, nejrůznější pokusy, nebo výtvarně, tak, jak to pojala uvedená školní družina. Časová dotace klubu byla vyhovující. Klub byl pro všechny žáky jistě přínosem a zpestřením zájmové činnosti ve školní družině. Vypovídá o tom pravidelná docházka do klubu, absence pouze v případě nemoci a předběžné přihlášky na další školní rok.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Dotace šablony – badatelský klub PLÁN 1

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Bádání s papírem	Co dokáže papír, výroba papíru, druhy papíru a práce s ním.	Noviny, kartony, interaktivní výuka, ukázky na webu.	Třída
2.	Bádání s papírem	Co dokáže papír, výroba papíru, kašírování a další možnosti.	Noviny, tapetové lepidlo, barvy.	Třída, prostory ŠD

3.	Bádání s papírem, polotovary a odpadovým materiálem	Práce s papírovými výřezy a polotovary a jejich využití ve výtvarných činnostech.	Různé druhy papíru, kartonu, lepenky, nůžky, lepidlo.	Třída
4.	Domácí výroba - pečení	Práce s potravinami, jak vzniká těsto, jeho příprava a zpracování	Mouka, cukr, vejce, kuchyňské náčiní.	Třída, školní kuchyňka
5.	Bádání s odpadovým materiálem a domácí výroba	Práce s pet lahvemi, zpracování plastů, třídění odpadu.	Pet lahve, zbytky látek, papíru, lepenky.	Třída, prostory ŠD
6.	Bádání s látkami, sklem a odpadovým materiálem	Zpracování skla, jak vzniká sklo, využití odpadového materiálu.	Vyhledávání informací na internetu, skleněné lahve, látky, vlna, knoflíky.	Třída, prostory ŠD
7.	Bádání s papírem, sklem a odpadovým materiálem	Využití odpadového materiálu, použití drátěnky.	Drátěnky, noviny, plastové, nebo skleněné lahve.	Třída
8.	Domácí výroba	Velikonoční tvoření, tradice, zvyky, pomlázka, kraslice, vyhledávání informací na internetu.	Vrbové proutky, vyfouknutá vejce, potřebný materiál.	Třída, prostory ŠD
9.	Domácí výroba	Odlévání tvarů ze sádry, náměty z knihy zaměřené na badatelské aktivity s dětmi.	Sádra, modelovací hmota-plastelína, kelímky, plastová nádoba.	Třída
10.	Bádání s přírodninami a odpadovým materiálem	3D stromy- zpracování papíru a přírodnin, skupinové práce.	Balící papír, nasbírané a sušené přírodniny.	Třída, vycházka
11.	Bádání s přírodninami a	Sběr přírodnin, tvoření dle fantazie, příroda na	Polystyrenové koule, tavná pistole, materiál na	Třída, park, les

	práce v exteriéru	jaře.	zdobení.	
12.	Bádání s přírodninami, dřevem a odpadovým materiálem	Malování kamenů, práce se dřevem, zjišťování informací o jevech v přírodě.	Kameny, drátky, korálky, vlna, klacíky.	Třída, park, les
13.	Domácí výroba, práce v exteriéru	Mýdla - výroba mýdel, odlévání do formy, tvorba dle fantazie, pozorování průběhu tuhnutí hmoty.	Mýdlová hmota, potravinářské barvivo, esenciální oleje, silikonové formy.	Třída, exteriér
14.	Domácí výroba	Dokončení prací, zdobení mýdel, obalový materiál a jeho možnosti.	Papírové sáčky a stuhy, jmenovky.	Třída
15.	Badání se sklem a přírodninami, práce v exteriéru	Barvení skla – práce s barvami na sklo, vytvoření rámečku na fotografii. Výroba skla, sledování naučného videa na You Tube.	Skleněný rámeček, barvy na sklo, fotografie.	Třída, exteriér
16.	Bádání s látkou a barvami	Zdobení oděvů, látkových tašek a vaků. Výroba látek.	Trička, tašky, textilní barvy.	Třída, exteriér

Dotace šablony – badatelský klub PLÁN 2

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Bádání s přírodninami	Sběr přírodnin, tvoření v exteriéru	Listy, šípky, klacíky, kaštany	Les, park, třída
2.	Bádání s přírodninami	Podzimní svícen, zkoumání změn podzimního lesa	Listy, nasbírané přírodniny	Třída, altán
3.	Bádání s	Podzimní barvy - malování kamenů,	Kameny, drátky, korálky	Třída, altán

	přírodninami	zjišťování informací o kamenech		
4.	Bádání s přírodninami	Podzimní tvoření, sovy, draci, podzimní příroda – encyklopedie	Kaštany, žaludy, kukuřice, listy...	Třída, les
5.	Bádání s přírodninami a odpadovým materiálem	Práce s Pet lahvemi, zpracování plastů, třídění odpadu.	Pet lahve, zbytky látek, papíru, lepenky, mech, přírodniny...	Třída, les
6.	Bádání s papírem a přírodninami	3D stromy- zpracování papíru a přírodnin, skupinové práce	Různé druhy papíru, kartonu, lepenky, nůžky, lepidlo, listy, šípky, vyhledávání na internetu	Třída, park
7.	Bádání s papírem a odpadovým materiálem	Využití odpadového materiálu, použití drátěnky	Drátěnky, noviny, plastové, nebo skleněné lahve	Třída
8.	Domácí výroba	Sliz – výroba slizu rozmanitými postupy, zkoumání chemických reakcí	Šampon, sprchový gel, aktivátor, pěna na holení, lepidlo Herkules, jedlá soda, kukuřičný škrob	Třída
9.	Domácí výroba	Odlévání tvarů ze sádky, náměty z knihy zaměřené na badatelské aktivity s dětmi	Sádra, modelovací hmota-plastelína, kelímky, plastová nádoba	Třída
10.	Bádání s papírem	Co dokáže papír, výroba papíru, kašírování	Noviny, tapetové lepidlo	Třída
11.	Bádání s papírem, sklem a odpadovým materiálem	Zpracování skla, jak vzniká sklo – anděl z láhve	Láhev, karton, polystyrenové koule, tavná pistole, ..	Třída
12.	Bádání s papírem, dřevem a odpadovým materiálem	Adventní čas, zvyky, vánoční svícen a stromeček	Dřevěná podložka, papírový a lepenkový stromek, vlna	Třída
13.	Domácí výroba	Mýdla - výroba mýdel, odlévání do	Zbytky mýdel, struhadlo, mýdlová hmota,	Třída

		formy, tvorba dle fantazie, pozorování průběhu tuhnutí hmoty.	potravinářské barvivo, esenciální oleje, silikonové formy	
14.	Domácí výroba	Dokončení prací, zdobení mýdel, obalový materiál	Papírové sáčky a stuhy, jmenovky	Třída
15.	Badání se sklem	Barvení skla – práce s barvami na sklo, vytvoření rámečku na fotografii. Výroba skla, sledování naučného videa na You Tube.	Clipart, rámeček ze skla, barvy na sklo window color, fotografie.	Třída
16.	Bádání s papírem a polotovary	Práce s papírovými výřezy a polotovary a jejich využití ve výtvarných činnostech.	Papírové polotovary Optys	Třída

Dotace šablony – badatelský klub PLÁN 3

Lekce	Téma schůzky	Hlavní a dílčí úkoly schůzky	Metody, pomůcky	Místo, ostatní
1.	Bádání s přírodninami	Sběr zajímavých přírodnin, práce s barvou	Listy, klacíky, barvy, svíčky	Les, park, třída
2.	Bádání s přírodninami	Podzimní tvoření, lepení, sovy, draci, podzimní příroda, encyklopedie o přírodě	Vylisované listy, lepenka, sklenice	Třída, altán
3.	Bádání s přírodninami	Malování kamenů, vyhledávání informací o kamenech v encyklopedii	Kameny, drátky, korálky	Třída, altán

4.	Bádání s přírodninami	Podzimní svícen, zkoumání změn podzimního lesa	Kaštany, žaludy, kukuřice,...	Třída, les
5.	Bádání s přírodninami a odpadovým materiálem	Skřítek z pet lahve, zpracování plastů, třídění odpadu,..	Pet lahve, zbytky látek, papíru, lepenky, mech,...	Třída, les
6.	Bádání s papírem	Co dokáže papír, výroba papíru, kaširování- čerti	Noviny, tapetové lepidlo	Třída
7.	Bádání s papírem a odpadovým materiálem	Využití odpadového materiálu- dokončení prací čertů, využití drátěnky	Drátěnky, noviny, plastové, nebo skleněné lahve	Třída
8.	Bádání s papírem, se dřevem a odpadovým materiálem	Adventní čas, zvyky, vánoční svícen a stromeček	Dřevěná podložka, papírový a lepenkový stromek, vlna	Třída
9.	Bádání s papírem, sklem a odpadovým materiálem	Zpracování skla, jak vzniká sklo – anděl z láhve	Láhev, karton, polystyrenové koule, tavná pistole,..	Třída
10.	Bádání s papírem	3D hlavy - zpracování papíru, trojrozměrné práce, samostatné vyhledávání námětů na zpracování papíru	Různé druhy papíru, kartonu, lepenky, nůžky, lepidlo, vyhledávání na internetu	Třída
11.	Domácí výroba	Fosilie, odlévání tvarů ze sádry, náměty z knihy zaměřené na badatelské aktivity s dětmi	Sádra, modelovací hmota-plastelína, kelímky, plastová nádoba	Třída
12.	Domácí výroba	Sliz – výroba slizu rozmanitými postupy, zkoumání chemických reakcí	Šampon, sprchový gel, aktivátor, pěna na holení, lepidlo Herkules, jedlá soda, kukuřičný škrob	Třída
13.	Domácí výroba	Mýdla - výroba	Zbytky nepoužitých	Třída

		mýdel dvěma způsoby. Odlévání do formy, nebo tvorba dle fantazie, pozorování průběhu tuhnutí hmoty.	mýdel, struhadlo, mýdlová hmota, potravinářské barvivo, esenciální oleje, silikonové formy	
14.	Domácí výroba	Samotvrdnoucí hmota – výroba jednoduché modelovací hmoty a práce s ní. Srovnání se zakoupenou směsí, porovnání jejího složení.	Koupená samotvrdnoucí hmota, mouka, sůl, voda, kelímky, potravinářské barvivo.	Třída
15.	Badání se sklem	Barvení skla – práce s barvami na sklo, vytvoření rámečku na fotografii. Výroba skla, sledování naučného videa na You Tube.	Clipart, rámeček ze skla, barvy na sklo window color, fotografie.	Třída
16.	Bádání s papírem a polotovary	Práce s papírovými výřezy a polotovary a jejich využití ve výtvarných činnostech. Samostatná práce za pomoci postupů na internetu a v knize.	Papírové polotovary – kytka v květináči, strom čtvero ročních období, stínidlo na lampu.	Třída

5.3.4 Tandemová výuka

Tandemová výuka ve školní družině probíhala dvěma způsoby. První varianta spočívala ve spolupráci vychovatelky a učitele tělesné výchovy. Oba pedagogové společně připravili a zrealizovali tři aktivity, na které měli časovou dotaci 20 hodin, z toho 10 hodin přípravy a 10 hodin realizace samotné činnosti. První dvojice pedagogů připravila pro žáky ze školní družiny bruslení na zimním stadionu, cyklistický výlet a turistickou vycházku do lesa. Na každou aktivitu se pečlivě společně připravili, domluvili se na termínu, pomůckách,

metodách práce a celkové organizaci. Připravili si pro žáky informační leták s přihláškou na akci. Počet účastníků byl vždy omezen, aby byla dodržena bezpečnost dětí. Na konci tohoto bloku, byl pedagogy vypracován záznam z realizace tandemového vzdělávání.

Druhá varianta spolupráce spočívala ve společné práci vychovatelky a učitelky 1. stupně, která vedla již několik let sportovní zájmové kroužky pro žáky. Společně naplánovaly sportovní aktivity, které byly zaměřeny na sportovní hry, atletiku, nebo gymnastiku. Určeny byly opět pro žáky ze školní družiny, ale zapojit se mohli i žáci starší, z toho vyplývá rozdělení, které je uvedeno v dalším textu. Na konci, po uskutečnění šablony, byl opět vypracován záznam z realizace tandemového vzdělávání.

Obě varianty probíhaly současně. První způsob spočíval v nepravidelných akcích v průběhu školního roku, druhý způsob umožňoval zřízení zájmového sportovního kroužku, jehož činnost probíhala celý školní rok z toho důvodu, že na něj byly využity šablony čtyři.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Dotace šablony - Tandemové vzdělávání PLÁN 1

TURISTICKÁ VYCHÁZKA

Datum: 29. 10. 2019

Místo konání: Lesní prostor nad Kioskem, Prabába, Dalov

Náplň práce:

1. ROZDĚLÁVÁNÍ OHNĚ, STAVBA A POZNÁVÁNÍ RŮZNÝCH TYPŮ OHŇŮ, BEZPEČNOST

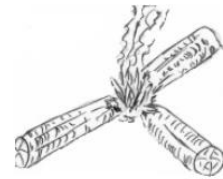
Pyramída

Hranice

Pagoda

Hlídkový oheň

CÍL: Žáci si v lese posbírají několik větví, polínek a pokusí se dle obrázků postavit tyto 4 základní druhy ohňů. Žákům bude vysvětleno, jak a kde je možné oheň v přírodě bezpečně rozdělát, jakým způsobem oheň uhasit a zabránit tak dalšímu případnému vzplanutí. Opékání špekáčků – svačina.

2. VÝZNAM ROSTLIN PRO PŘÍRODU A ČLOVĚKA, POPIS STAVBY ROSTLIN

CÍL: Žáci se snaží vysvětlit význam rostlin a jejich přínos pro přírodu a člověka.

Žáci vysvětlí a popíší stavbu těla rostlin – pracovní list

Žáci se snaží najít všechny dostupné rostliny v místní lokalitě a pokusí se je za pomoci učitele určit a zapamatovat si je.

Žákům bude vysvětlen problém s kůrovcem, proč jsou místní lesy v tak žalostném stavu, bude provedena názorná ukázka činnosti kůrovce.

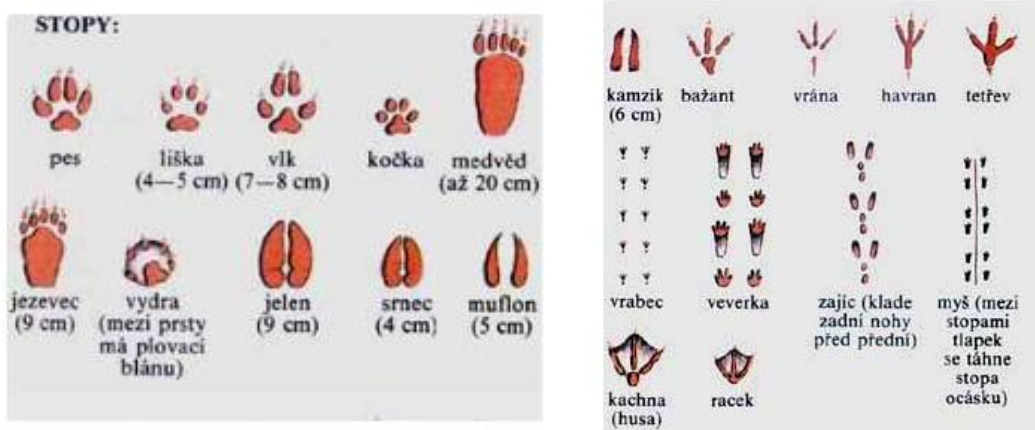

3. POZNÁVÁNÍ ZVÍŘECÍCH STOP, POZOROVÁNÍ ZVĚŘE

CÍL: Během vycházky se žáci snaží hledat různé zvířecí stopy a určit, kterému z našich zvířat patří.

(viz pracovní list)

Žákům bude vysvětlen pojem myslivost a její význam, práce myslivců.

4. HRY V PŘÍRODĚ

Během vycházky žáci budou hrát různé venkovní hry (Nepřítel na cestě, trojnožka, přetahovaná)

Jednoduchá práce s mapou, určování polohy.

Stručný popis průběhu přípravy, jednotlivých vyučovacích hodin a reflexe využitých metod.

Vliv na vzdělávací procesy a výsledky žáků (1h přípravy a reflexe výuky = 60 min)

Turistická vycházka po naučné stezce „Prabába“

1. hodina: Metody slovní, názorně demonstrační, praktické
 - Seznámení s trasou, práce s mapou a buzolou, určování světových stran, azimut.
2. hodina: metody slovní, názorně demonstrační, praktické
 - Rozdělávání ohně, ukázka stavění různých typů ohňů, opékání špekáčků.

3. hodina: metody slovní, názorně demonstrační, praktické

- Názorná ukázka napadení stromů kůrovcem – vliv na krajinu a les. Ukázka a poznávání zvířecích stop

4. hodina: metody slovní, názorně demonstrační, praktické

- Hry v přírodě, hod oštěpem

Dotace šablony - Tandemové vzdělávání PLÁN 2

BRUSLENÍ

1. Suchá příprava - Zahřátí a rozcvičení

Gymnastické cviky: pérování na nártech, cvik pro ohebnost nártů a kyčelního kloubu, kolébání a komíhání v koleně a nártu, výpony na jedné noze, další protahovací cvičení.

- **základní bruslařský postoj**: mírný podřep, nohy rovnoběžně vedle sebe na vzdálenost šířky chodidla, zpevněné kotníky, pánev protlačená vpřed, náklon těla mírně vpřed, paže upažené poníž.

- **chůze a postoje na gumovém pásu**: postoj v podřepu a dřepu, postoj na jedné noze, základní bruslařský postoj, výskoky, váhy.

2. Výcvik na ledové ploše

- vstávání z ledové plochy (oporou o koleno)

2.1 Jízda vpřed

- kroky na ledě s oporou
- postoje v podřepu a dřepu
- dvouoporová jízda vpřed - nesouměrné vlnovky „citronky“
 - jednooporová jízda vpřed – koloběžka, stromeček
 - jízda v postojích na jedné noze

2.2 Zatáčení

- zatáčení náklonem na obou bruslích, překládání bruslí

2.3 Zastavení

- jednostranný přívrat
- oboustranný přívrat
- zastavení smykem z jízdy vpřed

3. Protahovací a kompenzační cvičení

<i>Stručný popis průběhu přípravy, jednotlivých vyučovacích hodin a reflexe využitých metod. Vliv na vzdělávací procesy a výsledky žáků (1h přípravy a reflexe výuky = 60 min)</i>
Bruslení - 16:30 – 18:00 hodin
Stanovení cíle, metod a forem práce. Metody: <ul style="list-style-type: none">• metody slovní• metody názorně demonstrační – předvádění a pozorování, instruktáž• metody dovednostně praktické• Bezpečnost, vhodné oblečení a ochranné pomůcky.
<ul style="list-style-type: none">• Zahřátí – využití gymnastických cviků.• Nácvič bruslařské techniky za využití her na ledě a opakování.• Dvouoporová a jednooporová jízda vpřed, zatáčení, zastavení smykem, jednostranným přívratem.

Dotace šablony - Tandemové vzdělávání PLÁN 3

CYKLISTICKÝ VÝLET

Příprava ve třídě

- komunitní kruh se žáky, příprava trasy, výběr ze dvou možností,
- virtuální procházení trasy na tabletu, upozornění na případné překážky a omezení,

- procvičení a zopakování dopravních značek a situací pomocí jednoduché hry „Soustřed' se“ (styl pexesa, velké karty s dopravními značkami)
- pracovní list – řešení jednoduchých dopravních situací
- příprava v den výletu: kontrola kol a výstroje

Cyklovýlet

- slabší cyklisté jedou vpředu, upozorníme na bezpečnou jízdu, jeden pedagog udává rychlost jízdy dle pomalejších cyklistů, druhý pedagog uzavírá skupinu,
- jedeme za sebou, cestou děláme zastávky na občerstvení a odpočinek,
- trasa TAM a ZPĚT – 7 km, cílem je zmrzlina a lehké sportovní aktivity na místním hřišti,
- po příjezdu zhodnocení aktivity dětmi i pedagogy, rozloučení
- druhý den – skupinová práce, kreslení cyklovýletu na velký balicí papír, práce voskovými pastely, výstava v prostorách ŠD.

Stručný popis průběhu přípravy, jednotlivých vyučovacích hodin a reflexe využitých metod. Vliv na vzdělávací procesy a výsledky žáků (1h přípravy a reflexe výuky = 60 min)

Cyklovýlet

Cyklovýlet Šternberk – Štarnov.
Stanovení cíle, metod a forem práce.

Metody:

- metody slovní
- metody dovednostně praktické
- situační

Plán přípravy – výběr trasy, pravidla jízdy cyklistů ve skupině.

Cyklovýlet Šternberk – Štarnov.

- Kontrola kola před jízdou.
- Zopakování si základních dopravních značek.
- Návuk řešení dopravních situací, poznávání dopravního značení.
- Jízda ve skupině, vnímání přírody a vnějšího okolí, prohlubování orientačního smyslu.

Cyklovýlet Šternberk – Štarnov.

- Praktické poznávání dopravního značení, jízda ve skupině, vnímání přírody a vnějšího okolí a prohlubování orientačního smyslu.
- Odpočinková zastávka s občerstvením, využití místního hřiště k protažení.
- Při zpáteční cestě dbáme na fyzickou zdatnost jednotlivých účastníků. Individuální přístup.

Ukázku možné pozvánky pro žáky dokládám v příloze.

6 Reflexe projektu

V poslední kapitole vyhodnotíme dotazníky, které jsme v podobě tištěné i elektronické rozdali mezi pedagogy (učitele a vychovatele) podílející se na projektu šablon v naší škole. Nejprve stanovíme průzkumné otázky a následně pomocí analýzy jednotlivých dotazníků ukážeme pozitiva, nebo možná úskalí, která mohou realizaci výzev někdy provázet. Zaměříme se nejen na reflexi z pozice pedagogů, ale vše zhodnotíme i z pohledu vedení školy. Vzhledem k tomu, že tento průzkum proběhl na malém počtu respondentů, slouží pouze k doplnění celkové reflexe.

6.1 Průzkumné otázky

Hlavním záměrem diplomové práce je popsat a zhodnotit možnosti využití šablon pro školní družiny. Na základě šetření metodou dotazování zjistit jejich přínos pro činnosti ve školních družinách a objasnit možná úskalí těchto projektů. Dílčím cílem je navrhnout plány klubů, které mohou využít pedagogové pracující ve školních družinách. Abychom zjistili přístup pedagogů k využití šablon a jejich názor na tyto relativně nové možnosti, jak obohatit práci ve školách i ve školních družinách, klademe tyto otázky:

1. Zapojili se již někteří pedagogové do předchozí výzvy šablony I?
2. Je pro tyto pedagogy účast v šablonách II v něčem odlišná?
3. Do jaké konkrétní šablony jsou nyní dotázaní pedagogové zapojeni, a vyhovuje jim jejich náplň?
4. Měli dotázaní možnost volby pro zapojení, či nezapojení do této výzvy?
5. Jak hodnotí dotázaní pedagogové výši mzdové odměny za realizaci šablon?
6. V čem spatřují největší přínos a výhody šablon, nebo naopak možná úskalí a problémy vyplývající z jejich realizace?
7. Je pro dotázané pedagogy administrativa spojená s realizací šablon složitá?
8. Uvítali by dotazovaní širší nabídku aktivit v rámci šablon v případě opětovného zapojení do tohoto projektu?

V případě vedení školy jsou otázky v určitém směru odlišné, ale některé zůstávají stejné s těmi pro učitele a vychovatele. Odlišnost je zejména v pojetí celého projektu šablon, ať již v procesu zadávání žádosti, kterého se pedagogové většinou neúčastní, nebo ve vnímání finančního přínosu pro školu, jako instituci. Co se týká průzkumu směrem k vedení školy, klademe následující otázky:

1. Proč využívají ředitelé škol možnost čerpání finančních prostředků z ESIF?
2. Je pro vedení škol podání žádosti a s tím spojená administrativa složitá?
3. Jaký přínos a výhody spatřují ředitelé škol v těchto projektech a mohou také přinášet i problémy a úskalí?
4. Jsou ředitelé spokojeni s celkovou přidělenou finanční částkou?
5. Spatřují ředitelé škol po realizaci projektu zlepšení slabých stránek školy?
6. Které šablony volí ředitelé škol nejčastěji a jak výzvu z pozice ředitele hodnotí?
7. Jaké jiné možnosti doplňkového financování mohou ředitelé škol využívat?

K tomu, abych mohla zjistit, jak pedagogové a vedení školy vnímají možnosti, které jim nabízí realizace aktivit v rámci výzvy č. 02_18_063 – Šablony II z OP VVV jsem vytvořila jednoduchý dotazník. Ten jsem prostřednictvím elektronické pošty a osobní distribucí rozdala zúčastněným pedagogům ve škole i ve školní družině. Samostatný dotazník jsem předala i řediteli školy, jako hlavnímu manažerovi celého projektu. Přesné znění průzkumných otázek je uvedeno v samostatné příloze č. 2. Z předchozího vyplývá, že jsem pro svůj průzkum využila záměrný výběr osob, tedy pouze těch, kteří jsou v projektu šablon zainteresováni. U tohoto výběru nerozhoduje náhoda, ale úsudek výzkumníka. (Chráska, 2007, s. 22)

Všechny pedagogy, kteří jsou zapojeni do projektu šablon, jsem oslovila v rámci pedagogické rady a požádala je o vyplnění krátkého dotazníku, který slouží k doplnění celkové reflexe tohoto tématu. Vysvětlila jsem jim podrobnosti k uvedeným otázkám a zodpověděla jejich dotazy. Již v tomto okamžiku se mezi přítomnými rozvinula diskuse, ze které vyplývalo, že téma šablon je mezi pedagogy velmi rozporuplné. Všichni zúčastnění souhlasili s využitím informací získaných z dotazníků a diskuse do mé diplomové práce. Ti, kteří chtěli vyplnit dotazník ručně, ho obdrželi v papírové formě s určeným týdenním termínem k vyplnění. Ostatní měli možnost vyplnit elektronicky a zaslat do týdne zpět. Vyplněné dotazníky jsem následně rozdělila na tři skupiny: vychovatele (3x), učitele (14x) a

ředitele školy. V tomto nízkém počtu jsem neměla problém s odevzdáním všech vyplněných dotazníků zpět.

Vzhledem k povaze práce jsem zvolila kvalitativní přístup. Touto metodologií jsem se pouze inspirovala a využila ji k analýze dotazníkového šetření. Dotazník obsahoval otevřené otázky, které nám umožnily jeho kvalitativní vyhodnocení. V rámci kvalitativního přístupu se zabýváme zkoumáním problémů v určitém prostředí, za předpokladu specifického vztahu mezi zúčastněnými s cílem ukázat jejich chápání dané reality. Předpokládá se do jisté míry subjektivní účast výzkumníka, která může být důležitá pro pochopení skutečnosti. Získané informace jsou vepsány do závěrečné zprávy, která spojuje pohled badatele a ostatních zúčastněných. Získané informace také slouží k porozumění a případně k získání nových názorů na dané jevy. Avšak vzniklé teorie není možné zobecňovat, platí vždy pouze pro daný zkoumaný vzorek. (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 17-25)

Ve své práci jsem použila dvanáct otázek určených pro učitele a vychovatele a deset otázek určených pro ředitele školy. Otázky jsem po pečlivém promyšlení připravila tak, abych si s jejich pomocí dokázala udělat představu o smýšlení pedagogů zapojených do projektu. Prostřednictvím zjištěných faktů z dotazníků a diskuse, společně s mými postřehy o vnímaných pozitivěch, nebo úskalích chci vytvořit závěrečné zhodnocení, které bude popisovat situaci kolem šablon. Co se týká otázek, některé jsou kladeny tak, že pedagogové mohou odpovědět pouze jednoslovně. Ale již při seznamování s obsahem dotazníku, jsem všechny upozornila, že budu ráda, pokud své odpovědi rozvedou a vyjádří své postoje. Většina dotázaných pedagogů se takto k vyplnění dotazníku postavila a v dalším textu rozebereme jednotlivé reakce. Je tedy zřejmé, že položkami v tomto dotazníku zjišťujeme nejen určitá fakta, ale zejména postoje, motivy a mínění respondentů. (Chráška, 2007, s. 168) Pedagogy jsem upozornila, že vyplněný dotazník je anonymní a stačí ho pouze označit písmenem U (učitel) a V (vychovatel). Dotazovaní pedagogové měli možnost rozepsat odpověď na otázku, podle svého uvážení a pocitů. Mohli využít celý arch papíru velikosti A4. Po důkladném pročtení a seřídění mohu již níže dotazníky analyzovat.

6.2 Analýza dotazníků

V této podkapitole jsou zpracovány jednotlivé dotazníky. Nejprve všech pedagogů, tedy učitelů a vychovatelů a následně dotazník pro ředitele školy. Z důvodu malého počtu

respondentů, jsem pro způsob analýzy nevyužila žádnou z metod a odpovědi na věcné otázky jsem kategorizovala, shrnula a okomentovala. Jak jsem již výše uvedla, jsou do tohoto vyhodnocení zakomponovány i ústní reakce zúčastněných pedagogů v rámci diskuse, která probíhala při předání a následném odevzdání dotazníků.

DOTAZNÍK PRO PEDAGOGY

Byli jste zapojeni již do předchozí výzvy Šablony I?

Na tuto otázku odpovídali jinak vychovatelky ze školní družiny, protože výzva Šablony I nebyla ještě určena pro školská zařízení pro zájmové vzdělávání. Všechny tři vychovatelky odpověděly, že se této výzvy neúčastnily. Jiné to bylo u učitelů. Deset z nich již bylo v předchozí výzvě zapojeno, pouze jedna učitelka nebyla. Jak jsem již v úvodu informovala, dotazníky byly předány na pedagogické poradě, kde jsme o tématu společně diskutovali. Z toho důvodu vím, že tato paní učitelka se neúčastnila proto, že v té době byla na mateřské dovolené a tudíž do šablon být zapojena nemohla. Z výše uvedeného vyplývá, že většina pedagogů byla již v minulém projektu zapojena a věděli, co šablony nabízí, jak je mohou dobře využít při práci se žáky i jaká je s nimi spojená administrativní činnost. Diskuse rozvinutá k této první položce nebyla nijak výrazná.

Pokud ano, je pro vás účast v Šablonách II v něčem jiná?

Reakce na druhou otázku byla pro mne překvapivá. Všichni učitelé, kteří se účastnili první etapy šablon, se shodli, že pro ně tato další etapa ničím rozdílná není. Na vše byli připraveni, jen si museli na některé administrativní věci znovu vzpomenout a přivyknout na daný systém. Víceméně ani žádná další diskuse se k tomuto tématu nerozvinula. Odpovědi všech byly stručné a jasné.

Do jaké konkrétní šablony jste nyní zapojeni?

Zde se samozřejmě odpovědi lišily. Rozdíl byl v tom, jestli se jedná o učitele, nebo vychovatele. Pro všechny pedagogy jsou společné tyto šablony: Klub logického myšlení a deskových her (dále KLM a DH), Čtenářské kluby (dále ČK) a Badatelský klub (dále BK). Učitelé mají navíc možnost využít šablony Doučování a Kariérní poradenství (dále KP) a vychovatelé šablonu Tandemové vzdělávání (dále tandem).

Dle tohoto rozdělení vyplnilo nejvíce pedagogů, že jsou zapojeni do šablony ČK, celkem pět učitelů. I když jsou zapojeny učitelky 1. stupně, tak tři z nich pracují v rámci šablon ŠD, vedou tyto kluby v družině a patří k šablonám pro školní družiny. Další dvě učitelky vedou kluby ve škole, většinou s dětmi ze své třídy. V pořadí na druhém místě je KLM a DH, do kterého jsou zapojeni čtyři pedagogové. Záměrně uvádím pedagogy, protože zde se jedná o dvě učitelky, které vedou kluby v rámci ŠD a dvě vychovatelky. Všechny čtyři kluby patří k šablonám ve školní družině. Stejný počet učitelů je zapojen i do šablon doučování. Tyto aktivity jsou zaměřeny na žáky, kteří potřebují individuální přístup a pomoc učitele při školní práci. Pedagogům tato šablona vyhovuje a je o ni zájem. Nakonec jsou to šablony tandem a KP. Tandem je zaměřen na děti ze ŠD, kdy s dětmi pracuje učitelka a vychovatelka, šablona KP je v gesci výchovného poradce ve škole.

Vyhovuje vám její náplň?

Velkou diskusi rozpoutala již při samotném pročítání otázek v rámci porady tato položka. Rozproudila velmi živou debatu mezi zúčastněnými, kteří nakonec vyplnili takto, jak je níže uvedeno. Třináct pedagogů napsalo, že jim náplň vyhovuje. Z toho můžeme vyvodit, že jsou pedagogové většinou s náplní klubů spokojeni, i když mají určité výhrady.

„Ano, ale vyhovuje mi pouze časová dotace, ostatní věci ani ne.“ „Ano, náplň ano, jinak ne.“ „Ano, vyhovuje mi, přizpůsobím si hodiny potřebám sebe i žáků.“ „Ano, jelikož se jedná o sportovní aktivity, které jsou mi blízké.“

Jedna osoba vypověděla, že jí náplň nevyhovuje. Protože jsem měla roztríděné dotazníky na učitele a vychovatele vím, že takto odpověděla paní vychovatelka:

„Ne, nevyhovuje mi to, protože hry, které tvoří náplň klubu logického myšlení a deskových her jsou nedílnou součástí práce ve školní družině. V rámci klubu vlastně hraje hry, které můžeme hrát během odpolední družiny a takto musíme naplnit klub po 15 hodině, mimo pracovní dobu pedagoga. Děti jsou již unavené a je pro ně náročné ještě hrát 90 minut stolní hry. Pro družinu je to uměle vytvořená aktivita z činností, které jsou její náplní v průběhu dne.“

Pokud ne, co byste chtěli změnit?

Tuto odpověď vyplnili i ti pedagogové, kteří v předchozí otázce odpověděli kladně, tedy, že jim náplň dané šablony vyhovuje. Každý z nich měl většinou ve své odpovědi

nějakou doplňující informaci. Nevyhovující náplň uvedla pouze jedna osoba. Ostatní uváděli, že jim náplň vyhovuje, ale doplnili vždy něco navíc. Z toho důvodu i zde v tomto bodě psali některá doporučení a postřehy. Je samozřejmě rozdíl v tom, jakou aktivitu pedagogové vedou.

„Po celodenním sezení v lavicích je potřeba více pohybových aktivit.“ „Nechci změnit nic.“ Vyhovuje mi to tak, jak to je.“ „Pouze časovou dotaci, 90 minut je příliš dlouhá doba, děti se nedokáží soustředit.“ „Časová dotace je 1,5 hodiny, což je pro děti hodně.“

Měli jste možnost volby zapojení, či nezapojení do této výzvy?

V tomto bodě došlo také k velké diskusi mezi zúčastněnými. Z toho také vyplývá, jakým způsobem na tuto otázku reagovali ve svých odpovědích. Pět pedagogů, kam řadíme učitele i vychovatele, odpovědělo, že neměli možnost volby:

„ Ne, neměl jsem možnost volby.“ „V podstatě ne.“ „Ne zcela.“ „Částečně.“ „Zkuste odmítnout, jak by se kolegové tvářili. To je těžké.“

Devět dalších pedagogů reagovalo kladně, ale opět odpověď částečně rozvedli.

„Ano, ale...“ „Celkem ano, i když jak se to vezme.“ „Ano, avšak trochu pod nátlakem.“ „Byla to hotová věc, takže jsem souhlasil.“ „Ano, roli hrály peníze, které se vždy hodí.“ „Ano, nepřemýšlela jsem, věděla jsem, do čeho jdu.“

Z výše uvedeného můžeme vyvodit to, že pedagogové sice vnímají, že možnost volby měli, ale v reakcích se často objevovaly uvozovky a taková vyjádření, ze kterých vyplývá, že se spíše přizpůsobili většině a odsouhlasili účast bez větších emocí.

Jste spokojeni s výší mzdové odměny za realizaci šablon?

Další z rozporuplných otázek. U pedagogů vzbudila bouřlivou reakci, doprovázenou živou debatou. Z výsledných odpovědí můžeme vyčíst rozdělení pedagogů na dvě poloviny. Šest pedagogů odpovědělo, že jsou se mzdovým ohodnocením spokojeni, oproti tomu sedm pedagogů reagovalo negativně, že spokojeni nejsou.

„Ne, ne, ne.“ „V žádném případě ne.“ „Ani nevím, že něco dostávám.“ „Mohla by být vyšší.“ „Ne zcela.“ „Celkem ano.“ „Doučování bych stejně dělala a zadarmo, možná ne tak často, ale za 200 Kč na hodinu dnes nedělá ani přidavač zedníka.“ „Škoda, že je to k výplatě, pak se to zdání a není z toho skoro nic.“ „Nestojí to za řeč.“ „V žádném případě, je to symbolické.“

Zde můžeme vidět, jak je pro někoho finanční částka dostačující a pro jiného naprosto zanedbatelná. Jistě to závisí na mnoha okolnostech. Někteří pedagogové mají i další příjem, například z podnikání a částka, která jim náleží za realizaci šablon je pro ně velmi nízká. Na druhé straně je pro některé zaměstnance tento další příjem důležitý.

Jaký spatřujete největší přínos a případné výhody této výzvy?

V tomto bodě se pedagogové opět rozepsali a pouze jeden z nich reagoval slovem „nevím“. Z ostatních reakcí vyplývají spíše finanční pozitiva, jako ohodnocení pro pedagogy, nebo možnost nákupu pomůcek pro žáky. Z odpovědí můžeme také vyčíst přínos pro zúčastněné žáky ve smyslu účelného využití volného času a možnost práce s menším kolektivem. Reakce pedagogů byly různorodé.

„Aspoň nějaká koruna.“ „Smysluplnější využití volného času, odložení tabletů, mobilů a netoulání se po ulicích (negativní působení nežádoucích vlivů – špatné party dětí aj.).“ „Větší spektrum aktivit pro děti.“ „Nákup her do školy.“ „Mám zaplacený kroužek, který vedu jinak zdarma.“ „Finance pro učitele.“ „Menší počet žáků ve skupině a možnost nákupu nových pomůcek.“ „Zájmová aktivita a využití volného času dětí.“ „Malý počet žáků, přátelštější prostředí, větší zábava, žáci nejsou ve stresu, není žádné zkoušení,...“ „Na doučování lze odkázat slabší žáky. Tato činnost je alespoň NĚJAK zaplacená.“ „U nadaných žáků vede k rozvoji.“ „Doučování jsem realizovala vždy. Díky šablonám mám za doučování alespoň malou finanční odměnu, dříve jsem doučování realizovala zdarma.“ „Možnost práce s menším kolektivem.“

V čem naopak vidíte problémy a úskalí?

Z níže uvedených odpovědí vyplývá, že pedagogové vnímají možná úskalí podle toho, v jaké šabloně jsou zapojeni. Jinak se staví ke klubům, jinak k doučování. Záleží také na tom, jestli danou aktivitu vede učitel, nebo vychovatel. U vychovatelů je problémem pozdní odpolední doba, učitelé častěji uvádějí problém s časovou dotací, která je pro žáky příliš dlouhá, nebo povinnost mít v klubu zapsané žáky se specifickými problémy. Tři pedagogové uvedli, že úskalí, ani problémy žádné nevnímají. Dle níže uvedených reakcí vidíme, že jsou opět reakce velmi různorodé.

„Zcela je opomenuta doba přípravy“. „ Nutnost mít ve skupině znevýhodněné děti.“ „Celkově mají děti příliš mnoho kroužků. Nutnost mít v kroužku dítě s problémy a je obtížné tyto děti sehnat. Také 2 etapy za sebou, aby se to stihlo, tak se začíná již v září, tím pádem je

nutný nábor v červnu předcházejícího roku.“ „Papírování!“ „Docházka žáků, nedostatek času na realizaci ve spojitosti s přemírou další pracovní zátěže.“ „Nutnost omlouvání absence. Daný počet žáků. Příliš velký počet klubů.“ „Proměnlivý zájem žáků.“ „Kluby v ŠD probíhají v pozdních odpoledních hodinách a je velkým problémem tyto kluby naplnit.“ „Časová náročnost.“ „V pozdní odpolední hodiny, méně dětí.“ „Nedostatek žáků, protože je současně hodně šablon, kolize s rozvrhem. Dále je větší problém, když je v šabloně rozdílnost žáků – třeba ze dvou jiných ročníků. Jedni umějí více, než třeba nižší ročník.“ „

Již v páté otázce uváděli někteří pedagogové jako problém časovou dotaci. Tato reakce se často opakuje i v tomto bodě. Velkou překážkou může také být nedostatek žáků, z důvodu velkého množství klubů na škole a udržení těchto žáků v daném klubu po celou dobu trvání šablony. Vychovatelky zmiňují pozdní odpolední dobu, tedy čas po 15 hodině, protože kluby musí probíhat mimo pracovní dobu pedagoga. Pro děti je to již pozdě na většinu aktivit, jsou již unavené a nesoustředěné. Je pro ně velmi namáhavé hrát například stolní hry 90 minut ve třídě.

Připadá vám průběžná a závěrečná administrativa složitá? Pokud ano, v čem konkrétně?

U této položky jsem zaznamenala opět značné rozdíly, provázené úsměvy zúčastněných. Osm pedagogů uvedlo, že jim veškerá administrativa vůbec složitá nepřipadá. Dva další uvádí, že se jim zdá složitá. Čtyři pedagogové odpovídají, že složitá sice není, ale některé administrativní kroky jsou zbytečné a někdy i složité. V rámci diskuse, která probíhala při rozdávání dotazníků, jsem mohla zaznamenat také značné rozdíly v přístupu k elektronické administrativě. Někomu tato činnost připadá rychlá a jednoduchá a jiný má s tímto vykazováním problém.

„Ano, připadá mi složitá. Každý měsíc vyplňovat výkaz, vést třídní knihu, nebo docházku.“ „Ano, vadí mi třídní kniha v elektronické podobě.“ „Třídní kniha.“ „Ne, nevadí, ale první roky mnoho nejasností, různé druhy formulářů, barevný, černobílý.“ „Ani ne, už mám předchystáno z minulých let.“ „Pokud si to zapisuji průběžně, tak ne, jen se vloni tabulky mnohokrát předělávaly (já aspoň třikrát), protože nebylo jasné, který formulář se má použít, správné číslo šablony a jiné nesmysly...“ „Ne, ale zbytečná.“

Uvítali byste širší nabídku možností aktivit v rámci šablon?

Reakce na tuto položku mne asi ničím nepřekvapila. Někteří pedagogové byli zapojeni již do Šablon I a jejich odpovědi byly více strohé. Naopak ti, kteří pracují na šablonách nově, mají viditelně více energie a možná i nápadů. Ale nelze to takto kategorizovat u všech zainteresovaných. Někteří pedagogové již reagují spíše neutrálně a pasivně. Devět dotázaných uvádějí, že nabídka je dostačující a širší být nemusí, takto jim vyhovuje. Dalších pět odpovědí je kladných a pedagogové reagují různě.

„Ani ne.“ „Myslím, že je dostačující.“ „Ano, mohlo být aktivit více.“ „Ano, ale s možností vlastního výběru dané aktivity.“ „Nevím.“ „Ráda bych měla kavárnu – bez dětí.“

Posledně zmiňovaná odpověď byla v uvozovkách a s vložením několika emotikonů pro odlehčení. Jsem přesvědčena, že všichni pracují se žáky rádi a s chutí i když je často přemíra aktivit vyčerpává.

V případě vyhlášení další výzvy, zapojili byste se opětovně?

V poslední otázce uvádí ve své reakci šest pedagogů, že by se v každém případě znovu do šablon zapojili a využili této možnosti. Někteří uváděli ano, ale doplnili ještě konkrétně jakou šablonu, nebo za jakých okolností by se zúčastnili znovu. Čtyři pedagogové uvádějí, že neví, jestli by se znovu chtěli zapojit a pět odpovědí je ryze negativních.

„Ano, ale pouze na deskové hry.“ „Kariérní poradenství určitě, doučování spíš ne.“ „Nevím.“ „Ano, zapojila bych se ráda.“ „Spíše ne.“ „Ne, v žádném případě.“ „Na doučování nemám problém.“ „Ano, pouze doučování.“ „Nevím, silně mi vadí časová dotace, kroužek jsem měla dříve, ale pouze 45-60 minut, to bohatě stačí.“

Z výše uvedeného můžeme opět vyčíst různorodé reakce. Je to pochopitelné i z toho důvodu, že se jedná o učitele i vychovatele. Každá profese jistě přistupuje k těmto aktivitám jinak. V další závěrečné podkapitole zkusím některé rozdíly a pohledy zúčastněných pedagogů ještě více přiblížit.

DOTAZNÍK PRO ŘEDITELE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Dotazník zpracovaný ředitelem základní školy, který je zároveň hlavním manažerem celého projektu Šablony II v naší škole.

Proč využívá vaše škola možnost čerpání finančních prostředků z ESIF pomocí výzvy Šablony II?

„Škola se do dotace Šablony zapojila hned v prvopočátku. Účastí v Šablonách 2016 patřila k prvním v republice. Šablony 2018, navazující na první část, byly jaksi samozřejmostí v pokračování. Škola se zapojila s většinou činností, které do té doby vykonávala zcela zdarma. Bylo to formou kroužků, které vedení školy hradilo učitelům z tzv. volných prostředků. Nabídka šablon odpovídala naší představě a potřebám. Administrativa u této dotace nebyla extrémní a přebujelá. Nebyl problém zapojit do aktivit dotace většinu učitelů. Tyto aktivity je odborně a profesně posunují. Škola je vnímá jako velmi prospěšné a užitečné.“

Bylo pro Vás podání žádosti a administrativa s tím spojená, složitá?

„Administrativa s podáním žádosti nebyla náročná. Vedení školy muselo však podrobně nastudovat nabídku, prodiskutovat zvažovaný obsah a personální zajištění s pedagogickými pracovníky školy.“

Pokryje získaná finanční částka všechny výdaje?

„Pokud si vedení školy připraví podrobný ekonomický plán (hodinová sazba v návaznosti na mzdové požadavky, provozní náklady – nákupy pomůcek...) je výše za jednotlivé šablony a dotace jako celek bezproblémová. Ekonomicky se však projekt musí měsíčně řídit, vyhodnocovat, upravovat.“

Jaký spatřujete největší přínos a případné výhody této výzvy?

„Dostatek financí na akce, které dříve škola dělala bez finančního ohodnocení, bezproblémové zapojení pracovníků, žáků, rodičů, profesní posun zapojených, velmi rozumná administrativa.“

V čem naopak vidíte problémy a úskalí?

„V případě vhodného výběru, osvěty mezi pracovníky, nevidím žádný problém. Snad pouze v oblasti DVPP, při nerozumném zapojení školy, velký tlak na zastupování a suplování.“

Byla Vaše škola zapojena již do předchozí výzvy Šablony I?

„Ano, škola realizovala první část šablon v období 10/2016 – 9/2018.“

Pokud ano, dá se říci, že došlo po realizaci projektu ke zlepšení slabých stránek školy?

„Škola se u svých slabých stránek jednoznačně posunula k lepšímu. Především v smysluplném využití mimoškolních aktivit, podpory talentovaných, ale i méně úspěšných žáků, škola mohla více finančně ohodnotit aktivní učitele, aktivity v šablonách posunují práci učitelů ve vyučování. Dotace je kladně vnímána rodiči a zřizovatelem.“

Které Šablony máte v současné době zvoleny?

DOTACE OP VVV - ŠABLONY II. 2018 – II. etapa, označení dotace - CZ.02.3.68/0.0/0.0/18_063/0008910, název dotace - Rozvíjíme klíčové kompetence.

Od 01. 09. 2019 probíhá na naší škole II. etapa realizace dotačního projektu s názvem ROZVÍJÍME KLÍČOVÉ KOMPETENCE. Tato etapa bude ukončena v lednu 2020. Následně od února 2020 do června 2020 proběhne III. etapa realizace. Projekt bude ukončen k 30. 09. 2020, tedy po 24 měsících. Ve statistické tabulce jsou uvedeny dokončené výstupy za I. etapu a dohodnuté výstupy, které se budou realizovat ve druhé a třetí etapě.

Tuto tabulku uvádíme v příloze č. 3.

Jak výzvu hodnotíte z pozice ředitele/zástupce školy?

„Výzvu hodnotím jako úspěšnou a prospěšnou škole i veřejnosti.“

Jaké jiné možnosti doplňkového financování školy využíváte?

„Další dotace – Dílny, Erasmus, česko-německý fond budoucnosti, finance SRPŠ, sponzory.“

6.3 Reflexe z pozice vedoucího vychovatele

Pracuji ve školní družině na pozici vedoucí vychovatelky a zodpovídám za realizaci šablon, které jsou zřízeny pro školní družinu. Jsou to kluby logického myšlení a deskových her, kluby čtenářské, badatelské a tandemová výuka. Vedoucími těchto klubů jsou vychovatelky i učitelky.

Jsem přesvědčena, že šablony ŠD mají jistě svá pozitiva, ale celkový systém, který je s tímto projektem spojen, není pro družiny zrovna vyhovující. Program v družině je zaměřen především na zájmové činnosti a v případě realizace šablon jsou to právě zájmové aktivity,

kteří tvoří náplň jednotlivých klubů. Výhodu spatřuji v tom, že zapojený pedagog má za vedení klubu jistou finanční částku. Dle výše uvedených reakcí pedagogů je zřejmé, že ne každý tuto odměnu ocení. Také si myslím, že mzdové ohodnocení je spíše symbolické a souhlasím v tomto bodě s reakcemi větší části pedagogů. Já vidím jako výhodu to, že můžeme do družiny nakoupit nové hry a pomůcky, nebo výtvarný materiál a sportovní náčiní.

Problémem družin je určitě, nejen u nás, naplnění klubů. Já vedu badatelský klub, se zaměřením na výtvarné činnosti. Vedla jsem výtvarný kroužek již několik let předtím, ale jak podotýkali někteří pedagogové, samozřejmě zdarma. Někdy byly v družině kroužky zřízeny v rámci odpoledních činností. Děti se tak mohly zapojit buď do kroužku, nebo do jiných aktivit, které družina nabízela. Na můj klub se děti předem přihlašují a některé z nich musím dokonce odmítnout, i když pracujeme až od 15 hodin. Pro některé děti je to již pozdě a mohou být unavené. Jiné je to u klubů čtenářských a klubů logického myšlení a deskových her. Tyto kluby je často problém naplnit z několika důvodů. Za prvé musí být zřízeny až po pracovní době vychovatelky, tedy nejčastěji po 15 hodině a z důvodu již zmiňované časové dotace 90 minut končí až v 16:30 hodin. V tuto pozdní dobu jsou možná děti schopny a ochotny vyvíjet sportovní aktivity, nebo ty tvořivé, ale čtení a hraní deskových her je pro ně již velmi únavné. Ne, že by mi tyto činnosti připadaly zbytečné, čtenářská gramotnost je jistě důležitá, ale v rámci odpoledních zájmových činností bych preferovala sport a rozmanité pohybové aktivity. Tedy například tandemová výuka zaměřená na sportovní aktivity může být vhodná, jen závěrečná administrativa je z mého pohledu zbytečná.

Pro mne, jako vedoucí vychovatelku, je problematické vytvořit na začátku školního roku rozpis služeb pro kolegyně tak, aby veškeré kluby fungovaly mimo jejich pracovní dobu. Například jeden klub je letos zřízen od 12:30 do 13:30 hodin. Jedná se o sportovní hry v rámci tandemu a personálně zajistit chod družiny v tuto dobu je velmi těžké. Vychovatelka, která klub vede společně s učitelkou, odvede děti navštěvující sportovní hry do tělocvičny a na tuto hodinu je potřeba zajistit pedagoga, který bude ve třídě s dětmi z oddělení této paní vychovatelky. Většinou využíváme asistentku pedagoga, ale problém může nastat v případě nemoci, nebo její nepřítomnosti z jiného důvodu. Co se týká administrativy, ať již průběžné, nebo závěrečné, myslím, že složitá není, ale někdy je opravdu zbytečná.

Pokud bych měla zhodnotit tyto projekty zjednodušeného vykazování, tedy šablony, fungující v rámci odpoledních činností ve školní družině, myslím, že tyto projekty smysl mají, i když mám určité výhrady k administrativě a systému jako takovému. Umožňují

vychovatelkám, aby měly aktivity zaplacený a mohly si v rámci svých klubů zakoupit nové vybavení a pomůcky, které se k typu daného klubu vztahují.

6.4 Shrnutí

Na závěr bych ráda propojila svůj pohled na problematiku šablon s reakcemi pedagogů a ředitele školy, které vyplývají z dotazníkového šetření. Otázky pro pedagogy měly částečně jiný obsah a zaměření, než otázky, určené řediteli, jako hlavnímu manažerovi celého projektu. Tři položky v obou dotaznících se shodovaly. Musím zmínit velmi aktivní debatu během jejich rozdávání pedagogům i jejich reakce při odevzdávání. Nikdo ze zúčastněných pedagogů neodevzdal vyplněný dotazník bez určitého komentáře. Většinou mi ke každému bodu ještě sdělovali své dojmy a postřehy, jak kterou položku mysleli a co chtěli říci tou další. Víím, že my vychovatelé i učitelé máme v určitých věcech týkajících se šablon odlišný názor, než vedení školy, ale jistě ne natolik zásadní, abychom se nakonec bez větších problémů společně nedohodli a sjednotili. Nyní se již zaměřím na celkové shrnutí dotazníkového šetření a ústních reakcí respondentů v rámci společné diskuse.

V obou případech jsem se pedagogů ptala na zapojení do projektu Šablony I. Zde odpovídali kladně pouze někteří z nich. Tato první výzva byla určena výhradně pro učitele. Vychovatelé ze ŠD do šablon ještě zapojeni nebyli.

Na otázku jaký přínos a výhody umožňuje realizace šablon, zdůrazňovali pedagogové nejčastěji finanční ohodnocení, možnost nákupu pomůcek, účelné využití volného času dětmi a možnost práce s menším kolektivem. Reakce ředitele byla také ve smyslu finančních výhod a možností. Je pravdou, že většina učitelů, učitelek i některých vychovatelek vedla původně zájmové kroužky bez jakéhokoli mzdového ohodnocení. V případě šablon tak mohli získat alespoň symbolické finanční proplacení.

Co se týká možných problémů s realizací šablon, reakce ředitele byla pouze taková, že úskalí nevidí, jen v ojedinělých případech je složité zajistit zastupování při plnění šablon DVPP. Učitelé a vychovatelé zase uvádějí pozdní odpolední dobu pro kluby, problém s časovou dotací, která je pro žáky příliš dlouhá, nebo povinnost mít v klubu zapsaný určitý počet žáků se specifickými potřebami. Někteří se shodují na velkém počtu klubů a s tím spojený problém tyto kluby dostatečně naplnit. V této položce můžeme velmi dobře vidět, jak je rozdílné vnímání realizace šablon vedením školy a zainteresovanými pedagogy.

Náplň jednotlivých šablon vyhovuje převážně většině dotázaných. Pokud by chtěli pedagogové něco změnit, tak pouze již výše zmiňovanou časovou dotaci. Velkou diskusi vzbudila také otázka na možnost volby zapojení, či nezapojení do realizace projektu. Někteří uvádí, že v podstatě neměli jinou možnost, než se přizpůsobit a zapojit, jiní jsou přesvědčeni, že možnost výběru měli.

Stejně diskutovaná byla i otázka týkající se mzdového ohodnocení. Tato položka rozdělila pedagogy na dvě poloviny. Pro některé je finanční odměna dostačující a pro jiné naprosto zanedbatelná. Jeden pedagog dokonce napsal, že ani neví, že by něco k výplatě dostával, nebo přirovnávali částku k hodinové mzdě dělníka. I zde můžeme vidět, že vnímání a reakce zúčastněných pedagogů jsou velmi individuální.

Co se týká administrativy, která provází realizaci šablon, připadá většině pedagogů spíše zbytečná, ale složitá nikoli. Pouze jednotlivci uvádí určité počáteční nesrovnalosti ve formulářích a jejich elektronickém vyplňování.

Nynější nabídka šablon většině pedagogů vyhovuje, jen někteří z nich by uvítali možnost vlastního výběru aktivit. A jestli by se pedagogové zapojili opětovně? Reakce na tuto otázku byla různá. Někteří ano, ale pouze do již osvědčené šablony, jiní striktně ne. Někteří nevědí a nejsou si jisti, jestli je tento systém, tzv. zjednodušeného vykazování, něčím obohacuje a rozvíjí.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na možnosti, které nabízí školám a především školským zařízením Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Téma jsem zvolila proto, že je naše školní družina do projektu zapojena a tudíž jsem přesvědčena, že zejména empirická část může vychovatelům a vychovatelkám školních družin předložit určitý návod, jak s těmito šablonami dále pracovat.

Diplomová práce je složena ze šesti kapitol. V úvodních kapitolách se zabývám tématem volného času a jeho propojením s výchovou a zájmovým vzděláváním. Představuji instituce zaměřené na vhodné volnočasové aktivity dětí, ke kterým řadíme i školní družiny s jejich nepostradatelnou funkcí. Popisuji povinnou dokumentaci, o které většinou rodičovská veřejnost netuší a tedy ani neví, že školní družiny pracují dle ŠVP daného zařízení a musí plnit určité cíle zájmového vzdělávání. Velmi záleží na podmínkách umožňujících realizaci činností v družinách, nicméně jsem přesvědčena o tom, že nejdůležitějším faktorem je vychovatel, jehož osobnost ovlivňuje rozvoj a další směřování dětí navštěvujících školní družiny.

V další části práce jsem se zaměřila na systém financování zájmového vzdělávání, který se od letošního roku nejen pro školní družiny změnil. Podrobněji jsem představila Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a jeho jednotlivé výzvy, na které dále navazovala empirická část diplomové práce. Popsala jsem zásady a postupy tvorby vzdělávacího programu a vyzdvihla důležitost plánování a dobré organizace zájmových činností. Ze své praxe mohu potvrdit, že dobře připravená a naplánovaná aktivita je základním předpokladem úspěšné a kvalitní práce s dětmi ve školních družinách.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zhodnocení možností, které nabízí šablony pro školy a školní družiny. Na základě šetření metodou dotazování jsem se blíže zorientovala v pohledu jednotlivých pedagogů naší školy na realizaci aktivit v rámci šablon. Zaměřila jsem se na možný přínos těchto projektů, nebo naopak úskalí, která z realizace mohou vyplývat. Protože jsem sama do projektu zainteresována již druhým rokem, jsem schopna posoudit, jestli tyto projekty školním družinám mohou něčím pomoci a zpestřit jejich práci. Z dotazníků a také z diskuse s pedagogy, kteří jsou do šablon zapojeni, vyplývá někdy rozdílný přístup a pohled na tyto projekty z hlediska profese učitele nebo vychovatele. Také záleží na druhu šablony, tedy jaký typ klubu nebo aktivity pedagog vede. To jsem také ve své reflexi a shrnutí popsala a vysvětlila.

Mým dílčím cílem bylo také navržení plánů vybraných klubů, realizovaných v rámci Šablon II ve školní družině. Jsem přesvědčena, že plány jsou zdařilé a realizovatelné. Tyto plány byly vytvořeny na základě požadavků, vyplývajících z přehledu šablon a jejich věcného výkladu pro pedagogy, pracujících ve školních družinách a podílejících se na realizaci jednotlivých aktivit. Pozitivem těchto plánů je to, že jsou již vyzkoušené a osvědčené a mohou tak sloužit pedagogům ve školních družinách jako návod a vzor k plánování činností a aktivit v rámci jednotlivých klubů. Ze zkušeností vím, že je zpočátku velmi problematické se zorientovat v nabídce šablon a v požadavcích, které jsou kladeny na jejich realizaci. Je dobré se s tímto projektem zjednodušeného vykazování naučit pracovat. Pokud bude mít pedagog nějaký vzor, bude pro něj jistě snazší tyto šablony využívat. K tomuto účelu může být dobře využita empirická část předkládané práce.

Věřím, že tato diplomová práce může být přínosem pro práci pedagogů ve školních družinách a určitým návodem jak využívat možnosti, které školám nabízí Evropské strukturální fondy prostřednictvím šablon.

Seznam zdrojů

- BENDL, Stanislav a kolektiv. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. [online]. Grada, 2015 [cit. 2019-10-16]. ISBN 978-80-247-9763-2.
- HÁJEK, Bedřich a Jiřina PÁVKOVÁ. *Školní družina*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-900-2.
- HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. [i.e. 3. vyd.]. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7
- HÁJEK, Bedřich, Harmach, Jaromír. *Děti, vedoucí, volný čas*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT, 2004. ISBN 80-86784-06-1
- HÁJEK, Bedřich. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-233-1
- HAVLÍČKOVÁ, Daniela a Kamila ŽÁRSKÁ. *Kompetence v neformálním vzdělávání*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87449-18-9.
- HEŘMANOVÁ, Jana a Milan MACEK. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. V Praze: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, 2009. ISBN 978-80-86784-77-9.
- HOLEYŠOVSKÁ, Anna. *Zájmová činnost ve školní družině*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-586-8.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4
- CHUDÍKOVÁ, Mária. *K zájmovej činnosti žiakov v školskej družine*. Bratislava: Krajský pedagogický ústav, 1988.
- KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.
- KAPLÁNEK, M. *Metodika zájmových činností: Nепublikovaný materiál*. 2012.
- KAPLÁNEK, Michal a kolektiv. *Volný čas a jeho význam ve výchově*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1250-8
- KRATOCHVÍLOVÁ, Emília a kolektiv. *Úvod do pedagogiky*. Trnava, 2007. ISBN 878-80-8082-145-6.
- KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004. ISBN 80-223-1930-9.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.
- LISÁ, Lidka a Marie KŇOURKOVÁ. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986. Život a zdraví.

MELGOSA, Julián a Raul POSSE. *Umění výchovy dítěte*. Praha: Advent-Orion, c2003. Harmonický život. ISBN 80-7172-613-3.

OBST, Otto. *Manažerské minimum pro učitele*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1359-0

OBST, Otto. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. Texty k distančnímu vzdělávání v rámci kombinovaného studia. ISBN 80-244-1360-4.

OBST, Otto. *Obecná didaktika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4916-6.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-717-8711-6.

POSPÍŠILOVÁ, Helena a Lucie KOMÍNKOVÁ. *Svět školní družiny: etnografická studie*. V Olomouci: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4789-6.

PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Vzdělávací program a jeho tvorba*. Olomouc: Tiresa a PdF UP, 2013.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka et al. *Přehled vývojové psychologie*. 3. upravené vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní průzkum v pedagogických vědách*, Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Další zdroje a prameny

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-063-sablony-ii-mimo-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění. [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, v platném znění [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu?highlightWords=vyhl%C3%A1ka+74%2F2005>

Co je MAS. [online]. MAS Šternbersko [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.mas-sternbersko.cz/cz/115/co-je-mas>

Aktuální projekty. Projekty a dotace [online]. Město Šternberk. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.sternberk.eu/projekty-a-dotace/realizovane-projekty.html>

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>

Zájmové vzdělávání [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>

Speciál pro školní družiny: příloha časopisu Řízení školy. Praha: Wolters Kluwer, 2014-. ISSN 2336-4343.

Metodika stanovení PHmax pro školní družiny [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/financovani-zajmoveho-vzelavani>

Reforma financování regionálního školství [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-regionalniho-skolstvi>

Dotační programy na rok 2020 [online]. Město Šternberk. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z:
<https://www.sternberk.eu/mesto-sternberk/projekty-a-dotace/dotace-z-rozpoctu-mesta/5132-dotacni-programy-na-rok-2020.html>

Podpora zvyšování kvality neformálního vzdělávání v Olomouckém kraji [online]. MAS Šternbersko. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.mas-sternbersko.cz/cz/222/popis-projektu>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17].
Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/o-programu>

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17].
Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/download/file3375.pdf>

Šablony II [online]. MAS Šternbersko. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.mas-sternbersko.cz/cz/156/sablony-ii>

Výzva č. 02_16_022- Šablony pro MŠ a ZŠ I-MRR [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17].
Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-16-022-sablony-pro-ms-a-zs-i-mrr.htm>

Výzva č. 02_18_063 - Šablony II – mimo hlavní město Praha [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-063-sablony-ii-mimo-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>

Přehled šablon a jejich věcný výklad [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z:
<https://opvvv.msmt.cz/download/file1859.pdf>

Přehled šablon a jejich věcný výklad [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z:
<https://opvvv.msmt.cz/download/file1859.pdf>

MŠMT, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, dostupné z:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/opatreni-ministryne-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-kterym-se-1-1-1>

Seznam příloh

Příloha č. 1	Pozvánka na akci
Příloha č. 2	Dotazník pro pedagogy a ředitele školy
Příloha č. 3	Statistická tabulka ředitele školy
Příloha č. 4	ŠVP ŠD

Příloha č. 1

Pozvánka na akci

Ve **čtvrtek 6. 6. 2019** pojedeme na cyklistický výlet do Štarnova. Od školy budeme odjíždět v **15:00 hod.** a vrátíme se do **18:00 hod. opět ke škole, kde si děti vyzvedněte.**

S sebou a na sebe – vhodné oblečení, cyklistickou helmu, batůžek, pití, malou svačinku, kapesné a **kolo v dobrém stavu! Výlet se uskuteční pouze za pěkného počasí!**

-----zde odstříhnout a poslat zpět-----

Můj syn/dcera.....se **ZÚČASTNÍ** / **NEZÚČASTNÍ**
cyklovýletu.

Podpis rodičů _____

Příloha č. 2

Průzkum zabývající se pohledem zúčastněných pedagogů a vedení školy na možnosti, které jim nabízí realizace aktivit v rámci výzvy č. 02_18_063 – Šablony II z OP VVV.

Vedení školy

1. Proč využívá vaše škola možnost čerpání finančních prostředků z ESIF pomocí výzvy Šablony II?
2. Bylo pro Vás podání žádosti a administrativa s tím spojená, složité?
3. Pokryje získaná finanční částka všechny výdaje?
4. Jaký spatřujete největší přínos a případné výhody této výzvy?
5. V čem naopak vidíte problémy a úskalí?
6. Byla Vaše škola zapojena již do předchozí výzvy Šablony I?
7. Pokud ano, dá se říci, že došlo po realizaci projektu ke zlepšení slabých stránek školy?
8. Které Šablony máte v současné době zvoleny?
9. Jak výzvu hodnotíte z pozice ředitele/zástupce školy?
10. Jaké jiné možnosti doplňkového financování školy využíváte?

Pedagogové

1. Byli jste zapojeni již do předchozí výzvy Šablony I?
2. Pokud ano, je pro vás účast v šablonách II v něčem jiná?
3. Do jaké konkrétní šablony jste nyní zapojeni?
4. Vyhovuje vám její náplň?
5. Pokud ne, co byste chtěli změnit?
6. Měli jste možnost volby zapojení, či nezapojení do této výzvy?
7. Jste spokojeni s výší mzdové odměny za realizaci šablon?
8. Jaký spatřujete největší přínos a případné výhody této výzvy?
9. V čem naopak vidíte problémy a úskalí?
10. Připadá vám průběžná a závěrečná administrativa složitá? Pokud ano, v čem konkrétně?
11. Uvítali byste širší nabídku možností aktivit v rámci šablon?
12. V případě vyhlášení další výzvy, zapojili byste se opětovně?

Příloha č. 3

Statistická tabulka ředitele školy

Šablony ZŠ	celkem	I. etapa (% účasti)	II. etapa 9/2019-1/2020	III. etapa 2/2020-9/2020
Školní psycholog	24	11	5	8
Kariérový poradce	13	6	7	x
Doučování	30	10 (89,5%)	11	9
DVPP-Kariérové vzdělávání 8 h.	3	X	3	x
DVPP-Projektová výuka 8 h.	1	X	1	x
DVPP-Polytechnické vzděl. 8h.	1	X	1	x
Čtenářský klub	12	6 (88,5%)	3	3
Klub zábavné logiky a desk. her	6	2 (93%)	2	2
Klub konverzace v CJ	6	3 (81,3%)	2	1
Badatelský klub	6	2 (84%)	2	2
CELKEM	102	37 (36,3% hotovo)		
Šablony ŠD	celkem	I. etapa (% účasti)	II. etapa	III. etapa
Tandemové vzdělávání ve ŠD	6	4	2	x
DVPP-Čtenářská gramot. 8 h.	1	X	1	x
DVPP-Polytechnické vzd. 8 h.	1	X	1	x
Čtenářský klub ŠD	6	2	2	2
KLM a DH ŠD	5	2	2	1
Badatelský klub ŠD	3	1	1	1
Využití ICT ve vzděl. ŠD 32 h.	1	X	1	1
CELKEM	23	7 (30,4 % hotovo)		

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název dokumentu: Školní vzdělávací program školní družiny

Motto: „Od hraní k vědění“

Název školy: Základní škola Svatoplukova 7, Šternberk

Adresa školy: Svatoplukova 7, Šternberk

IČO: 61 989 860

IZO ZŠ: 102 320 632

IZO ŠD: 119 900 505

Školní družina

Rozhodnutí o zařazení do školního rejstříku ČR ze dne 15. 5. 2008

Předkladatel:

Ředitelka školy: Mgr. Tamara Kaňáková

Telefon: 585 013 731

E-mail: reditelna@zssvat.cz

Web: www.zssvat.cz

Zřizovatel: Město Šternberk, Horní náměstí 16, 785 01 Šternberk

Telefon: 585086 111

E-mail: podatelna@sternberk.cz

Web: www.sternberk.cz

Platnost dokumentu od: 16. 4. 2009

Podpis ředitele:

Razítko školy:

DODATEK K ŠVP ŠKOLNÍ DRUŽINY KE DNI 1.9.2013

- Ředitel školy: Mgr. Jaromír Sedlák

- Počet oddělení : 5

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI ŠD

- Člověk a jeho svět

- Lidé kolem nás

- Lidé a čas

- Rozmanitosti přírody

- Člověk a jeho zdraví

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍ DRUŽINY

Školní družina je součástí Základní školy Svatoplukova 7, Šternberk. Družinu mohou navštěvovat žáci prvního stupně, kapacita je 90 žáků. V současné době pracují ve třech odděleních 3 kvalifikované vychovatelky.

Všechna oddělení školní družiny se nacházejí v přízemí přístavby budovy na Svatoplukově ulici se společným vchodem do školní jídelny z ulice Sadová. Všechna oddělení mají vybavení umožňující výchovně vzdělávací činnost po vyučování. V jednom oddělení se nachází televize s videem. Jsou zde lavičky a zabudované žebřiny, na kterých děti cvičí.

Školní družina nabízí žákům smysluplné využití volného času před začátkem vyučování i po jeho ukončení. Její činnost poskytuje relaxační, odpočinkové a pohybové aktivity, rozvíjí zájmy a nadání dětí, prohlubuje a rozšiřuje vědomosti žáků a podílí se také na přípravě na vyučování. Vede žáky k samostatnosti, pečlivosti, pěstování návyků sebeobsluhy, klade důraz na zásady společenského chování a vystupování v kolektivu.

Činnosti a aktivity žáků ve školní družině se uskutečňují v oblasti sportovní, estetické, pracovní, rekreační a společenskovední výchovy. Obsahová náplň těchto oblastí navazuje na učivo vyučovacích předmětů a probíhá v souladu se školním vzdělávacím programem školy. Výchovné aktivity jsou rozvrženy v týdenní skladbě zaměstnání. Pravidelně se střídají činnosti různého charakteru.

V průběhu celého školního roku se opakovaně pořádají akce, které u dětí získaly velkou oblibu: Mikuláš, Pečení vánočních perníků, Maškarní karneval, Pálení čarodějnic. Děti dále chodí sáňkovat a bruslit, zúčastňují se soutěže v jízdě zručnosti. Školní družina spolupracuje také s městskou knihovnou a Domem dětí a mládeže ve Šternberku, který připravil pro děti celoroční soutěže mezi školami v regionu nazvanou Dětský expres.

Během školního roku se děti aktivně zapojují do všech činností školní družiny. Vychovatelky se snaží vytvářet příjemné a podnětné prostředí, dbají na dodržování pravidel slušného chování, přátelských vztahů mezi dětmi, vedou je k dodržování bezpečnosti a k šetrnému zacházení s hračkami i dalším vybavením třídy. Režim školní družiny navazuje na vyučování i časovou organizaci zájmových kroužků.

3. KONKRÉTNÍ CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle vzdělávání ve školní družině vycházejí z pojetí a obecných cílů vzdělávání, navazují na výchovu v rodině, v předškolním zařízení a na cíle stanovené v ŠVP ZŠ Svatoplukova 7. Úkolem zájmového vzdělávání v ŠD je rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný růst a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat jej k dalšímu poznávání a učení, utvářet jeho vědomí národní a státní příslušnosti, ale i k respektu k jiné etnické, kulturní a náboženské skupině, učit dítě žít ve společnosti ostatních, pochopit princip rovnosti žen a mužů.

Pro činnost ve školní družině jsou voleny takové metody a formy práce, které směřují k naplňování těchto cílů:

Rozvíjet kladné vztahy v kolektivu žáků i mimo něj:

- vést žáky ke spolupráci
- rozvíjet schopnost vzájemné tolerance (uznávat druhého člověka a respektovat jeho individualitu)
- vytvářet motivující prostředí k osobnímu rozhodování, k přijímání zodpovědnosti
- vést žáky k respektování pravidel slušného chování a morálních hodnot
- vést žáky k citlivému vnímání prostředí a přírody
- vytvářet bezpečné prostředí k rozvoji sebepoznání, posilovat zdravé sebevědomí

b) Posilovat komunikativní dovednosti:

- vést žáky ke vzájemné komunikaci
- vytvářet podmínky pro rozvoj slovní zásoby
- rozvíjet schopnost řešit konflikt v klidu a efektivně
- vést žáky k umění naslouchat druhým, k umění sdělit svůj názor a přijmout názor ostatních a vyjádřit své pocity

c) Učit žáky efektivně využívat jejich volný čas:

- poskytnout prostor pro relaxaci
- nabídnout žákům školní zájmové kroužky - výtvarný , sportovní /volejbal, florbal, pohybové hry, gymnastika/, logopedie, reedukace

4. DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

Školní vzdělávací program školní družiny byl vytvořen v souladu se Školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání Základní školy Svatoplukova 7, Šternberk. Školní vzdělávací program školní družiny je sestaven na dobu 5 let, tedy na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, což umožňuje reagovat vhodně na měnící se podmínky, přesouvání témat během dlouhodobé docházky žáků do družiny, provedení evaluace činností a dosažených výsledků.

V rámci jednotlivých celků pojímaných jako témata jsou činnosti ve školní družině plánovány v těchto úrovních:

- průběžné působení vztahující se k danému tématu
- řízená organizovaná činnost podle týdenní skladby zaměstnání
- příležitostné akce soustředěné k určitému vybranému tématu

Některé celky nemohou postihnout všechny tři úrovně, ale jen některou z nich. Zvláštní důraz je kladen na navozování situací, při kterých žáci získávají bezprostřední smyslové a citové zážitky i zkušenosti z vlastní aktivity.

5. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání ve školní družině se uskutečňuje formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Má umožňovat žákům odpočinek i přípravu na vyučování.

Podle charakteru a cílů činnosti využívají vychovatelky vhodné metody a formy práce.

Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru.

Příležitostné akce přesahují zpravidla rámec jednoho oddělení a nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností. Jsou to například výlety, exkurze, akce DDM, besídky, vystoupení.

Spontánní aktivity zahrnují každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku (po organizované části pobytu v družině), spontánní hry v rámci ranního pobytu žáků nebo v tzv. koncové družině, kdy jsou slučována oddělení. Vychovatelky při těchto činnostech nejen zajišťují bezpečnost žáků, ale také navozují a podněcují některé jejich vlastní aktivity.

Odpočinkové činnosti jsou chápány nejen ve smyslu klidových činností (poslechové činnosti, individuální hry, klid po obědě), ale i jako aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který má kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování – např. závodivé hry při pobytu venku nebo v tělocvičně.

Příprava na vyučování nespočívá ve vypracovávání domácích úkolů, ale jsou do ní zahrnuty i didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, jimiž se upevňují a rozšiřují poznatky, které žáci získali ve školním vyučování.

Metody práce ve školní družině:

- beseda, rozhovor, diskuse
- soutěže, kvízy, doplňovačky
- dramatizace, četba
- malba, kresba, mozaika, koláž
- zpěv, tanec, doprovod písní
- vycházky – tělovýchovné, turistické, přírodovědné, poznávací
- pohybové a sportovní hry, soutěže
- sáňkování, bruslení
- výstavy, exkurze
- videoprojekce, audioprojekce
- skupinové a individuální práce

6. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Osobnostně orientovaný program je založený na integrovaném vzdělávání hrou, na činnostech a prožitcích žáků a umožňuje pracovat s tematickými celky, jejichž realizace spočívá nejen v řízených činnostech žáků. Využívány jsou běžné životní situace i nahodile vzniklé okolnosti a příležitosti.

7. PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami považujeme žáky se zdravotním postižením, se zdravotním znevýhodněním, se sociálním znevýhodněním a žáky talentované.

Na základě doporučení SPC nebo PPP a žádosti zákonných zástupců žáka vydá ředitel rozhodnutí o integraci žáka se zdravotním postižením. Všichni výchovní pracovníci školní družiny jsou výchovným poradcem a speciálním pedagogem seznámeni se specifiky při výchovné práci se žákem. Vychovatelé úzce spolupracují s TU a s rodiči. Respektují schopnosti žáka a připravují vhodné pomůcky. V případě přítomnosti asistenta pedagoga, s ním spolupracují a žáka maximálně zapojí do stejných nebo obdobných činností při stanovení reálných cílů. Důležitá je motivace žáka, pochvala, přátelská atmosféra a relaxace.

Pro žáka se zdravotním znevýhodněním platí stejná pravidla.

U žáka se sociálním znevýhodněním školní družina spolupracuje s rodiči, sociálním odborem a jinými orgány zajišťujícími péči o děti.

Při práci s mimořádně nadanými žáky se vychovatel snaží maximálně využívat jeho schopností a vědomostí při zapojování do soutěží, motivuje žáka k „asistenci“ při práci s ostatními dětmi, při vyhledávání informací v tisku a na webových stránkách.

8. PODMÍNKY PŘIJÍMÁNÍ UCHAZEČŮ A PODMÍNKY PRŮBĚHU A UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Činnost školní družiny je určena pro žáky 1. - 3. tříd naší základní školy. O přijetí žáka či jeho vyloučení rozhoduje ředitelka školy (dle vyhlášky o zájmovém vzdělávání 74/2005 Sb.).

Přijetím žáka se na něj vztahují veškerá práva a povinnosti žáka školní družiny. Podmínkou přijetí žáka k pravidelné činnosti je odevzdání řádně vyplněné přihlášky, jejíž součástí je písemné sdělení zákonného zástupce o rozsahu docházky, způsobu odchodu žáka ze školní družiny i doba jeho uvolňování do zájmových kroužků.

Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádosti o mimořádné uvolnění žáka je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů). Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna

její kapacita. Ukončit docházku může žák během celého školního roku na základě písemné žádosti rodičů o vyřazení žáka.

9. POPIS MATERIÁLNÍCH PODMÍNEK

K činnostem školní družiny jsou využívány tři samostatné herny v přístavbě hlavní budovy školy, která má společný vchod se školní jídelnou z ulice Sadová. Školní družina využívá i jiných zařízení školy (cvičnou kuchyňku, tělocvičnu, hřiště, školní dvůr, společenskou místnost). V užívaných prostorách žáci vždy respektují provozní řády.

Všechny herny jsou vybaveny vyhovujícím nábytkem, který poskytuje dostatečný úložný prostor pro hračky, knihy, stolní hry, materiál pro výtvarnou činnost a další pomůcky. Ve všech hernách jsou podlahy pokryty PVC, pro činnosti a hry na zemi slouží koberec pokrývající část podlahy. Žáci mají k dispozici nově zrekonstruované hygienické zařízení na chodbě a uzamykatelné šatny pro jednotlivá oddělení.

K dispozici jsou CD přehrávač, videopřehrávač a televize. V kabinetu vychovatelek je počítač. V každé herně je dostatek stolních a společenských her, stavebnic a knih. K výzdobě prostor školní družiny jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období). Naše školní družina využívá i prostory mimo areál školy, zejména městský park, okraj lesa a dětské hřiště pod Kioskem.

10. POPIS PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK

Školní družina má tři oddělení, v každém z nich pracuje jedna kvalifikovaná vychovatelka. Vychovatelky jsou motivovány k dalšímu vzdělávání a odborné zaměření si mohou dále prohlubovat v akreditovaných kurzech i samostudiem.

Vychovatelky se chovají a jednájí profesionálním způsobem. V souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovně-vzdělávací činnosti ve školní družině:

- mají vysokou míru empatie a dovedou projevovat vřelý vztah k žákům
- umějí vytvořit příznivé sociální klima a efektivně se žáky jednat
- mají organizační schopnosti
- vytvářejí pestrou a zajímavou skladbu činností a nalézají pro ně v denní skladbě vhodný časový prostor
- pro zájmové aktivity využívají své odborné zaměření
- navozují radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilují v žácích kladné city, vytvářejí pocit bezpečí, zvolenými činnostmi posilují v dětech sebevědomí a vytvářejí z žáků dobrý kolektiv

- dodržují pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví, dbají na bezpečnost žáků
- prezentují výsledky činnosti školní družiny na veřejnosti.

11. POPIS EKONOMICKÝCH PODMÍNEK

Provoz školní družiny je financovaný z prostředků zřizovatele základní školy. Výši úplaty za poskytování školských služeb stanovuje ředitelka školy na základě vyhlášky Města. Částka je od zákonných zástupců vybírána měsíčně prostřednictvím vychovatelek a odevzdána v kanceláři školy. O snížení nebo prominutí úplaty, zejména v případě žáků se sociálním znevýhodněním, rozhoduje ředitelka školského zařízení.

12. POPIS PODMÍNEK BEZPEČNOSTI PRÁCE A OCHRANY ZDRAVÍ

Při práci ve školní dužině se vyhledávají, zjišťují a vyhodnocují možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně se i přijímají opatření k jejich prevenci.

Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při sportování. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru.

Je nutné zajistit nejen bezpečnost fyzickou, ale také sociální a emocionální. Žáci jsou vedeni ke zdravému životnímu stylu, učí se zásady ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání s dostatkem relaxace a aktivního pohybu
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků)
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem (viz vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých)
- bezpečné pomůcky
- ochrana žáků před úrazu
- výrazné označení nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktu na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením školní družiny a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch žáka je hlavním momentem činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě našeho zařízení – plánování činnosti, vlastní podíl na případném řízení a provádění i následném hodnocení
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny.

13. ZVEŘEJNĚNÍ ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Školní vzdělávací program školní družiny je k nahlédnutí v ředitelně školy a dále je umístěný v jednotlivých odděleních školní družiny.

PLÁN PRÁCE

ŠKOLNÍ DRUŽINY

ZŠ Svatoplukova 7, Šternberk

SPOLEČENSKOVĚDNÍ OBLAST

CÍL: Vytváření a upevňování základních dovedností a návyků společenského chování.

Pěstování hygienických návyků a postupné vytváření morálních představ.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Seznámení se školní družinou a okolím školy• Upevňování hygienických a společenských návyků• Výchova k samostatnosti a sebeobsluze• Udržování pořádku ve svém okolí• Šetření vlastních věcí a vybavení školní družiny• Utváření vztahů mezi dětmi• Předcházení násilí mezi dětmi• Dodržování bezpečnosti při cestě do školy• Četba, básničky• Společenské hry	<ul style="list-style-type: none">• Seznamujeme děti s hlavními zásadami zdravého životního stylu• Vytváříme pohodové, bezpečné a podnětné prostředí, které napomáhá k relaxaci, odpočinku a seberealizaci dětí před a po skončení vyučování• Vedeme žáky k toleranci a ohleduplnosti, zodpovědnosti vůči sobě i druhým• Podporujeme a vedeme děti k četbě – návštěva městské knihovny
ZIMA Prosinec Leden Únor	<ul style="list-style-type: none">• Projev lásky a úcty k nejbližším i ostatním lidem• Udržování lidových tradic, pranostiky• Bezpečnost při zimních sportech• Četba, básničky• Společenské hry	

		<ul style="list-style-type: none"> • Návštěva dopravního hřiště
<p>JARO</p> <p>Březen</p> <p>Duben</p> <p>Květen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečnost a kázeň při všech činnostech • Správný vztah dětí k mateřskému jazyku, ke knize • Literární soutěž • Udržování velikonočních tradic • Dodržování základních dopravních předpisů pro chodce, poznávání dopravních značek • Četba, básničky • Společenské hry 	<ul style="list-style-type: none"> • Vedeme žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
<p>LÉTO</p> <p>Červen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bezpečné chování při sportování a koupání • MDD • Ochrana zdraví a života • Nebezpečí a škodlivost návykových látek • Četba, básničky • Společenské hry 	

ESTETICKO – VÝCHOVNÁ OBLAST

CÍL: Rozvíjet schopnosti dětí a pěstovat jejich estetické cítění a vkus.

Výtvarným projevem vést děti k chápání krásy přírody a v přístupných uměleckých dílech kultivovat jejich vlastní schopnosti výtvarného vyjadřování.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Spontánní dětská kresba• Kresba na asfalt• Podzimní tematika – využití různých technik a materiálů• Práce s přírodninami• Práce temperovými barvami• Výtvarné zpracování – Halloween• Tiskátka ze zeleniny a ovoce• Malba a kresba dopravních prostředků• Skupinové práce	<ul style="list-style-type: none">• Seznamujeme děti s různými výtvarnými technikami• Rozvíjíme u dětí zručnost a jemnou motoriku• Podporujeme vlastní tvořivost a fantazii dětí• Dbáme na bezpečnost při práci• Umožňujeme dětem podílet se na výzdobě ŠD

		<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjíme kreativitu u dětí • Umožňujeme dětem práci ve skupině • Rozvíjíme představivost, cit pro kombinaci a míchání barev • Prezентujeme práci dětí při výzdobě ve školní družině
<p>ZIMA</p> <p>Prosinec</p> <p>Leden</p> <p>Únor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Čert a Mikuláš – kombinované techniky • Vánoční tematika • Novoroční přání • Zimní příroda, stromy, sněhuláci (různé techniky) • Ilustrace pohádky • Skupinové práce • Výzdoba ŠD 	<ul style="list-style-type: none"> • Využíváme encyklopedie a časopisy • Pracujeme v kolektivu • Náležitě motivujeme děti k činnosti

<p>JARO</p> <p>Březen</p> <p>Duben</p> <p>Květen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Malba lidské postavy • Malba kvetoucích stromů a jarních květin (různé techniky) • Svátky jara • Velikonoční přání • Přání pro maminky • Kresba dopravních značek a dopravních prostředků • Kresba, malba čarodějnic • Kresba oblíbeného zvířete 	<ul style="list-style-type: none"> • Využíváme plochy v okolí školy
<p>LÉTO</p> <p>Červen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kreslení na asfalt barevnými křídami • Kresba zážitků ze školního výletu • Kresba dle fantazie • Kresba postavy, přírody • Skupinové práce 	

HUDEBNĚ - POHYBOVÁ OBLAST

CÍL: Vypěstovat u dětí koordinovaný pohyb v daném tempu a rytmu.

Prohloubit hudebnost dětí pomocí poslechu hudby, zpěvu, říkadel a prostřednictvím hry na jednoduché hudební nástroje.

Osvojit si pohybovou průpravu, která je základem pro tělesnou a hudební činnost.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Hudební hry• Dechová cvičení• Opakování známých písniček• Hra na dětské hudební nástroje• Návčik písní	<ul style="list-style-type: none">• Rozvíjíme v dětech pohyb v daném tempu formou her a písní• Umožňujeme dětem poslech hudby• Zapojujeme děti do jednoduchého doprovodu na Orffovy nástroje
ZIMA Prosinec Leden Únor	<ul style="list-style-type: none">• Dětské taneční hry• Zpěv písní o zimě• Zpěv koled• Propojení hudební a pohybové výchovy• Hudební hry	<ul style="list-style-type: none">• Poskytujeme dětem prostor pro zpěv kolektivní i individuální• Rozvíjíme hudebnost pomocí poslechu• Využíváme prostoru tříd, tělocvičny i školního hřiště

JARO Březen Duben Květen	<ul style="list-style-type: none">• Druhy chůze, běhu, poskoků• Hudební hádanky, jarní písňe• Návčik písni• Hudební hry• Hra na dětské hudební nástroje	
LÉTO Červen	<ul style="list-style-type: none">• Hry na různé náměty• Zpěv táborových písni	

SPORTOVNÍ OBLAST

CÍL: Při cvičení vycházet z toho, co děti již dovedou, o co mají zájem.

Všestranně přispívat k tělesnému a duševnímu osvěžení dětí.

Rozvíjet u nich rychlost, obratnost, pohotovost, chuť k soutěživosti pomocí pohybových her.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Dodržování sportovních pravidel• Házení a chytání míče (míčové hry)• Hod na pevný cíl (kuželky, kruh)• Hry se švihadly (přeskakování lana)• Cvičení obratnosti - závody družstev• Hry v přírodě• Terénní hry• Plavání• Cyklovýlet	<ul style="list-style-type: none">• Pomocí kolektivních her učíme děti kázni, řádu a vzájemné pomoci• Nacvičujeme hod na cíl• Častým opakováním vedeme děti k dovednostem• Náplň práce aktualizujeme vzhledem k počasí• Otuzujeme děti pobytem na čerstvém vzduchu

<p>ZIMA</p> <p>Prosinec</p> <p>Leden</p> <p>Únor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hry na sněhu, koulování -dle počasí • Sněhové stavby- dle počasí • Pohybové hry v tělocvičně • Bruslení • Štafetové hry 	<ul style="list-style-type: none"> • Využíváme vybavení a prostoru tělocvičny • Překonáváme projevy pohodlnosti nebo bojácnosti u některých dětí • Vedeme děti ke zdravé soutěživosti • Dodržujeme základní pravidla
<p>JARO</p> <p>Březen</p> <p>Duben</p> <p>Květen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Běh, skok • Míčové hry • Pohybové a závodivé hry • Dopravní hřiště, jízda zručnosti • Plavání • Cyklovýlet 	
<p>LÉTO</p> <p>Červen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Míčové hry • Pohybové hry na hřišti • Soutěže ke Dni dětí 	

PRACOVNĚ - TECHNICKÁ OBLAST

CÍL: Prohloubit znalosti o dříve poznaném materiálu, tj.papír.

Seznámit děti s novými materiály (dřevo, kámen, tkanina, drát, přírodní materiály).

Poznat odlišnosti od těchto materiálů.

Získat základní pracovní návyky a dovednosti, které se budou dále rozvíjet.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Práce s papírem• Práce s šablonami• Sběr přírodních materiálů a práce s nimi• Práce s listy• Výroba draka• Podzimní ovoce, zelenina - modelování	<ul style="list-style-type: none">• Zajišťujeme různorodost materiálu• Nabízíme více námětů v daném období• Umožňujeme dětem tvořit dle vlastní fantazie• Rozvíjíme jejich cit a projev vlastní nápaditostí (originalitu)
ZIMA Prosinec Leden Únor	<ul style="list-style-type: none">• Modelování• Stavby ze sněhu- dle počasí• Výroba vánočního dárku a novoročenek• Ozdoby na vánoční stromeček• Práce s odpadovým materiálem• Vánoční pečení• Výroba dárků k zápisu do 1. tříd• Zimní tematika• Výroba masek	<ul style="list-style-type: none">• Motivujeme děti formou soutěží k vyrábění a zapojení do práce• Umožňujeme dětem vyzkoušet si práci i s netradičním materiálem pro zvýšení atraktivnosti vyrábění• Učíme děti stála nové, zajímavější a složitější techniky, rozvíjíme tak jejich schopnosti a dovednosti

		<ul style="list-style-type: none"> • Ukazujeme pracovní postupy, pomůcky, materiály a dané výrobky • Upozorňujeme na bezpečnost a manipulaci při práci, předcházíme tak úrazům • Rozvíjíme samostatnost a individualitu dětí
JARO Březen Duben Květen	<ul style="list-style-type: none"> • Jarní výzdoba oken, třídy • Velikonoční zvyky a tradice • Velikonoční dekorace - různé techniky a materiály • Výroba čarodějnic • Výroba přání, dárečků ke Dni matek • Práce s model.hmotou • Skupinové práce 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivujeme děti k trpělivosti a vytrvalosti k dosažení jejich cíle, a to především u delších pracovních postupů
LÉTO Červen	<ul style="list-style-type: none"> • Práce s papírem • Práce s šablonami 	

PŘÍRODOVĚDNÁ A VLASTIVĚDNÁ OBLAST

CÍL: Při přírodovědných a vlastivědných činnostech děti seznámit s přírodní a společenskou skutečností, která je obklopuje.

Děti během různých ročních období vést k pozorování změn v přírodě a všímavosti, jak tyto změny zasahují do života lidí.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Vycházky do přírody, hry• Sběr přírodnin• Poznávání stromů a rostlin• Poznávání okolí školy	<ul style="list-style-type: none">• Orientujeme se v ŠD, škole a okolí• Orientujeme se ve městě a jeho okolí• Vytváříme si správný vztah k přírodě• Poznáváme druhy stromů, druhy rostlin• Pozorujeme zbarvování listů• Upozorňujeme na nebezpečí povrchu cest a silnic (náledí, mlha)• Pozorujeme krásy zimní přírody• Pozorujeme tání sněhu• Život v zimě vodních živočichů a lesní zvěře
ZIMA Prosinec Leden Únor	<ul style="list-style-type: none">• Vyprávění o zvířatech• Encyklopedie• Vycházky do okolí• Krmení zvěře• Přírodovědné hry• Poznávání ČR	<ul style="list-style-type: none">• Určujeme první jarní květiny• Pozorujeme změny přírody na jaře• Návrat ptáků z teplých krajín• Rozeznáváme stromy podle vzrůstu, květu, listu• Získáváme informace o životě zvířat• Obohacujeme znalosti didaktickými hrami

JARO Březen Duben Květen	<ul style="list-style-type: none">• Sledování jarní přírody• Přírodovědná soutěž• Poznávání rostlin• Terénní hry v lese• Vycházky do okolí• Vyprávění o cestování	
LÉTO Červen	<ul style="list-style-type: none">• Vycházky do přírody• Terénní hry• Nebezpečí letní přírody	

PŘÍPRAVA NA VYUČOVÁNÍ

CÍL: Pěstovat u dětí dobrou pracovní morálku, pocit zodpovědnosti, řešit uložené úkoly a obohacovat slovní zásobu.

Vést děti k samostatnosti a k aktivitě.

Vést děti ke schopnosti připravit si k práci všechny potřebné pomůcky, rozvíjet paměť, řeč, grafický projev a logické myšlení.

Období	Činnost	Metody práce
PODZIM Září Říjen Listopad	<ul style="list-style-type: none">• Logické hry na rozvoj myšlení• Hry s matematickou představivostí• Vědomostní kvízy• Práce s literaturou• Karetní hry	<ul style="list-style-type: none">• Formou didaktických her opakujeme učivo• Rozvíjíme slovní zásobu
ZIMA Prosinec Leden Únor	<ul style="list-style-type: none">• Didaktické hry• Početní a slovní hry• Četba a dramatizace pohádek• Hádanky• Stolní, deskové hry	<ul style="list-style-type: none">• Seznamujeme se s geometrickými tvary

<p>JARO</p> <p>Březen</p> <p>Duben</p> <p>Květen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jednoduché počty • Stolní hry na procvičování paměti – pexesa, kvarteta, kufr, slovní fotbal, triomino • Omalovánky s početními příklady • Četba pověstí • Didaktické hry • Práce s literaturou 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientujeme se v číselné řadě dle věku dětí • Čteme z dětských časopisů • Skládání PUZZLE
<p>LÉTO</p> <p>Červen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dětské časopisy, encyklopedie • Logické hry • Hádanky, křížovky 	<ul style="list-style-type: none"> • Vypravujeme podle obrázků • Čteme krátké texty pro zábavu • Luštíme křížovky

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Pavla Hrubá
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Celoroční projekty ve školní družině (jejich plánování a realizace s využitím šablon).
Název v angličtině:	A year - round project in an after school club (their planning and realization with use of templates).
Anotace práce:	Hlavním cílem předkládané diplomové práce je popsat a zhodnotit možnosti využití šablon pro školní družiny a na základě šetření metodou dotazování zjistit jejich přínos pro činnosti ve školních družinách a objasnit možná úskalí těchto projektů. Dílčím cílem je navrhnout plány klubů, realizovaných v rámci Šablon II, které mohou využít pedagogové pracující ve školních družinách. V teoretické části definujeme funkci výchovy ve volném čase, charakterizujeme školní družinu jako místo, které děti ovlivňuje, a zmiňujeme důležitou roli vychovatele. Zabýváme se projektováním vzdělávacího programu, možnostmi financování zájmového vzdělávání a představíme operační programy určené školám a školským zařízením pro zájmové vzdělávání.
Klíčová slova:	Zájmová činnost, školní družina, volný čas, výchova, kluby, vychovatel, vzdělávací program, šablony.
Anotace v angličtině:	The main purpose of this diploma is to describe and evaluate possibilities of using templates for after-school clubs and on the basis of an investigation by questioning to find out their benefits for activities in after-school clubs and to clarify potential problems of these projects. A partial objective is to design club plans, implemented within Templates II, which can be used by educators that work in after-school clubs. In the theoretical part we define the function of education in free time, we characterize after-school club as a place that is influencing children and we mention the important role of educator. We are involved in designing the educational program, possibilities of financing the leisure-time education and we will introduce the operational programs for schools and school facilities for leisure-time education.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure activities, after-school club, free time, education, clubs, educator, educational program, templates.
Přílohy vázané v práci:	4 přílohy
Rozsah práce:	104 stran, 177 940 znaků
Jazyk práce:	čeština